

# KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska  
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 244

Poznań, sobota dnia 30 maja 1931

Rok XXVI

## Gmina zbiorowa

Jedynym pewnym punktem programowym obozu „sanacyjnego” w zakresie ustroju samorządu jest wprowadzenie w całym państwie zbiorowej gminy wiejskiej. Niezależnie od tego, czy odbędzie się przed wakacjami nadzwyczajna sesja sejmowa i czemuby się ona miała zajmować, organizacja gminy zbiorowej już się rozpoczęła. W Wielkopolsce pierwszym stadium takiej gminy są niefortunne wójtostwa, w Małopolsce zachodniej zawodowi pisarze gminni, których ustanawia się na kilka sąsiednich gmin po jednym. W ten sposób „usus” poprzedza ustawę.

Dyskusja nad organizacją gminy wiejskiej w Polsce toczy się niemal od samego odrodzenia naszej państwowości i po rozmaitych perypetjach doprowadziła już na terenie rzeczowym do znacznej zbieżności poglądów. Wśród znawców spraw samorządowych ustaliła się niemal powszechna opinia, że gmina zbiorowa w tych rozmiarach i tak zorganizowana, jak w b. zaborze rosyjskim, nie ma warunków prawidłowej i skutecznej pracy samorządowej, że natomiast może ona w pewnym stopniu służyć do „usprawnienia” administracji ogólnej, jako pewnego rodzaju podstarostwo.

To rozgraniczenie administracyjnego i samorządowego stanowiska wobec zagadnienia gminy wiejskiej jest w danej sprawie rozstrzygające. Wyjaśnia ono w zupełności uporczywe dążenie obozu „sanacyjnego” do rozpowszechnienia typu gminy zbiorowej. Obóz ten jest z ideologii swej przeciwny samorządowi, jest natomiast zwolennikiem systemu biurokratyczno - policyjnego. Dlatego też odpowiada mu najlepiej taki typ gminy, w którym samorząd sprowadzony jest do fikcji, a natomiast wzmocniony jest czynnik biurokratyczny. „Sanacji” potrzebna jest taka gmina, w której jak najmniej miałoby do powiedzenia obywateli, a jak najwięcej pisarzy gminni, rekrutowani z podoficerów, b. legionistów itp., uzależnieni od starostów i będący wykonawcami ich rozkazów nie tylko na polu samorządu.

Znawcy spraw samorządowych, niezwiązani politycznie z „sanacją”, przeciwstawiając się wprowadzeniu gminy zbiorowej do b. zaboru pruskiego i do Małopolski, nie zamykają bynajmniej oczu na ujemne strony obecnych małych gmin wiejskich i nie dążą do ich utrzymania bez żadnych zmian. Zdolna do pracy samorządowej gmina wiejska powinna mieć do tego odpowiednie warunki, a więc przedewszystkiem warunki gospodarcze, które zależą między innymi także od obszaru i zaludnienia. Prócz tego gmina taka powinna mieć pewne wspólne instytucje, skupiające jej ludność, jak kościół, szkoła, poczta, zrzeszenia gospodarcze i społeczne itp. Z tych założeń rodzi się idealny typ gminy wiejskiej, większej od obecnych gmin na obszarze Wielkopolski i Pomorza, któryby stopniowo mógł być realizowany przez znoszenie obszarów dworskich i likwidowanie zbyt małych gmin, niezdolnych do samodzielnego życia. Gmina taka, zależnie od rozmaitych okolicz-

## Stahlhelm prowokuje

„Wschód niemiecki był niemiecki i będzie niemiecki”

Wrocław, 30. 5. (Tel. wł.) — Jak już donosiliśmy, odbyło się tutaj wczoraj otwarcie XII zjazdu Stahlhelmu.

Na inauguracyjnym zebraniu wygłosił przemówienie przywódca Stahlhelmu Seldte. Wskazał on m. in., że kongres Stahlhelmu ma na celu podkreślenie przed całym światem praw Niemiec do egzystencji. My, starzy żołnierze frontowi, — mówił Seldte — nigdy nie uznamy wydarcia Górnego Śląska, Prus

Zachodnich, Gdańska i Kłajpedy. Ten wschód niemiecki musi należeć do Niemiec. Stanie się to z woli pokolenia frontowego.

W jesieni r. b. zwycięstwo Stahlhelmu zaznaczy się w plebiscycie pruskim. My, którzy znamy wojnę, nie chcemy wojny, ale tem niemniej nie zgodzimy się na pozostawanie niewolnikami. Zwłaszcza podkreślić to chcemy w stosunku do wschodniej Europy.

## „Nautilus” wyrusza dziś w nocy na podbój bieguna północnego

New London, 30. 5. (Tel. wł.) Łódź podwodna „Nautilus”, w której Wilkins zamierza udać się do bieguna północnego, jest już prawie gotowa do odbycia pierwszej części podróży przez Atlantyk. Dzisiaj rano miała być do-

konana ostatnia próba maszyn. Łódź zabiera 10.000 galonów materiałów palnych i 1.300 galonów oliwy. Podniesienie kotwicy nastąpi dziś o północy albo jutro rano.

## Ku rządowi prawicowemu w Belgii

Bruksela, 30. 5. (Tel. wł.) Kryzys gabinetowy znajduje się obecnie w stadium końcowym. Odmowa kategoryczna Poullota zmusiła króla do zaproponowania misji tworzenia gabinetu Renkinowi, przywódcy prawicy. Zgoda Renkina jest oczywiście całko-

wicie uzależniona od poglądów partii liberalnej, kierowanej przez Deveza. W wywiadzie, udzielonym dziennikarzom, Deveze oświadczył, iż nie chodzi mu o zmianę osób, lecz programu. Koła polityczne przypuszczają, iż Renkinowi uda się sformować gabinet.

## Krwawe starcia komunistów niemieckich z policją

Berlin, 30. 5. (Tel. wł.) Wczoraj około g. 22 doszło w pobliżu dworca żorzelickiego do krwawych starć między komunistami a policją. Wywiązała się strzelanina, w czasie której 2 policjantów zostało poważnie rannych. Do poważnego starcia doszło następnie na jednej z ulic, przyczem komendant

policji został poważnie zraniony w głowę pchnięciem sztyletu a 62 letni stahlhelmowiec otrzymał śmiertelny postrzał. Policja aresztowała 5 osób. Następnie komuniści urządzili demonstrację, w czasie której poseł socjaldemokratyczny Reisenach został poważnie zraniony.

## Pokłosie zbrodni i podpalen

Nie zniszczono kościołów i klasztorów w czasie ostatnich zaburzeń w Hiszpanji?

Rzym, 30. 5. (PAT). „Osservatore Romano” ogłasza autorytatywne dane o szkodach, wyrządzonych zakonom podczas ostatnich zaburzeń. W Madrycie została doszczętnie spalona i zniszczona siedziba zakonu OO. Jezuitów z przylegającym kościołem, w którym spoczywały zwłoki św. Franciszka Borgia. Został również spalony wielki Instytut techniczny, należący do zakonu, a wychowujący wykwalifikowanych inżynierów, majstrów i robotników techników.

W Madrycie została spalona rezydencja OO. Jezuitów, w Sewilli — kolegium, w Alicante — dom zajęty, gdzie m. in. mieścił się zakład wychowawczy dla dzieci robotników. Zostały zniszczone, zrabowane i złupione w sposób barbarzyński kolegia w Madrycie, Walencji i Chamartin oraz siedziby zakonne w Kadyksie, Jerez, Sewilli, Alicante i Walencji.

Jezuici zostali zmuszeni do porzucenia poszczególnych siedzib, bądź przez władze, bądź też z powodu teroru i groźby spalania przez niszczycielski tłum. Opuszczyli w ten sposób zakłady: trzy nowicjaty w Aranjuez, Gandia i w Salamance, kolegia w Orihuela i Gijon; zakony w Almeria, Salamance, Gijon i Corunie oraz uczelnie pisarzy w Madrycie. Do niektórych z pośród wymienionych zakładów powrócili nowicjaty. Wielu z zakonników pobito i zrelżono. W innych miejscowościach usiłowania podżegaczy udaremniła postawa wiernych, którzy nie dopuścili do aktów wandalizmu.

„Osservatore” cytuje wiele przykładów bohaterstwa obrony życia i mienia OO. Jezuitów przez wychowawców poszczególnych zakładów oraz przywiązana do katolicyzmu ludność.

ności lokalnych, liczyłyby od 1000 do 3000 mieszkańców.

Nie byłaby to jednak gmina zbiorowa, lecz powiększona gmina jednostkowa. Istotą bowiem zbiorowości gminy jest istnienie w jej obrębie samorządowych gromad z satysami na czele. Wprawdzie samorząd tych gromad jest obecnie bardzo ograniczony, ale „sana-

cyjni” propagatorzy gminy zbiorowej, licząc się z trudnościami i oporem ludności, chcą obok niej pozostawić także samorząd obecnych małych gmin pod postacią rad gromadzkich i sołtysów. W ten sposób wprowadzają oni niezgodną z obecną naszą konstytucją czterostopniowość samorządu (gromada, gmina, powiat, województwo).

Ustrój taki, poza niepotrzebnym powiększeniem liczby stopni i płynącym stąd chaosem prawno - administracyjnym, ma jeszcze jedną wielką wadę, a mianowicie powoduje wzrost wydatków i ciężarów publicznych. Już sam ten jeden wzgląd przemawia w obecnych warunkach gospodarczych przeciwko narzucaniu gminy zbiorowej tam, gdzie jej niema i gdzie dotąd bez niej można się było obejść.

Opinia ziem zachodnich jest w tej sprawie zupełnie jednolita. Akcja, zainicjowana przez wielce pożyteczne wydawnictwo p. t. „Wiadomości Samorządowe”, doprowadziła do wypowiedzenia się wszystkich zainteresowanych czynników za koncepcją jednostkowej gminy typu wyżej naszkicowanego (można typ ten nazwać „gminą średnią”). Koncepcja ta, wypływająca z założeń ściśle samorządowych, a zupełnie bezpartyjna, znajduje poparcie także tych czynników politycznych, które chcą w samorządzie widzieć jedną z form organizacji narodu, a nie narzędzie polityki partyjnej.

Spółeczeństwo ziem zachodnich solidarnie przeciwstawi się projektowi wprowadzenia gminy zbiorowej w Wielkopolsce i na Pomorzu. M. K.

## Hold dla świętej Patronki Francji

W przeddzień uroczystej akademii ku czci św. Joanny d'Arc.

30 maja 1431! Przez wąskie ulice miasta Rouen, wiodące na stary rynek, posuwa się zwolna wóz, służący do przewiezienia skazańców na miejsce egzekucji. Tego dnia wiezie on tylko młodą dziewczę średniego wzrostu o ciemnych włosach i dużych, czarnych oczach. Ubrana jest w długą koszulę, a na głowie ma mitrę papierową z hańbiącym napisem: „Hérétique, relapse, apostate, idolâtre” (Heretyczka, odstępczyni, bałwochwalczyni).

To Joanna d'Arc, bojowniczką i bohaterką Francji, mającą śmiercią męczeńską przypieczętować święte swe posłannictwo. Straszny Cauchon odczytuje wyrok. Już oprawca z płonącej pochodnią zbliża się do stosu — wtem Joanna prosi o krucyfiks. Żołnierz angielski podaje jej dwa patyki, związane na kształt krzyża. Na twarzach widzów maluje się współczucie, kobiety płaczą; nawet Anglicy są wzruszeni.

Tymczasem wiązki chróstów się żąłają; płomienie tańczą dokoła świętej Dziewicy. W tej tragicznej chwili Joanna przypomina sobie krótką i pełną chwały karierę: tajemnicze głosy, które kazały jej opuścić dom rodzicielski i narzeczonego, pierwsze spotkanie z królem Karolem VII, którego odrazu poznała, nigdy go przedtem nie ujrzawszy, oswobodzenie Orléanu i zwycięski pochód armji francuskiej aż do uroczystej koronacji króla w mieście Reims. I umiera w głębokim przekonaniu, że była narzędziem Opatrzności Bożej. A lud, nie czekając wyniku procesu rehabilitacyjnego, uwierzył w cudowne jej posłannictwo. Wszak, gdy cały naród zwątpił — z królem na czele — ona jedna nie upadła na duchu, nie dała za wygraną. Wiarę swą wszczepiała w żołnierzy, wzniecając zapal wojenny, budząc zaufanie, którem zachwiały się pod Crecy, Poitiers i Azrucourt.

A dziś, po wielkiej wojnie, cały naród francuski z wdzięcznością i wzruszeniem wznosi swe oczy ku rycerskiej swej Patronce, a aureola jej opromienia tę „słodką Francję”, która ją zrodziła i którą tak namiętnie ukochała.

J. M.



## Przed ustąpieniem Curtiusa?

Wiadomą jest powszechnie rzeczą, że delegacja niemiecka w Genewie szantażowała Radę Ligi Narodów groźbą ustąpienia min. Curtiusa na rzecz żywcem skrajnych w razie, gdyby Niemcom nie przyznano w Genewie ustępstw w sprawie gdańskiej i górnośląskiej. Szantaż ten wydał swoje rezultaty, co stwierdzają nawet demokratyczne pisma niemieckie. Niezależnie jednak od tego nie tylko niemieckie koła prawicowe, ale także część opinii, popierającej kanclerza Brüninga, jest zdania, że Curtius winien ustąpić na rzecz kogoś, kto będzie prowadził nazewną politykę jeszcze energiczniejszą, niż polityka dotychczasowa. Poprostu Niemcy zorjentowali się, że przez wysuwanie żądań maksymalnych można stopniowo coraz więcej wytargowywać — i do tego doświadczenia postanowili dostosować w jeszcze większym stopniu swą politykę zagraniczną.

Na czele akcji, zmierzającej do utracenia min. Curtiusa, stanęła „Deutsche Allgemeine Zeitung” (popularnie zwana w skróceniu „D. A. Z.”). Pismo to, redagowane w duchu skrajnie nacjonalistycznym, antyfrancuskim i antypolskim, zajmuje pod względem politycznym stanowisko pośrednie między obozem kanclerza Brüninga, a obozem Hitlera i Hugenbergów. Redaktor naczelny „D. A. Z.”, Fritz Klein, zamieścił ostatnio szereg artykułów, w których dowodzi, że kanclerz Brüning jest jedynym do pomyślenia kanclerzem dla Rzeszy Niemieckiej w obecnych czasach, że jednak koalicję rządową należy rozszerzyć na prawo i niezależnie się uzupełnić od socjal-demokratów. Przedewszystkiem zaś, zdaniem p. Kleina, należy zastąpić min. Curtiusa kimś, kto będzie prowadził politykę jeszcze ostrzejszą.

Ostatnio p. Klein w artykule wstępnym twierdzi m. in., że w sprawie gdańskiej i górnośląskiej sukces niemiecki

osiągnięty został dzięki naciskowi niemieckiej opinii publicznej, a nie dzięki zdolności Curtiusa. P. Klein twierdzi również, że sesja genewska nie była dostatecznie przygotowana przez Curtiusa. Omawiając sytuację wewnętrzną w Niemczech, publicysta naczelny „D. A. Z.” stwierdza, że wszystkie t. zw. „burżuazyjne” stronnictwa, popierające rząd Brüninga, z wyjątkiem jednego centrum, stanowią kupę gruzów, i że ruch hitlerowski, dowodzony przez człowieka, który pochodzi zresztą z Austrii, czyni oszałamiające postępy wśród wyborców niemieckich. Z faktu tego trzeba wyciągnąć odpowiednie konsekwencje i przyłączyć się do tego ruchu.

Tak brzmią tezy pisma, które ma obecnie wielki wpływ na opinię niemiecką. Równocześnie jednak także wydarzenia na terenie wewnętrznopolitycznym popychają rząd Brüninga w kierunku szukania współpracy z skrajną prawicą. Wydarzeniami temi są przedwzyskiem ostatnie wybory w Oldenburgu, które przyniosły niebywały wzrost sił hitlerowskich, poza tem troński natury budżetowo - finansowej. Jak już donosiły depesze, budżet niemiecki wykazuje znów poważny deficyt, który pokryć można tylko w drodze obniżki rent i zasiłków dla bezrobotnych. Sprzeciwiają się temu jednak socjaldemokraci, którzy odgrają się nawet przejęciem do opozycji wobec rządu Brüninga. W tym wypadku jedynym wyjściem dla tego rządu byłoby uzyskanie poparcia od Hitlera i Hugenbergów. Z drugiej strony nie wiadomo, czy grupy te będą chciały teraz angażować swą popularność na rzecz ratowania rządu z opresji finansowo - gospodarczej, w którą popadł.

Wszystkie te okoliczności sprawiają, że sytuacja wewnętrzna Niemiec jest mało wyjaśniona i może przynieść różne niespodzianki.

## Jeszcze o polskiej mniejszości w Czechosłowacji

Ludność polska w Czechosłowacji rekrutuje się niemal wyłącznie z najsłabszej ekonomicznie ludności robotniczej i rolniczej, która dotkliwie cierpi pod skutkami ogólnego kryzysu. Przy wszelkich redukcjach na pierwszy ogień idą uświadomieni Polacy, i to zarówno obywatele polscy, jak i autochtoni. Warstwy jako tako usytuowanej niema tam zgola. Nietylko w urzędach państwowych i w sądach niema ani jednego Polaka na kierowniczym stanowisku, ale to samo jest w przedsiębiorstwach prywatnych.

Przed przewrotem politycznym Polacy mieli kilkunastu inżynierów i szereg urzędników, zajmujących wybitne stanowiska, ale musieli oni ustąpić pod presją. Dzisiaj wszystkie urzędy, wszystkie stanowiska, wywierające wpływ na otoczenie i ludność, są w rękach czeskich, z liczących lekarzy pozostali tylko dwaj. Kolejarz polski, o ile chce pozostać wiernym swojej narodowości, ma zamkniętą drogę kariery. W kopalniach, w hutach, fabrykach, na kolejach, w dobrach i lasach państwowych robotnik polski pod groźbą zwolnienia z pracy musi wstępować do różnych czeskich organizacji i oddawać działkę swoją na państwową wyznaczenia. Obawa o egzystencję własną i o los rodzin przeczekała znacznie szeregi polskie.

Jedyną ostoją ludności polskiej na polu ekonomicznym są świetnie rozwinięte spółdzielnie spożywcze, kredytowe i rolnicze, które istniały już za czasów austriackich, a obecnie spełniają rolę instytucji samopomocy. Z innych dziedzin pracy gospodarczej wyrugowano polskość planowo. Koncesje, uprawnienia i zezwolenia urzędowe otrzymują naogół tylko Czesi.

Przed wojną było kilka kin polskich (Stonawa, Karwina itd.). Kinom tym odebrano licencje. Od szeregu lat koncesje kinowe w gminach polskich otrzymują tylko instytucje czeskie. Najwięcej z nich, bo 18 posiadała na Śląsku Cieszyńskim w r. 1929 antypolska „Matica osvety lidové”. W ten sposób fundusze uzyskiwane od ludności polskiej, obracane są na cele czesko-chizacyjne. Przy przyjmowaniu do pracy ukrytym warunkiem jest przeważnie przynależność do organizacji czeskich. Nietylko inteligent, ale i kupiec, rzemieślnik i rękodzielnik czeski zalewają planowo okolice polskie.

W okolicach przemysłowych dołącza się do tej inwazji masowe sprowa-

danie robotników obcych, tak, że w niektórych gminach (Karwina, Trzyniec itd.) można mówić o kolonizacji czeskiej. Dzieje się to wszystko pomimo opostanowien art. 16 umowy polsko-czeskiej, który mówi o równouprawnieniu ludności polskiej na polu gospodarczym.

Artykuł 12 tej umowy postanawia, że Republika Czechosłowacka będzie życzliwie traktowała mniejszość polską. Niezliczona ilość faktów wskazuje na to, że postanowienia tego artykułu pozostały naogół martwą literą. Już przed wejściem w życie tej umowy były do zanotowania fakty takie, jak rozwiązanie polskich wydziałów gminnych i mianowanie czeskich komisarzy, spis ludności z r. 1921, który zmniejszył o połowę ilość Polaków, przyznanych Czechosłowacji. Wybory przeprowadziły następnie korektę tego spisu. Ale i po wprowadzeniu umowy w życie ujemne wydarzenia w różnych dziedzinach nie ustają. Nikt nie może powiedzieć, że wpływem życzliwego traktowania było w roku ub. wydanie okólnika przez ministerstwo szkolnictwa, które zabroniło używania map polskich i obrazów królów polskich w szkołach mniejszości polskiej. Postępowanie władz podczas wyborów ciągle jeszcze pozostawia do życzenia. Znana jest sprawa Karwiny, gdzie urzędy aż do r. 1929 stałe ulewają, ponieważ Polacy uzyskiwali większość mandatów. Do dnia dzisiejszego jest jeszcze gmina polska, w której pomimo dwukrotnie przeprowadzonych legalnych wyborów zasiada komisarz czeski (Wierzniewice).

Nie dowodzi życzliwego traktowania stanowisko władz w sprawie t. zw. „obcokrajowców”. Wielką część ludności polskiej, posiadającą ipso iure obywatelstwo czechosłowackie, władze uznają za obcokrajowców. Podania o nadanie obywatelstwa nie mogą, pomimo wielokrotnych interwencji parlamentarnych posłów polskich, doczekać się załatwienia. Nie świadczy o życzliwości władz obsadzenie starostw w Czeskim Cieszynie i we Fryszacie osobistościami, nieprzychylnie odnoszącymi się do polskości, czego dowodem różne posunięcia wyborcze i antypolskie okólniki.

Przy parcelacji aż do ostatnich czasów uwzględniano jedynie osoby, należące do czeskich organizacji. Na czynności urzędowe decydujący wpływ wy-

wierają antypolskie instytucje „Maticy osvety lidové” i „Narodni sdružení”, które wydają opinie w sprawach polskich i nazywane są drugim rządem. Z wiedzą i z poparciem urzędów wychodzą na Śląsku Cieszyńskim dwa tygodniki antypolskie, zwalczające wszelkie prawa mniejszości polskiej. Jeden z tych tygodników czeskich wychodzi nawet dla demoralizowania ludu polskiego w języku polskim.

Alle gdyby nawet nie było ani jednego z tych i całego szeregu innych smutnych faktów codziennego życia, które były przedmiotem licznych przemówień i interpelacji posłów polskich w sejmie praskim, to społeczeństwu polskiemu winien dać wiele do myślenia sposób przeprowadzenia ostatniego spisu ludności w okolicach, zamieszkałych przez Polaków. Nie wszystkim wiadomo, że w celu zredukowania liczby Polaków do minimum, ministerstwo spraw wewnętrznych z poduszczenia działaczy „Maticy” stworzyło w specjalnym okólniku, wystosowanym do starostów w Cieszynie i we Fryszacie nieistniejącą narodowość śląską. Okólnik ten obowiązywał tylko na polskim obszarze etnograficznym. W praktyce oznacza on, że czescy komisarze spisowi zapisywali za Ślązaków-Czechosłowaków lub za Ślązaków te osoby, które nie chciały zgodzić się na zapisanie narodowości czeskiej. Dotychczas nieznane są jeszcze wyniki spisu, ale już na podstawie sposobu jego przeprowadzenia można wnioskować, że zamiast naprawić krzywdę, wyrządzoną ludności polskiej w r. 1921, ostatni spis ludności zadał jej cios nowy, jeszcze bolesniejszy. Trzeba bowiem pamiętać, że w Czechosłowacji prawa językowe uzależnione są od uzyskania ściśle okre-

## Szczere wyznania pisarza niemieckiego

Wielkie wrażenie we Francji i Niemczech zrobił wywiad, udzielony przez znanego pisarza niemieckiego Henryka Manna dziennikowi paryskiemu „Paris Soir”. Mann udzielił tego wywiadu w czasie swego pobytu w Paryżu, dokąd przyjechał na międzynarodowy kongres literatów zawodowych. Oto główne ustępy jego wywiadu:

„P. Curtius jest człowiekiem niezręcznym. Jego projekt unii celnej był przedwczesny i z natury swej zdolny do zakłócenia pokoju Europy. Nie znam tego człowieka osobiście, ale wiem, że nie jest on politykiem pierwszej klasy. Jest on urzędnikiem, który daje się kierować swemu otoczeniu. W rzeczywistości człowiekiem, odpowiedzialnym za obecną politykę Niemiec jest kanclerz Brüning. Ponoś on winę nie tylko za najnowsze wydarzenia dyplomatyczne, ale także w wielkiej części za nędzę, która panuje obecnie w Niemczech, a także za postępy, jakie czyni ruch hitlerowski. Małe wybory, które odbyły się świeżo w Oldenburgu, były pod tym względem szczególnie charakterystyczne. Przyniosły one sukces narodowym socjalistom, ponieważ włościanie z tej okolicy są zmuszeni za drogie pieniądze zakupywać środki odżywcze dla swego

## Z Piszczan 28. 5. 31.

W domu zdrojowym dla stanu średniego „Cyrill-Hof” na wyspie zdrojowej (połączonej z kąpielami) znajdują się jeszcze dla kuracjuszy z Polski miejsca wolne za opłatą ryczałtową. Prospekty o Piszczanach i kuracjach domowych tychże przez: Biuro Piszczany, Poznań, Rzeczypospolitej 3, Tel. 18-95. Tw 1532

ślonego odsetka danej narodowości przy spisie, dalej że Ślązaków-Czechosłowaków Urząd Statystyczny wliczy do rubryki narodowości czeskiej, zaś Ślązaków do rubryki „Różnych narodowości”. Wszystkie tygodniki polskie, wychodzące w Czechosłowacji od kilku miesięcy stale przepełnione są alarmującymi wiadomościami o niesłychanych nadużyciach spisowych, skierowanych przeciwko polskości. Energiczny głos protestu podniósł przeciwko spisowi z trybuny parlamentarne poseł Chobot, który w imieniu wszystkich polskich stronnictw politycznych w Czechosłowacji oświadczył, że wobec przeprowadzenia spisu na Śląsku Cieszyńskim sposobem, niezgodnym z ustawami przepisanymi państwa, ludność polska uznaje wyniki jego pod względem narodowościowym za nieważne i nieobowiązujące.

Byłoby na czasie, aby społeczeństwo polskie żywiej zainteresowało się losem swoich rodaków w Czechosłowacji i uwolniło się od opartej na nieznajomości stosunków sugestii, że położenie mniejszości naszej w tem „bratnim i sprzymierzonym z nami państwie” nie daje opinii polskiej powodów do niezadowolenia.

bydła, które to środki ich holenderscy sąsiedzi nabywają prawie za darmo. Wybory były protestem przeciwko tego rodzaju przepisom celnym. Kancl. Brüning robi ustawy tylko na korzyść wielkich agrariuszy. Ponieważ tego rodzaju ustawodawstwo wywołuje nędzę, naród niemiecki głosi na narodowych socjalistów nie dlatego jednak, by chciał wojny.”

W dalszym ciągu swego wywiadu Mann mówi o potrzebie wielkiej międzynarodowej organizacji pisarzy, a w końcu złożył następujące, bardzo charakterystyczne oświadczenie w sprawie reparacji:

„Próbowałem zrozumieć sprawę odszkodowań i widziałem cyfry. Nie zdaje mi się, by te zobowiązania były przyczyną naszej nędzy.”

Można sobie wyobrazić, jakie oburzenie wywiał ten, a zwłaszcza jego ustępy, dotyczące unii celnej oraz odszkodowań, wywołały wśród wielkiej części niemieckiej opinii publicznej, nie wyłączając kół liberalnych i demokratycznych. Przeciwno Mannowi rozpoczęła się gwałtowna naganka, w której określa się go jako zdradcę interesów niemieckich.

## Rozkład w warszawskiej „sanacji”

Przy zakończeniu ostatniego posiedzenia warszawskiej rady miejskiej radny Downarowicz odczytał sząstną deklarację zawiadamiającą o utworzeniu się w radzie miejskiej nowego klubu, który się nazwał „klubem radzieckim związków zawodowych”. Jest to secesja z BBS. Nowy klub tworzą rr.: Downarowicz, Gardecki i Lenga, którzy dotychczas byli w klubie Jaworowskiego oraz Gawlik i Rudnicki (Jastrzębiec) z BB. Bombastyczna deklaracja nowego klubu wywołała drwiące okrzyki i rad. Downarowicz kończył jej odczytywanie przy pustej sali, gdyż nawet część członków jego klubu zrezygnowała z asystowania przy tej uroczystości.

### Ostrzeżenie!

Istnieje tylko jeden oryginalny preparat znany od kilkudziesięciu lat światowej sławy

**DARMOL**  
czekoladki przeczyszczające

Prosimy więc żądać wyraźnie „DARMOL” gdyż preparat ten bywa często podrabiany!

Darmol jest do nabycia w każdej aptece  
Tw 1489

### Reforma armji w Hiszpanji.

Madryt, 30. 5. (Tel. wł.) — W związku z planem reformy armji 8.000 oficerów podało się do dymisji. Jak słychać, planowane jest zniesienie wielu władz wojskowych m. in. 4 kapitanatów generalnych, w tej liczbie w Walencji i Seville.

### Złoto sowieckie do Niemiec.

Berlin, 30. 5. (Tel. wł.) „Börsen Kurrier” notuje pogłoskę z Moskwy, według której rząd sowiecki zamierza wznowić transportowanie złota do Niemiec. Istnieje plan wysłania via Leningrad i Szczecin transportu 1200 kg złota.

## Pogłębiarkę parową

kubkową o wydajności 15 mtr<sup>3</sup> godzinie

oraz

## PROM KŁAPOWY

o ładowności 12 mtr.<sup>3</sup>

po kapitalnym remoncie w stanie doskonałym sprzedają

## PANSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERJI

Warszawa, Królewska 18.

Informacji udziela Wydział Sprzedaży  
tel. 548-10 wewn. 15.

nw 11 078



## Akcja kolonizacyjna Niemców na Wschodzie

Pila, 30. 5. (PAT). W nadprezjdum prowincji w Pile odbyła się na zaproszenie pruskiego ministerstwa rolnictwa konferencja w sprawie osadnictwa, w której wziął udział nadprezydent pogranicza v. Bülow, dyrektor wydziału osadniczego w pruskiem ministerstwie rolnictwa Bollert, pruski komisarz „pomocy dla wschodu“ Rönneburg, wielu innych urzędników i przedstawicieli towarzystw osadniczych. Stwierdzono, że charakter Pogranicza, jako prowincji, położonej nad granicą polską i mającej biedne ziemie, nakazuje prowadzenie wyteżonej akcji kolonizacyjnej, której dotychczasowe wyniki są niezadowalające. Postanowiono prowadzić w dalszym ciągu akcję koloniza-

cyjną, która ma iść w kierunku uzupełnienia istniejących gospodarstw i zakładania nowych osad z uwzględnieniem obdzielania ziemią robotników rolnych; ma nastąpić zerwanie z dotychczasową praktyką budowania od razu wszystkich budynków gospodarczych i na przyszłość ma być wykonywany tylko pewien trzon, najbardziej niezbędnych budynków, a rozbudowanie i uzupełnienie ich ma być pozostawione osadnikom. Akcja osadnicza ma być przeprowadzona w ścisłym porozumieniu i przy współpracy czynników, prowadzących „Osthilfe“.

Omawiając powyższą konferencję, prasa niemiecka podkreśla znaczenie kolonizacji, jako środka, przeciwdziałającego „polskim dążeniom“.

## Przyszła konferencja „Okrągłego Stołu“

Londyn, 30. 5. (Tel. wł.). Przedstawiciele rządów angielskiego i indyjskiego przeprowadzili dyskusję w sprawie daty ponownego zwołania konferencji „Okrągłego Stołu“. Ze względu na to, że czerwiec nie odpowiada wszystkim członkom, postanowiono konferencję odłożyć nie dalej jednak, niż do początku września. Komitet struktury federalnej ma więc zebrać się w Londynie nie później niż 5 września. Jeżeli do te-

go czasu załatwiona zostanie w Indiach sprawa zarządu komunalnego, zadanie konferencji będzie znacznie łatwiejsze. Jeżeli powyższa sprawa nie będzie załatwiona do września, powstanie zagadnienie ponownego powrotu do prac komitetu mniejszościowego. Istnieje ewentualność kooptowania nowych członków do komitetu struktury federalnej.

## Przygotowania do spisu ludności

Warszawa, 30. 5. (PAT). Biuro powszechnych spisów przystąpiło już do prac, związanych z organizacją drugiego powszechnego spisu ludności, mającego się odbyć w grudniu b. r.

W chwili obecnej na obszarze całego państwa przeprowadzany jest przez gminy miejskie i wiejskie spis wszystkich miejscowości (osiedli), których ogólna liczba sięga około 150.000, — spis ten stanowi pierwszą podjętą przez główny urząd statystyczny większą pracę wstępna do zamierzonego spisu ludności. Zawsze sporządzane wykazy miejscowości, uwzględniające stan faktyczny, będą rękopisem tego, że żadna miejscowość nie zostanie pominięta w gorączkowym okresie spisowym. Ponadto spis ten dostarczy materiału do opracowania nowego wydania skorowidza miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej, którego brak odczuwają w jednakowym stopniu tak aparat administracyjny państwa, jak sfery gospodarcze i społeczne kraju; pierwsze wydanie skorowidza miejscowości, oparte na podstawie danych spisu w roku 1921, jest obecnie przestarzałe — wobec zmian zasłanych w okresie dziesięcioletnim oraz szczególnie silnych w tym czasie wędrówek ludności, jak to repatriacja, emigracja, przesiedlenia, osadnictwo itd., zwłaszcza na wschodzie państwa.

## Sesji parlamentu nie będzie

Warszawa, 30. 5. (Tel. wł.). W związku ze zmianą rządu wszystkie kombinacje i nadzieje na zwołanie nadzwyczajnej sesji parlamentarnej upadły. O jej zwołaniu przed wakacjami niema mowy.

## Zawieszenie Związku właścicieli autobusów

Warszawa, 30. 5. (PAT). Starostwo grodzkie południowo-warszawskie zawiesiło działalność stowarzyszenia Centralnego Związku właścicieli autobusów Rzplitej Polskiej z siedzibą w Warszawie. Niezależnie od tego — jak donosi prasa — władze prokuratorskie prowadzą dochodzenia karne w związku z zarzutami, podniesionymi przeciw działalności związku. Równocześnie starostwo grodzkie występuje do komisarza rządu o zamknięcie wymienionego związku.

### Okradziony wicewojewoda

Warszawa, 30. 5. (Tel. wł.). Wicewojewodzie kieleckiemu, Adamowi Kreblowi, w drodze między Warszawą a Dęblinem wydręto żyłką kieszeń w ubraniu i skradziono portfel z dokumentami. Złodzieja nie schwytano.

### Sprawa bandy Jamonta

Wilno, 30. 5. (PAT). Wileński sąd okr. na sesji wyjazdowej w Lidzie roz-

patrywał ostatnio sprawę bandy Jamonta, z którego ręki poniósł śmierć w czasie obławy jeden z posterunkowych. Banda ta grasowała w ciągu 2 lat w powiatach lidzkim i szczucińskim 3 członkowie tej bandy skazani zostali przez sąd w Lidzie na 10 lat ciężkiego więzienia, 2 inni zaś na 8 lat ciężkiego więzienia każdy. Przywódca bandy Jamont został zabity w czasie ucieczki przed policją.

### Wyrok na oszukańczą szajkę.

Warszawa, 30. 5. (Tel. wł.). Sąd okr. w Warszawie ogłosił wczoraj wyrok w sprawie szajki oszukańczej Matejaka i innych. Matejak za szereg oszustw i fałszerstw oraz za bluźniercze uprawianie obowiązków kapłańskich skazany został na łączną karę 6 lat więzienia, drugi oskarżony Stanowski również na 6 lat więzienia, Dębski zaś na 4 lata więzienia.

### Uznanie dla Filharmonji warszawskiej

Warszawa, 30. 5. (PAT). W uznaniu zasług położonych przez zespół Filharmonji warszawskiej w ciągu 30 lat pracy na polu krzewienia polskiej muzyki symfonicznej, p. Prezydent Rzplitej nadał Stowarzyszeniu artystów orkiestry Filharmonji w Warszawie złoty krzyż zasługi. W dniu wczorajszym podczas ostatniego wielkiego koncertu symfonicznego przedstawiciel ministerjum W. R. i O. P. dokonał aktu dekoracji.

### Echa uprowadzenia b. prezydenta Finlandji.

Helsinki, 30. 5. (Tel. wł.). W znaną aferę uprowadzenia b. prezydenta republiki Stahlberga nastąpiły dalsze wyroki, mocą których skazani zostali na karę więzienia od 2—6 mies. oskarżeni w procesie głównym i oficerowie sztabu gen., którzy usiłowali zatrzeć ślady przez zniszczenie odnośnych depesz. Przeciw wyrokowi oskarżenia główni zgłosili odwołanie. Równocześnie b. szef sztabu gen. Vallenius dołączył do odwołania deklarację, w której dowodzi swej zupełnej niewinności.

### Międzynarodowa organizacja piekarzy.

Budapeszt, 30. 5. (Tel. wł.). Na międzynarod. kongresie piekarzy, który w tych dniach odbył się w Budapeszcie, a zakończył się wczoraj, uchwalono m. in. utworzenie światowej (międzynarodowej) organizacji mistrzów piekarskich. Organizacja ma nosić nazwę: „Union Internationale de la Boulangerie“ (Międzynarodowe Zjednoczenie Piekarzy). Jako siedzibę nowej organizacji wyznaczono Berno szwajcarskie. Prezydentem organizacji nowej wybrano mistrza piekarskiego Gruena z Berlina. Do zarządu weszli przedstawiciele Szwajcarii, Holandji, Danji, Węgier, Polski i Niemiec.

### 500-lecie śmierci Joanny d'Arc.

Rouen, 30. 5. (Tel. wł.). Cały dzień dzisiejszy poświęcony jest uroczystemu obchodowi 500 rocznicy męczeńskiej

śmierci Joanny d'Arc w Rouen w dniu 30 maja 1431 roku.

Obchód ten zamyka szereg uroczystych ceremonij, jakie się ostatnio odbyły na jej cześć.

## W sprawie święcenia niedzieli

Katolicka Agencja Prasowa podaje, co następuje:

Wiadomość o projektowanej zmianie ustawy z dnia 18 grudnia 1919 roku o czasie pracy w przemyśle i handlu — o czem już donosiliśmy — a który to projekt zmierza do pogwałcenia naszych dni świętych i nie jest niczem innym, jak ustępstwem dla ludności żydowskiej, porusza w dalszym ciągu opinię całej katolickiej Polski. Bo nie dosyć tego, że na mocy nowelizacji dotychczasowej ustawy o sprzedaży napojów alkoholowych przyjaciele alkoholu do syta mogą używać teraz także w niedzielę i święta, zapelniać szynkownię i restauracje i tracić pieniądze, których jest tak mało, na pijaństwo, a rodziny swoje wtrącać w coraz większą nędzę i rozpacz — to obecna akcja zamierza nowy cios wymierzyć jeszcze w uczucia i przekonania katolickie i wprowadzić daleko idące zmiany pod względem uprawiania w niedzielę i święta handlu w przeróżnej postaci i formie.

Podnoszą się więc — jak nas informują — coraz liczniejsze protesty, a do księży biskupów wpływają podania i prośby i to od zainteresowanych kół kupieckich, rzemieślników, wędliniarzy i t. d., aby Episkopat wstawił się do władz państwowych w obronie żądań katolickiej ludności i wpływami swemi wyjednał u miarodajnych czynników, izby niedziele i święta nadal pozostały dniami, poświęconymi służbie Bożej i wolne były od wszelkich zajęć w przemyśle i handlu.

## Żydzi w polskiej dyplomacji

„Dziennik Chicagoski“ z 5. bm. opisuje bankiet, którym Żydzi amerykańscy podejmowali p. konsula Zbyszewskiego. Podczas tego bankietu p. Zbyszewski wygłosił przemówienie, w którym m. in. powiedział:

„Żaden myślący Żyd w Polsce nie czyni rządu odpowiedzialnym za antysemityzm. Rządy polskie postawiły na odpowiedzialnych stanowiskach dyplomatycznych więcej Żydów, jak którykolwiek rząd europejski, albowiem Polska pewną jest patrijotyzmu Żydów i ich zdolności. Przedstawiciel Polski w Lidze Narodów p. Sokal — Żyd; ponadto w każdej polskiej ambasadzie czy legacji znajduje się przynajmniej jeden dyplomata Żyd. Jeden z najzdolniejszych dyplomatów polskich dr. Parnass w Wiedniu, jest Żydem. I w uniwersytetach Żydzi są dobrze reprezentowani. Nie wśród niższej klasy urzędników polskich, lecz wśród najwyższej znajduje się wielu Żydów“.

P. Zbyszewski był szczerem, rozbrajająco szczerem!

## Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 30. 5. 1931 r.

**Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:**

Standardy: a) żyta 692,5 gr. (117,9 f w h.), b) pszenicy 735,5 gr. (124,8 f w h.), c) jęczmienia przemiałowego 667,0 gr. (113,1 f w h.), d) owsa 664,5 gr. (77,5 f w h.).

„Ceny tranzakcyjne“

Żyto 40 tonn par. Poznań . . . 28.75

„Ceny orientacyjne“

parytet Poznań

Żyto . . . 28.25 — 28.50

Usposobienie spokojne. . . 33.00 — 33.50

Pszenica . . . 27.00 — 28.00

Usposobienie spokojne. . . 30.00 — 31.00

Owies pastewny . . . 43.00 — 44.00

Maka żytnia 65% wł. work. . . 52.50 — 55.50

Usposobienie spokojne. . . 22.75 — 23.75

Otręby żytnie . . . 20.50 — 21.50

Otręby pszenne . . . 22.00 — 23.00

Groch polny . . . 33.00 — 34.00

Groch Victoria . . . 38.00 — 42.00

Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: pszenicy 30 tonn.

**Kurs złotego.** Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.916 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.922 zł.

**Kurs marki niem. i guld. gd.** Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 211.35 do 211.65 zł, gotówką 210.95 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.11 do 173.37 zł, gotówką 172.77 zł.

## POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻKA

Poznań, 30. 5. 1931 r.

Zakończenie miesiąca giełdowego miało na dzisiejszej giełdzie przebieg spokojny.

Z papierów państw. płacono za 5 proc. poź. konwers. 47% proc. i za poź. inwestycyjną 81.—, zaś z pap. lokacyjnych rozbiono tranzakcje 8 proc. obligacjami m. Poznania z 1929 r. po kursie 92 proc. w złocie, natomiast 4 proc. listy zast. konwertowane Pozn. Ziem. Kred. były w oddaniu po 35 proc. Mniejsza ilość 8 proc. listów dolarowych (starych) handlowano po 91 proc.

Akcje bankowe i przemysłowe bez tranzakcji i bez notowania.

### Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

#### Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu).  
5% Pożyczka konwersyjna 47% P  
8% obligacje m. Poznania z 1929 r. 92% +  
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt.  
35% O.

(Kurs w złotych).  
4% Premj. Pożyczka Inwestycyjna 81.— P.  
Tendencja spokojna.

## GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 30. 5. 1931 r.

**Waluty** **Gotówka**  
Dolary St. Zjedn. tr.: 8.91%, sp.: 8.93%,  
kup.: 8.89%.

|             | <b>Dewizy:</b> |         |        |
|-------------|----------------|---------|--------|
|             | trans.         | sprzed. | kup.   |
| belgia      | 124.12         | 124.43  | 123.81 |
| Gdańsk      | 173.33         | 173.76  | 172.90 |
| Holandja    | 358.50         | 359.40  | 357.60 |
| Helsingfors | 22.42          | 22.47   | 22.37  |
| Nowy Jork   | 8.91           | 8.93    | 8.89   |
| Nowy Jork   | 8.914          | 8.934   | 8.894  |
| kabel       | 43.36          | 43.47   | 43.25  |
| Londyn      | 34.90 1/2      | 34.99   | 34.82  |
| Paryż       | 26.44          | 26.47   | 26.35  |
| Praga       | 172.45         | 172.88  | 172.02 |
| Szwajcaria  | 125.28         | 125.59  | 124.97 |
| Wiedeń      | 46.66 1/2      | 46.78   | 46.55  |
| Włochy      | 211.69         |         |        |
| Berlin      |                |         |        |

Tendencja słabsza.

### Papiery wartościowe i obligacje:

4% poź. inwest. . . . . 82.00  
5% poź. konw. . . . . 48.00

### Akcje w złotych:

Bank Handlowy . . . . . 0.00—100.00  
Bank Polski . . . . . 12.00—123.00  
Siła i Światło . . . . . 0.00—40.50  
W. T. F. Cukru . . . . . 0.00—23.00  
Lilpop . . . . . 0.00—167.5  
Modrzejów . . . . . 0.00—5.50

Tendencja niejednolita.

### Komentarz.

Z papierów państw. słabsza 5 proc. pożyczka konw., dla listów zast. i akcyj tendencja niejednolita. Z bankowych Bank Polski i Bank Handlowy utrzymany. Siła i Światło mocniejsza, reszta akcji słabsza.

## PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 30. 5. 1931 r.

Pszenica march. 75—76 kg. 272.00—274.00

Tendencja spokojna.

Żyto march. 70—71 kg. . . 198.00—200.00

Tendencja spokojna.

Owies march. od st. załad. 187.00—191.00

Tendencja spokojna.

Jęczmień pastewny i przemysłowy . . . . . 220.00—236.00

Tendencja spokojna.

Maka pszena . . . . . 33.00—38.25

Tendencja spokojna.

Maka żytnia . . . . . 26.50—28.50

Tendencja spokojna.

Ospa pszena . . . . . 14.75—15.00

Tendencja spokojna.

Ospa żytnia . . . . . 14.00—14.40

Tendencja spokojna.

Groch Victoria . . . . . 26.00—31.00

Groch pas ewny . . . . . 19.00—21.00

Peluszka . . . . . 25.00—30.00

Bób polny . . . . . 19.00—21.00

Wyka . . . . . 24.00—26.00

Łubin niebieski . . . . . 15.00—16.50

Łubin żółty . . . . . 22.00—27.00

Makuchy rzepakowe . . . . . 9.80—10.20

Makuchy lniane . . . . . 14.00—14.20

Wytłoki suche paryt. Berlin . . . . . 8.20—8.30

Srót Soja . . . . . 12.30—13.00

Ziemniaki jadalne białe . . . . . 1.85—2.00

Ziemni. ki jadalne żółte . . . . . 3.90—4.20

Ziemniaki jad. czerwone . . . . . 2.25—2.50

Ziemniaki jad. niebieskie . . . . . 2.70—2.95

w handlu hurtowym loco stacja berlińska przy tranzakcjach wagonowych.

Ogólna tendencja spokojna.

### Notowania złotego w Berlinie

z dnia 30. 5. 1931 r.

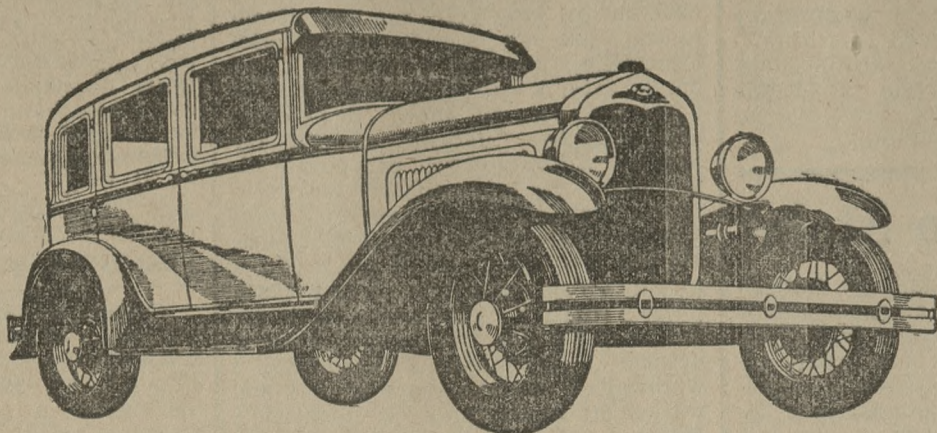
Wyplaty na Warszawę . . . 47.025—47.25

Noty wielkie . . . . . 46.85—47.15





## PRZYCZYNY ICH WYBORU...



## WYDAJNOŚĆ, OSZCZĘDNOŚĆ, ELEGANCJA

Nowy Ford posiada w wysokim stopniu takie połączenie zalet, jakie rzadko spotkać można razem w jednym samochodzie.

Potęga Nowego Forda nie podlega dyskusji: wspina się on z największą łatwością na strome zbocza, mocno reaguje na każdy rozkaz kierowcy, bez wysiłku prześcigając wielkie samochody i utrzymując stałą szybkość 100 km. na godzinę. Pomimo tej wielkiej wydajności jest to samochód niezwykle oszczędny. Koszty utrzymania samochodu Ford są minimalne, gdyż jego wyjątkowa moc, staranne wykonanie i trzy bezpłatne inspekcje po pierwszych 800, 1600 i 2400 kilometrach faktycznie zabezpieczają przed kosztownymi naprawami.

Nowy Ford odznacza się wybitną elegancją, harmonijnymi kształtami, szczególnie dobranymi kolorami nadwozia, wszystko — począwszy od wspaniałe błyszczących okuć z nierdzewiącej stali, aż do wykwinętego komfortu wnętrza — zostało przewidziane dla zadowolenia najwybredniejszego nawet gustu.

Wydajność, oszczędność, elegancja: oto przyczyny wciąż rosnącego powodzenia Nowego Forda.

LINCOLN  FORDSON  
SAMOŁOTY

FORD MOTOR COMPANY

NIEBYWAŁA MOC. — PIÓRUNIĄCA AKCELERACJA. — SZYBKOŚĆ 100 KM. NA GODZINĘ. — WJAZD POD GÓRĘ NA OSTATNIM BIEGU. — SUROWCE WYJĄTKOWEJ JAKOŚCI. — AMORTYZATORY HOU-DAILLE. — LICZNE MODELE KAROSERJI Z PRZEDNIMI SZYBAMI Z NIEKRUSZĄCEGO SIĘ SZKŁA I ZEWNĘTRZNYMI OKUCIAMI Z NIERDZEWIAJĄCEJ STALI. — WSPANIAŁA GAMA KOLORÓW.

### GWARANCJA:

FORD MOTOR COMPANY RĘCZY ZA DOBRĄ SAMOCHODU FORD, GWARANTUJĄC ZMIANĄ KAŻDEJ CZĘŚCI, U KTÓREJ ZOSTAŁO STWIERDZONE BŁĄD FABRYKACJI LUB WADA MATERJAŁU, PRZECZEM WYNAGRODZENIE OD SPRZEDAWCY ZA DOKONANIE ZMIANY NIE ZOSTAJE LICZONE KLIENTOWI.

## Budżet Reichswehry

Głos gen. Rene Tournesa we Francji

W obszernym studjum o zbrojeniach niemieckich, ogłoszonym w „Echo de Paris” (nr. 18. 832 i nast.) gen. René Tournès pisze:

Rozprawy nad budżetem Reichswehry w ciągu marca w Reichstagu, zarówno w komisji jak na plenum, chociaż krótsze i ostrożniejsze niż kiedykolwiek, obfitowały w bardzo cenne wiadomości. Nigdy sposób rozprawy nad budżetem wojskowym w Niemczech nie ułatwiał poszukiwania wskazówek, które chciałyby się znaleźć o różnych rozdziałach, na które przypadają żądane kredyty. Posiedzenia komisyjne nie są publiczne, niema z nich sprawozdań urzędowych, a dzienniki donoszą bardzo niewiele. W pełnym Reichstagu bardzo krótki czas przeznaczają na ten dział, a w tym roku jeszcze mniej niż zwykle, mianowicie razem półtorej godziny na wojsko i marynarkę, czyli po 12 do 15 minut na przedstawicieli grup demokratycznej lewicy i socjalistycznej. Dzienniki, które poprzednio obszernie rozważały budżet Reichswehry, w tym roku, jak na rozkaz, milczały.

Nigdy dla warstw pracujących w Niemczech nie było czasów cięższych niż obecnie. Niemcy pogrążone są w ciężkim przesileniu gospodarczym. Rok budżetowy 1930/31 kończy się niedoborem 7 miliardów 517 milionów franków, t. j. 1 milarda 250 milionów marek, zmniejszono zasilki dla bezro-

botnych, zniżono płace, poobcinano budżety różnych ministerstw. Ale Reichswehra żąda dla 100 tys. wojska i dla marynarki, złożonej z 15.000 majtków, kredytów w wysok. 4.179.583.065 franków, t. j. około 700 milionów marek. W porównaniu z rokiem poprzednim i przy wielkich obcięciach budżetów innych działów obcięto budżet Reichswehry zaledwie o 24 milj. 750 tys. franków, czyli o śmiesznie sumę 4 milionów marek. A przecież w r. 1924, komisja znawców planu Dawes'a o odškodowaniach oświadczyła, że ówczesny budżet 2 miliardów 780 milionów franków, czyli 465 milj. marek był za wysoki na cele wojska i marynarki.

Wobec tego, że nawet to drobne zmniejszenie budżetu o 4 miliony marek przypada głównie na zmniejszenie płac, nie uległy prawie całkowicie zmniejszeniu wydatki na zbrojenia. A więc wydatki wojska lądowego na zbrojenia, amunicję i sprzęt, które wynosiły 415 milj. franków, t. j. 70 milj. marek w r. 1930/31, zmniejszono zaledwie o 1 milion 800 tys. marek. A trzeba dodać, że surowce, jak miedź, skóra, bawełna, wełna itd., potaniały. Ale też jak wogóle można zrozumieć, dlaczego kupno jednego karabinu maszynowego kosztuje we Francji 10 tys. fr., a w Niemczech 24 tys. fr., jednej armaty polowej we Francji 90 tys. fr., a w Niemczech 300 tys. fr.? Oczywiście

ście w ten sposób pokrywa się zbrojenia tajne.

General Groener, minister Reichswehry oświadczył w rozprawach budżetowych:

„Obecny budżet zbudowany został na takiej podstawie, że nasze żądania, które są żywotne, muszą być zaspokojone, bo już liczyliśmy się z krytycznym położeniem gospodarczym i z ścisłą oszczędnością, tak, że nie mogą dopuścić żadnego ustępstwa...”

Znaczy to, że budżet Reichswehry musi być uchwalony bez zmian, przyczem gen. Groener opiera się na poparciu zapewnionem prezydenta Hindenburga i na oświadczeniach w tym samym duchu kanclerza Brüninga.

Takie stanowisko rządu nie dolega prawicy i centrum, ale jest ono bardzo groźne dla socjalistów, od których poparcia zależy wogóle uchwalenie budżetu Reichswehry. Od chwili wyjścia hitlerowców z Reichstagu głosy socjalistów (143) i komunistów (78) dają razem 221, przeciw którym wszystkie inne partie razem mają tylko 219. Ale zapewne myślą oni o tem, co będzie, gdyby takie głosowanie obaliło rząd Brüninga, mianowicie czy nie wprowadzi on budżetu w życie art. 48 konstytucji, czyli czy nie powstanie dyktatura. Oprócz tego żądania „Stahlhelmu”, by w Prusiech w drodze referendum uzyskać rozwiązanie Landtagu i obalić rządy socjalistów w Prusiech, sprawiają, że socjaliści nie chcą się narażać na zarzuty braku patriotyzmu.

I rzeczywiście poseł socjalistyczny Schoepflin, odpowiadając na zarzuty

komunistów, oświadczył, że socjaliści zawsze od początku głosowali za budżetem Reichswehry, oraz powiedział:

„Socjaldemokracja, zgodnie ze swoimi pojęciami politycznymi pozytywnie wobec państwa, zawsze zajmowała stanowisko na rzecz obrony kraju, nawet za czasów cesarskich. Jest się nie tylko socjalnym demokratą, ale i Niemcem. A jeśli nam się zarzuca, żeśmy uprzedzali nawet rozkazy ministra Reichswehry, odpowiadam komunistom, że, gdy chodzi o naród niemiecki i ojczyznę niemiecką, idę raczej dzisiaj z gen. Groener'em niż z ich przywódcą p. Stoeckerem...”

Jest to ścisła prawda. Socjaliści niemieccy zawsze głosowali za budżetem Reichswehry. Świadcstwo patriotyzmu, które sobie wystawiają, jest zaśluzone.

## Święty Całun Zbawiciela w Turynie

Dnia 27 bm. nastąpiło w Turynie po uroczystej mszy św., odprawionej przez arcybiskupa tego miasta, ponowne złożenie w relikwiarzu Świętego Prześcieradła, które w ostatnich dniach było wystawione na widok publiczny. W nabożeństwie wzięli udział następcy tronu z małżonką, liczni przedstawiciele rodziny królewskiej oraz sześciu biskupów.

Święta relikwia, starannie zwinięta, została związana jedwabną wstążeczkami, na których położono pieczęcie z herbami domu Sabaudzkiego i arcybiskupa Turynu. Relikwiarz zamknięty jest trzema kluczami, z których dwa przechowuje rodzina królewska a jeden arcybiskup Turynu.

Wystawioną na widok publiczny najświętszą pamiątkę odwiedziło dwa miliony wiernych.

Zapisz się na członka wspierającego  
T. C. L., roczna składka 12 zł.  
kwartalna 3 zł

## CZEKOLADA MLECZNA



## BOGATA W WITAMINY

Przedstawiciel na Poznańskie i Pomorze  
**Br. Zmizdiński, Poznań,**  
Piekarni nr. 5. nw 9994



Tw 1392

## Wolki zbożowe i wszelkie szkodniki zbożowe



tępi radykalnie świeca dezynfekcyjna

### „Fumigatore Cimex”

Świeca ta tępi również radykalnie w przeciągu 5 godzin wszelkie insekty (pluskwy, wszy, mole, karaluchy) i mikroby chorobotwórcze po wypadkach chorób.

Zakłady Chemiczne-Dezynfekcyjne „SALVATOR”, Katowice, ul. Teatralna 10. Tel. 29-01. Do nabycia we wszystkich aptekach i drogeriach. Biuro dezynfekcyjne w Poznaniu: Roman Kurczewski, Chelmońskiego 9, tel. 71-14. Ponadto we wszystkich większych ośrodkach biura dezynfekcyjne p. f. „Fumigatore Cimex”. Tw 1451



nw 8990



KAZDA 100 GRAMOWA PACZKA CZEKOLADY  
**MILKA, VELMA, BITTRA**  
ma kupon  
na przedpłatę 1 KUPONU wydać na czekoladę  
**DARMO PIĘKNY BALON**  
Baloniki rozdajemy w parkach, na plantach, ulicach i t. p.  
każdej soboty, niedzieli i święta.



SUCHARD-CZEKOLADY  
**MILKA, VELMA, BITTRA**  
**25 GROSZY**  
tansze na paczce  
gdyż już za 5 KUPONÓW wyda każdy  
zdecyduje 100-gramową paczkę czekolady wedle wyboru

## Dwa lata rządów Labour-Party

**Upadek rządu Baldwina — Z 400 mandatów do 260 — Mniejszość parlamentarna u steru rządów — Wolny handel czy protekcjonizm celny? — Bunt laburzystów i rozłam w partji — Lloyd George i Snowden ratują sytuację**

Dwa lata minęły od chwili obalenia rządu konserwatystów w Anglii, od dnia, w którym (29 maja 1929 r.) wyborcy angielscy dali matę M. Baldwinowi i złożyli tyle kartek wyborczych do urn na rzecz Labour-Party, iż 400 mandatów, które posiadali konserwatyści w parlamencie stopniały do liczby 260. Z 140 zabranych mandatów przypadło Labourowi 120, a 18 — liberałom. Chociaż Mac Donald rozporządzał w parlamencie na 615 deputowanych głosami tylko 290, objął jednak rządu, gdyż była za nim i popierała go opinia publiczna, której łaska odwróciła się od Baldwina, zmatowanego niepowodzeniami na polu polityki krajowej i zagranicznej.

Mac Donald i rząd Labour Party otrzymali karty w rękę w chwili ciężkiego kryzysu i wzrostu chronicznego bezrobocia w Anglii, nie mówiąc już o komplikacjach w Indiach. Spodziewano się po nowym rządzie bardzo wiele, a przede wszystkim w dziedzinie polityki wewnętrznej, spodziewano się, że znajdzie właściwe środki dla powstrzymania kryzysu w przemyśle i handlu, dla opanowania i zażegnania bezrobocia, spodziewano się — i to zarówno ze strony robotników, jak sfer mieszczanskich — że rząd Labour Party usunie groźbę obniżenia poziomu życiowego w Anglii. A t. zw. standard of life jest kardynalnym postulatem każdego Anglika, który nie może się w żaden sposób pogodzić z tem, aby jego stopa życiowa została obniżona, aby pewne minimum komfortu, wygod, rozrywek mogło mu być odebrane.

A właśnie to zagraża t. zw. człowiekowi z ulicy (the man of the street), który odczuwa coraz dotkliwiej ciężar kryzysu, brzemie różnych podatków, a nie może się zadowolnić sukcesami w polityce zagranicznej, na którą — idąc po linii najmniejszego oporu — przetrzymał Mac Donald główny wysiłek.

I otóż po dwóch latach rządów Labour Party okazuje się, że żyje ona jako rząd tylko dzięki poparciu liberałów i Lloyd George'a, którzy stanowią przy każdym głosowaniu w parlamencie o większości prorządowej. A mimo to niezadowolenie, rosnące wśród wyborców, ujawnia się w takim np. fakcie obioru przy wyborach zastępczych w Ahston-under-Lyne (Lancashire) konserwatysty na miejsce zmarłego posła z ramienia Labour Party. Przy tych wyborach stracili laburzyści prawie 2.000 głosów na rzecz konserwatystów, a z górą 4.500 głosów oddano na kandydata nowej partji, sir Mosley'a, przywódcę rozłamu w łonie Labour.

Dominującą rolę w obecnych nastrojach mas wyborczych odgrywa pytanie: czy Anglia ma zostać nadal zwolenniczką wolnego handlu, czy też otoczyć się murem celnym i przejść do polityki protekcyjnej?

Kancelarz skarbu, min. Snowden, w swej mowie budżetowej wypowiedział się kategorycznie za wolnym handlem. A zaszachował opozycję wprowadzeniem nowego podatku od własności ziemskiej, co mu zjednało dalsze poparcie liberałów, oraz uśmierzyło nieco niezadowolenie w szeregach własnej partji, która ma już rozłam i prawy (Mosley) i lewy (Maxton).

W perspektywie dwóch lat ubiegłych i najbliższej przyszłości szanse rządu Labour-Party nie są obiecujące. Lloyd George popiera Mac Donalda tylko dlatego, iż wie, że nowe wybory mogłyby być klęską nie tylko dla Labour'u, ale — i w większym jeszcze stopniu — dla liberałów. Snowdenowi udało się zrównoważyć budżet, ale rządowi jako całości nie udało się polepszyć sytuacji gospodarczej i usunąć z horyzontu życia Anglii zmyły bezrobocia.

## W Ameryce o dziele Marjana Seydy

W „Monitorze i w „Pittsburchani- nie“ ukazała się recenzja Jana Drohojowskiego o dziele Marjana Seydy „Polska na przełomie dziejów“. Recenzja w ten sposób podkreśla znaczenie tej pracy dla wychodźstwa polskiego w Ameryce:

— Przed kilku dniami wyszedł z pod prasy tom II. niezwykle zajmującej i poważnej pracy senatora dra Marjana Seydy, b. członka Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu, a obecnie naczelnego redaktora znanego na wychodźstwie pisma „Kurjer Poznański“. Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu, której nakładem wydane zo-

stało dzieło dra. Seydy, zapewne wejdzie w kontakt z polsko-amerykańskimi księgarniami, aby umożliwić wychodźstwu nabycie tego cennego dzieła, przyczynku do historii współczesnej naszej Ojczyzny.

Tom I. wydany w 1927 r. obecnie już wyczerpany, nie był rozpowszechniony w Stanach Zjednoczonych; obejmował on okres czasu — przedwojenny, oraz sięgał do czynnego wmięszania się prezydenta Wilsona w konflikt zbrojny. Obecnie wydany tom II. stanowiący w sobie całość, dotyczy dziejów odbudowania Polski od przyłączenia się Stanów Zjednoczonych do koa-

licji do końca wojny. W szczególny sposób uwzględniona jest działalność Komitetu Narodowego Polskiego.

Dla wychodźstwa tom II. przedstawia pierwszorzędą wartość, gdyż dr. Seyda, który w lecie 1918 roku odwiedził Stany Zjednoczone, docenia w całej pełni wysiłek Polaków amerykańskich i ich współudział w walce o prawa naszego narodu — przed i podczas konferencji pokojowej. W czasach kiedy zasługi wychodźstwa są niedoceniane lub zwyczajnie pomijane, kiedy błękitnej armji Hallera przypisuje się tylko przypadkową rolę, a to w celu schlebiania osobistościom będącym chwilowo przy władzy, stwierdzenie prawdy przez autorytet tej miary co senator Seyda, iż pomoc finansowa i militarna wychodźstwa miała decydujący wpływ na działalność dyplomatyczną Komitetu Narodowego Polskiego, jest niezwykle cenną, i będzie przyjętą z nietajonem zadowoleniem tak ze strony ogółu, jak i jednostek.

Autor orientuje się doskonale w prądach, które podczas wojny utrudniały pracę Wydziału Narodowego. O „koniowcach“ pisze bez ogródek i wyjaśnia motywy, dla których p. Sypniewski (dziś cenzor Z. N. P.) poróżnił się z Wydziałem Narodowym i z Komitetem Narodowym Polskim.

Uznanie dla armji Hallera oraz olbrzymiej części wychodźstwa, przy sprostowaniu niektórych legend — oddaje walną usługę w przeddzień Sejmu Stowarzyszenia Weteranów oraz w związku z kampanją przedsejmową Związku i Zjednoczenia. Niewątpliwie wywiąże się żywa polemika na temat wywodów senatora Seydy.

„Polska na przełomie dziejów“ przeznaczona jest dla inteligentnego czytelnika. Dr. Seyda nie narzuca swojego zdania. Przedstawia fakta niezbięte, nasuwające same przez się konkluzje.

Mimowoli odnosi się wrażenie, iż Komitet Narodowy Polski, który przy pomocy Polonji amerykańskiej uzyskał dla Polski prawo zasiadania w gronie państw zwycięskiej koalicji, musiał walczyć częściej ze swoimi niż z obcymi. Przeżywamy teraz taki okres czasu, w którym ci właśnie, którzy pracy twórczej podczas wojny i konferencji pokojowej — przeszkadzali, uważają się za wyłącznych i jedy-nych zbawicieli Polski. Senator Seyda nikogo nie oskarża i z nikim nie polemizuje, a jednak czytelnika opanowuje zdziwienie i oburzenie, gdy czyta chociażby drobne i na pozór mało znaczące uwagi lub sprawozdania z rozmów tych, którzy dziś kierują nawą państw, a którzy już po załamaniu się potęgi niemieckiej nie wierzyli w możliwość utworzenia Polski zjednoczonej z dostępem do morza. Szczególnie rozdziały dotyczące prac konferencji pokojowej są znamienne a osoby tam wymienione są nam współczesne. To też tom II. dzieła dra. Seydy jest cennym przewodnikiem w labiryncie dzisiejszej polityki polskiej.

Jan Drohojowski

## Z Stronnictwa Narodowego

Koło Poznań - Śródmieście.

Miesięczne zebranie Stronnictwa Narodowego Koła Śródmieście odbyło się w środę 27 b. m. o godz. 20 w salce S. N. św. Marcin 65. Po zagajeniu zebrania przez prezesa p. red. J. Herniczka przyjęto protokół, poczem załatwiono kilka spraw bieżących, z których na specjalne podkreślenie zasługuje przyjęcie 16 nowych członków. Ciekawy referat o złocie sokolim dzielnicy wielkopolskiej, który odbędzie się równocześnie z uroczystościami wilsonowskimi w dniach 4 i 5 lipca, wygłosił p. prezes Antoni Wolski, podkreślając doniosłość tego zlotu jako manifestacji tężyzny sokolej, która znalazła tak wspaniały wyraz w złocie wszechświatowskim podczas P. W. K. Sokolstwo polskie jest i będzie zawsze wiernie swym szlachetnym celom, stojąc stale oraz twardo na straży czystości ideałów narodowych, mimo różnych trudności, robionych na każdym kroku, zwłaszcza ze strony miarodajnych czynników. Rzęsił oklaskami podziękowano mówcy za ciekawy referat.

Z kolei p. wiceprezes Karol Rzepicki, były kierownik wycieczki sokolej na odsłonięcie pomnika grunwaldzkiego w Krakowie, mówił na temat: „Dwa pomniki, dwa symbole“, opisując barwnie niezapomnianą uroczystość w roku 1910 w Podwawelskim Grodzie, oraz nawiązując do czekającego nas święta w Poznaniu z początkiem lipca.

Na zakończenie z ramienia Związku Obrony Przemysłu Polskiego p. Krzyżagórska apelowała do zebranych aby kupowali wyłącznie wyroby krajowe.

## „Strzelcy“ wszędzie robią awantury

Piszą nam ze Skulska (pow. Ślupski):

Smutnie wypadł u nas obchód 3 Maja. Wprawdzie odbył się pochód z udziałem miejscowych szkół i organizacji, ale przebieg uroczystości zakłócony został w skandaliczny sposób przez „Strzelca“.

Pochód ruszył z miasteczka do kościoła na uroczystą mszę św. z kazaniem. Przed samem kazaniem „Strzelcy“ wyszli ostentacyjnie z kościoła; wyszła też większość nauczycielstwa, którą stanowią jawni agitatorzy B. B. z kierownikiem p. Wajchtem na czele, spędzając cały czas kazania na rozmowach przed szkołą ku zgorszeniu parafjan, a zwłaszcza dzieci szkolnych.

Po południu miały organizacje miejscowe urządzić popisy z ćwiczeniami na błoniach za miastem celem uczczenia powstania śląskiego. P. Wener, prezes „Sokoła“ przemówił w krótkich słowach na temat powstania, wznosząc przy końcu okrzyk na cześć Wojciecha Korfańskiego. Na to wystąpił prowokacyjnie niejaki Leszczyński, prezes „Strzelca“ i oświadczył publicznie, że nie należy się hołd człowiekowi, który siedział w Brześciu — poczem gloryfikował Piłsudskiego i wznosił okrzyk na jego cześć.

Wystąpienie p. Leszczyńskiego spotkało się z oburzeniem zebranych. Wobec tego rodzaju wiecowej agitacji p. Wener, prezes „Sokoła“ wraz z członkami tej organizacji zmuszony był odwołać udział w popisach i ustąpić z placu ćwiczeń, a publiczność oburzona na awanturników „strzeleckich“ rozeszła się do domów.

Czyż niema u nas naprawdę sposobu na obronę przeciw tego rodzaju ekscesom, zakłócającym nawet dzień święta narodowego?

## Ambasador Willys we Lwowie.

Lwów, 30. 5. (PAT). Wczoraj wieczór przybył do Lwowa ambasador St. Zjedn. w Warszawie p. Willys z małżonką w towarzystwie attache wojskowego i pierwszego sekretarza ambasady. Ambasador Willys weźmie udział w dzisiejszej uroczystości uświetnienia grobu lotników amerykańskich, poległych w obronie Lwowa.





# WIADOMOŚCI POTOCZNE

## Znów cztery ofiary kąpieli!

**Dwie osoby utonęły w Wiśle pod Tczewem, a dwie — w Welnie pod Obornikami**

Nasz korespondent tczewski donosi: Utonął w Wiśle niedaleko portu zimowego w Tczewie 17-letni uczeń szkoły rzemieślniczej Bernard Maniszewski. Podczas kąpieli popłynął zadaleko i nagle poszedł na dno w oczach swych kolegów, którzy nie mogli pospieszyć niebezpieczeństwu na ratunek. Mimo natychmiastowych poszukiwań, zwłok jeszcze nie znaleziono. M. pochodził z Bobowa (pow. starogardzki) i był na stacji u znajomych.

Poprzednio utonął pod Czatkowami 26-letni robotnik Aleksander Dejna z Radostowa (pow. tczewski). Zwłoki wydobyto po dwóch dniach.

Trzecią ofiarą wody byłaby niemal

11-letnia uczennica Cecylja Kleinówna z Tczewa. Znajdujący się w pobliżu nauczyciel p. Dittmann zauważył tonącą dziewczynkę i zdołał ją jeszcze uratować.

Ponadto donosi nasz korespondent z Obornik:

Rzeka Welna pochłonięła dwa młode życia. Oto 28 bm. Józef Spychała, uczeń drugiej klasy szkoły wydziałowej w Obornikach, liczący 15 lat, syn naczelnika stacji Parkowo, utonął w czasie kąpieli. Ponadto dnia 29 bm. o godz. 11.30 poszedł na dno Kazimierz Cholewa, blacharz, lat 24. Zwłok, pomimo ciągłych poszukiwań, dotąd nie odnaleziono.

## Procesja na Sołacz

**odbędzie się w niedzielę 7 czerwca b. r.**

Poznań wzrósł ostatnio ogromnie, to też władza duchowna utworzyła dla zarządzenia anormalnym stosunkom duszpasterskim szereg nowych parafii: Winiarach, Górczynie, św. Rochu, Wildzie i Sołacz, przyczem dopiero dwie ostatnie posiadają niedawno zbudowane kościoły. Co pewien czas każda z nowych parafii występuje z własną wielką manifestacją religijną uczuć w okolicy Bożego Ciała, a mianowicie z procesją eucharystyczną.

W tym roku kolej przyszła na dzielnicę, tworzącą parafie św. Jana Vianney na Sołacz. Za zezwoleniem kurji arcybiskupiej odbywać się będzie corocznie procesja w niedzielę oktawy w południe, zatem w roku bieżącym w dniu 7 czerwca. O godz. 11 odprawi się suma, następnie kazanie przed kościołem, poczem zaraz rusza pochód ulicami: Pomorską (u dołu tej ulicy będzie pierwszy ołtarz), następnie Al. Małopolską (na końcu przy domu pp. Szymańskich — II ołtarz), ul. Wołyńską (na końcu III ołtarz u p. Danielewskich) i ul. Mazowiecką do kościoła (na końcu IV ołtarz u pp. Niklewskich).

Po skończonej procesji odprawi się jeszcze msza św. cicha przy ołtarzu, zbudowanym przed filarami kościoła — oczywiście, o ile dopisze pogoda. W tym dniu można połączyć przyjemne z pożytecznym, biorąc udział wśród bujnej zieleni w procesji sołackiej; kto by chciał być również na farnej, może i na nią zająć.

Wierni, a zwłaszcza poczty sztandarowe bractw i organizacji będą zatem miały okazję wzięcia po raz pierwszy udziału w tej uroczystej procesji kościoła sołackiego, odbywającej się na tle pięknego przepychu wiosennej szaty przyrody. (z)

## KALENDARZYK

Sobota, 30 maja 1931.

Słońce: wschód 3,38 — zachód 20,02 — długość dnia 16 godzin 24 min.

Księżyc: wschód 19,16 — zachód 2,29 — przed pełnią.

**Stan pogody według** spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 20 st. Cels. — Pogodnie. — Wiatr południowo-wschodni. — Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 750 mm — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 32 st. C., najniższa plus 18 st. C.

**Przewidywania pogody na niedzielę:** Trochę chłodniej, orzeźwiający wiatry.

**Stan wody w Warcie** według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu dziś plus 1,42 m.

Kal. rzk.: Feliks — jutro Petroneli P.

Kal. słow.: Szulimir — jutro Bożesław.

## Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12.

Apteka pod Białym Orłem, St. Rynek.

Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ulica Marsz. Focha nar. Niegolewskich

Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

## KRONIKA KOŚCIELNA

— **Koronacja Obrazu Boreckiego.** W tym roku mija 1500 lat od ogłoszenia dogmatu o Macierzyństwie Bożem Marii. Ku uczczeniu tego jubileuszu dokona

J. Em. Ks. Kardynał - Prymas Hlond 2 lipca r.b. o godz. 10 przed poł. za zgodą Stolicy Apostolskiej uroczystej koronacji Obrazu Matki Boskiej Pocieszenia w Borku na Zdzieżu (pow. Koźmin). Obraz, łaskami wstawiony, od r. 1392 doznaje nieprzerwanej czci powszechnej. Wszystkich czcicieli Matki Bożej na uroczystość powyższą serdecznie zapraszamy.

## ŻYCIE SOKOLE

— **Zarząd poznańskiego okręgu „Sokoła”** zwołuje zebranie wszystkich zarządów gniazd poznańskich na poniedziałek 1 czerwca o godz. 19 na boisku. Z powodu ważnych spraw organizacyjnych przybycie wszystkich prezesów, sekretarzy i skarbników konieczne.

— **Gniazda Poznań III i XIII.** W niedzielę 31 bm. odbędzie się wycieczka do Swarzędza. Zbiórka dla pieszych o godz. 5.45 przed boiskiem „Sokoła” przy Drodze Dębińskiej. Drużyny i druhowie, którzy korzystać będą z przejazdu samochodem, zbiorą się punktualnie o godz. 8.45 przy Rynku Wildeckim, skąd nastąpi odjazd o godz. 9 autobusem. Czysty dochód z wycieczki przeznacza się na zasilenie funduszu budowy ćwiczeni sokołowej.

## ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Zjednoczenie Kobiet Słowiańskich.** Plenarne zebranie Z. K. S. odbędzie się w poniedziałek dn. 1 czerwca o godz. 8 wieczorem w Collegium Minus, sala 20. Na porządku obrad wykład p. prof. Tymienieckiego „Kultura Słowian” oraz sprawozdanie z zebrania porozumiewawczego obu zarządów Z. K. S., zwołanego celem fuzji obu kół. O łaskawy udział w zebraniu wszystkich członków uprzejmie prosi Zarząd.

— **Walne zebranie Wielkopolsko-Pomorskich Stowarzyszeń Pań Miłosierdzia** odbędzie się 2 czerwca o godz. 10.30 rano w sali Biblioteki Uniwersyteckiej — Msza św. w kaplicy św. Józefa.

— **Doroczne walne zebranie członków Poznańskiego Tow. Przyjaciół Nauk** odbędzie się dnia 6 czerwca o godz. 18 w sali Towarzystwa, ul. Sew. Mielżyńskiego nr. 26-27 parter, z następującym porządkiem dziennym: 1) zagajenie przez prezesa Towarzystwa; 2) wybór przewodniczącego i sekretarza walnego zebrania oraz dwóch delegatów do podpisania protokołu; 3) sprawozdanie zarządu za r. 1930; 4) sprawozdanie komisji rewizyjnej i udzielenie wpisowemu i składki na r. 1931; 5) wybór komisji rewizyjnej na r. 1931; 6) wykład prof. Grabowskiego p. t. „Krytyka literacka w Warszawie w epoce pozytywizmu”.

## WYSTAWY

— **Tow. Przyj. Sztuk Pięknych.** Salon Tow. mieści obecnie wystawę grupy Artystów Wielkopolskich „Plastyka”. — Udział biorą: Bartel, Hannytkiewicz, Jackowski, Mroziński, Pogowski, Samlicki, Serwin, Walkowski, Wroniecki i Wysocinski. — Salon otwarty w dniu powszednie od godz. 11—17, w niedzielę i święta od godziny 12 do 15.

## KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Tow. Młodych Przemysłowców.** Zarząd Tow. prosi członków dla ich własnego dobra o niezwłoczne regulowanie zaległych i bieżących składek do „Funduszu Zapomogowego” Tow. i Związku u skarbnika „Fund. Zap.” p. St. Malińskiego, ul. Św. Wojciecha 2a. — Obecnie płatna 8 serja do Związku oraz wypadek 211 do 215 w Towarzystwie. — P. St. Maliński przyjmuje codziennie od godziny 8—10 przed poł. i od godz. 6—8 po południu.

— **Wycieczka do Anglii Tow. Polsko-Angielskiego.** P. dr. Adam Paszewski (Poznań, Górna Wilda 24) donosi, iż dalsze zgłoszenia uczestnictwa, tylko pisemne, w wycieczce Tow. Polsko-Angielskiego do Anglii przyjmuje jeszcze do poniedziałku 1 czerwca r.b.

— **Poświęcenie 30 kajaków.** W niedzielę 31 bm. urządził Harcerska Drużyna

na Wilków Morskich o godzinie 10.30 na Przystani Wojskowego Klubu Wioślarskiego uroczyste poświęcenie 15 dalszych kajaków, zbudowanych przez swych członków. Równocześnie odbędzie się poświęcenie kajaków zbudowanych w czasie kursu urządzanego przez Miejski Komitet w. f. i p. w. Również odbędzie się popisy na kajakach.

## WIECZORY, KONCERTY

— **„Dzień Matki.”** Dziewczeta z parafii św. Marcina dopełniając program „Dnia Matki” urządzają w niedzielę 31 bm. o godzinie 19 w sali Domu Królowej Jadwigi wielkie przedstawienie sceniczne. Odegrana będzie sztuka p. t. „Dwie Matki”. Komitet „Dnia Matki” prosi społeczeństwo o gremjalny udział.

— **Z okazji proklamacji króla kurkowego Bractwa Kurkowego** odbędzie się 31 bm. w ogrodzie szelągowskim od godziny 16 koncert orkiestry 57. p. p. pod batutą kapelmistrza por. Szałkowskiego. W ogrodzie urządzi się kulanie w kręgle, strzelanie z wiatrówek, koło szczęścia, wózek z kucykiem do jazdy w ogrodzie i inne atrakcje. Dzieci poniżej lat 14 mają wstęp wolny.

## KRONIKA MIEJSCOWA

— **Drugi wszechpolski konkurs orkiestr mandolinowych** odbył się 25 bm. w Warszawie w Teatrze Nowości przy udziale siedmiu orkiestr mandolinowych. Puhar wędrowny, ofiarowany przez firmę E. Bamber w Poznaniu, zdobył Klub Mandol. „Chopin” z Poznania. Pierwszą nagrodę zdobył Klub Mandol. Drukarzy Warszawa, drugą „Muza” Warszawa, trzecią „Serenada” Lwów, czwartą Klub Mandol. Drukarzy z Poznania. (z)

## KRONIKA WYPADKÓW

— **Zapalenie się smoły.** Groźny pożar wybuchł wczoraj na podwórzu zabudowań przy ul. Szydłowskiej 23 na Winiarach. Podczas smolenia dachów zapaliła się smoła, tak, że zagrożone były sąsiadujące budynki. Pożar ugasili przed przybyciem miejskiej straży pożarnej mieszkańcy. (k)

— **Masowe kradzieże rowerów.** W ciągu dnia wczorajszego dokonano na terenie miasta kradzieży rowerów w pięciu wypadkach. M. i. skradziono rower p. Stanisławowi Grynkiewiczowi (Wały Batorego 5), Józefowi Pięccze z Żabikowa, Zdzisławowi Leczykowi (ul. Sokoła nr. 7). Jak widać, złodzieje zwrócili ostatnio szczególną uwagę na kolarzy, pozostawiających swe maszyny na ulicy czy podwórzu bez dozoru, choćby tylko na krótki czas. (z)

— **Włamanie.** Do mieszkania p. Leokadii Rybkowej włamali się złodzieje. Łupem włamywaczy padły 22 płyty gramofonowe, dwa zegarki damskie, dwa kolczyki dziecięce i inne przedmioty wartości około 250 zł. (z)

— **Kradzież konia z wozem węgla.** Niewyjaśnioną narażenie kradzieży zajmuje się policja poznańska. Według informacji p. Stanisławowi Malinowskiemu, pl. Bernardyński 6, skradziono na ulicy Kwiatowej konia z wozem i 16 koszy napelniczonych węglami. Przypuszczają, że sprawą tej niezwykle kradzieży wyjaśni się w najbliższych już dniach. (k)

— **Najechnana przez cyklistę.** Na ul. Kolejowej cyklista Wacław Rogowski, ul. Graniczna 3, najechnął p. Ksawerę Wojską, zamieszkałą przy ul. Kolejowej 7, powodując lekkie pokaleczenia. Winę ponosi cyklista, który jechał chodnikiem, zamiast jezdnią. (k)

— **Splonął samochód.** W Piekarszewie w pow. pleszewskim na szosie pleszewsko — jarcinińskiej wskutek eksplozji silnika zapalił się samochód ciężarowy Łd 82076, własność Róży Goldfarb z Kalisza (Widok 29). Kierowca samochodu, szofer Józef Biedka z Kalisza poparzył się bardzo ciężko. Również odniósł poparzenia syn właściciela samochodu. Ofiary katastrofy przewieziono do szpitala w Pleszewie. (k)

— **Postrzelenie kłusownika.** W Głogowie w pow. krotoszyńskim obchodzący las gajowy natknął się we wczesnych godzinach porannych na kłusownika 23-letniego Stanisława Wiatraka z Roszek, którego postrelili dwukrotnie w plecy. (k)

— **Usiłowane samobójstwo w więzieniu.** W domu karnym w Rawiczu usiłował popełnić samobójstwo więzień polityczny 35-letni Piotr Karafiuk, odbywający karę 5-letniego więzienia. Karafiuk wtłoczył sobie do kieszki odchodowej szklanekę z materiałem wybuchowym, usiłując spowodować eksplozję. Mieszanka ta składała się z chloru, wapnia, cukru i siarki. Niedośzłego samobójcę, który odniósł pokaleczenia, przewieziono do szpitala, gdzie dokonano operacji. Zdrowiu jego nic nie zagraża. (k)

## KRONIKA POLICYJNA

— **Aresztowanie wydrwigrosza.** — Prócz licznych żebraków i włóczęgów walających się po wsiach również ludzie, którzy potrafiały wyzbebrać większe datki, przedkładając ofiarodawcom różne poświadczenia i polecenia. Takim wydrwigroszem był mniej więcej 40-letni Ernst Deckert, zwolniony przed kilku laty jako sila niefachmowa ze szkoły ludowej w b.

Dla oczyszczenia krwi pije rano przez kilka dni z rzędu szklankę naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa”. Zadać w aptekach i drogeriach. nw 11 173

## Dzień Pływacki

**w niedzielę, 31 bm., o godz. 15 na pływalni własnej P. T. P. Poznań-Rataje,**

dojazd autobusem lub łodzią poprzez Wartę.

**W programie:** zw 29 5/6/7

różne biegi, stylowe, klasyczne; skoki; popisy humorystyczne i mecz piłki wodnej H. C. P. — P. T. P. Po popisach zabawa. Orkiestra H. C. P. Na zakończenie ognie sztuczne f-my Blask.

Kongresowce. Nie chcąc zająć się żadną pracą, wypisywał sobie różne poświadczenia pochodzące rzekomo od pastorów na zbieranie datków. Dotarł Deckert do wioski Sokolowo Budzyńskie, zamieszkałej przeważnie przez bogatszych obywateli wyznania ewangelickiego, przeważnie Niemców. Opowiadał im, iż został zwolniony za popieranie niemieczyny, a obecnie zbiera datki, celem dokształcenia się na pastora. Takim grzecznym opowiadaniem na niekorzyść Polski zjednywał sobie zaufanych, którzy go darzyli datkami. Nieszczęście chciało, że potulny ptaszek, który władze polskie określał w gałęziński sposób, dostał się w ręce posterunkowego P. P. w Budzynie, który grzecznie wypytał się p. Deckerta. W ostatniej chwili chciał oszust niepostrzeżenie usunąć podrobione poświadczenie, jednak aresztowano go i odesłano do ukarania sądowi grodzkiemu w Chodzieży. (bk)

— **Sprytny oszust.** W tych dniach aresztowano mieszkańca Piątkowa, niejakiego Józefa Kocha. Oddzierzał on w Piątkowie 16-morgowe gospodarstwo p. Władysława Dymelowi z Wyrzyska, sprzedając równocześnie żywy i martwy inwentarz na sumę 2 tys. zł. Dymel wypłacił 1500 zł zgóry, obciążając resztę przy objęciu gospodarstwa Kocha. Dymel nie jakoś nalegał na pośpiech w uiszczeniu należnej kwoty, co wzbudziło podejrzenie p. Dymela. Wkrótce też przekonał się on, że padł ofiarą niezwykle wyrafinowanego oszusta. Gospodarstwo nie było wcale własnością Kocha, a zapisane jest na nazwisko Ireny Jakubiak. W toku dochodzeń okazało się, że Koch oddzierzał już poprzednio niejakiemu Filipowi Hoskowi z Leszna, pobierając 200 zł tytułem czynszu. Poszkodowani nie odzyskają już prawdopodobnie pieniędzy, gdyż Koch zużył je na cele osobiste. (k)

## KRONIKA SĄDOWA

— **Skutki nieostrożnej jazdy.** W sierpniu ub. roku szofer Józef Domagała przejechał w pobliżu Parku Wilsona 30-letnią Marię Jankowską, przyczem włókł ją przez 6 metrów pod samochodem. Jankowska odniosła wskutek wypadku liczne rany na twarzy i całem ciele. Jak wykazał przewód sądowy, Domagała wynurzył się nagle samochodem z za tramwaju i wpadł na Jankowską. Po nieszczęśliwym wypadku odwiózł ją do kliniki przy ul. Gąsiorowskich. Na wczorajszej rozprawie sądowej trybunał wymierzył Domagale karę więzienia przez miesiąc, biorąc pod uwagę jako okoliczność łagodzącą jego beznaganne zachowanie się. (z)

— **Za podrobienie czeku.** Jan Andrzejewski, pomocnik handlowy, zasądzony został na rok ciężkiego więzienia za podrobienie czeku na sumę 3600 zł. — W firmie Woszczyński przy ul. Szyperskiej dokonano włamania i skradziono wspomniany czek. Sprawcą kradzieży był niewątpliwie Andrzejewski. Po wypełnieniu czeku zdyskontował go w jednym z banków. Zgarnawszy pieniądze, udał się do winiarni Goldenringa przy Starym Rynku. W banku jednak zorjentowano się i dano znać policji, która Andrzejewskiego znalazła jeszcze siedzącym w lokalu przy winie. Jak się okazało, oszust jest notorycznym przestępcą i kilka razy był już karany. (z)

## JARMARKI

— **Dobrzyca.** Jarmark na konie, bydło oraz kramny odbędzie się w środę, 3 czerwca.

— **Nowe Miasto n. Wartą.** Jarmark odbędzie się 10 czerwca. Spęd bydła nie dozwolony.

— **Krobica.** Jarmark na konie i bydło odbędzie się 2 czerwca.

— **Ostrzeszów.** Jarmark ogólny odbędzie się 2 czerwca. Spęd bydła, świń i t. d. dozwolony bez ograniczenia.

## Z WIELKOPOLSKI

— **Książ.** Podczas tegorocznego strzeżania zielonoświątecznego godność króla kurkowego zdobył miejscowy ks. proboszcz Piotrowski, wiekierola dyr. Banku Ludowego p. Cyplik a rycerzy pp. Roguszcak i Zwierzchlewski.



## Strzelania Bractw Kurkowych na prowincji

— **Swarzędz.** Zgodnie z tradycją rozpoczęło Bractwo Kurkowe strzelanie o godność króla kurkowego nabożeństwem, które odprawił ks. prob. Kapturkiewicz. Po południu ruszył pochód przy dźwiękach orkiestry na strzelnicę. Strzały honorowe oddali: król Feliks Czapracki na cześć Rzeczypospolitej oraz Prezydenta, prezes Michał Majchrzak na cześć Prymasa Polski i członek magistratu p. Stanisław Kurczewski. Wszystkie strzały honorowe były celne. Temsamem rozpoczęło się oficjalnie strzelanie zielonoświąteczne, w którym bracia brali gremialnie udział. Najlepsze strzały dali dotychczas pp. Leon Skibiński, Czesław Gruszczyński, Emil Matschke i Wojciech Witke. Strzały dwu ostatnio wymienionych członków Bractwa są jednakowe.

— **Mosina.** W tych dniach obchodził w Bractwie Kurkowym 50-lecie członkostwa i chorążostwa, sędziwy p. Adam Kurkiewicz. — Tradycyjnym zwyczajem rozpoczęło się w drugie święto strzelania zielonoświąteczne Bractwa Kurkowego. — Królem kurkowym został prezes Bractwa p. Franciszek Jakubowski. Pierwszym rycerzem został przedsiębiorca budowlany p. Leon Niemczewski, drugim rycerzem p. Piotr Taczak. Uroczystość proklamowania króla kurkowego odbędzie się w niedzielę 31 bm. Ponieważ królem kurkowym został prezes Bractwa, obowiązki prezesa pełni będzie zastępca, p. Stefan Cieśliewicz. (k. c.)

— **Dolsk.** W tegorocznym strzelaniu świątecznym pierwszym królem został p. Ochocki Stanisław, mistrz stolarski, drugim p. Burdajewicz Józef, burmistrz m. Dolska, pierwszym rycerzem p. Latanowicz Wacław, kupiec, drugim rycerzem p. Neyman Jan, dyrektor banku. Medal wędrowny zdobył p. Filipiński Józef, wiceprezes, pierwszą nagrodę zdobył p. Wiśniewski Kazimierz, drugą p. Buliński Ignacy.

— **Śrem.** Uroczystość Bractwa Strzeleckiego odbyła się według tradycyjnego zwyczaju w nowej strzelnicy Bractwa Strzeleckiego. Królem kurkowym proklamowano brata majora Gierlińskiego, a wicekrólem brata Kaweckiego. Godność pierwszego rycerza zdobył brat Bogajski, drugiego rycerza — brat Maćkowiak Klemens. Do tarczy królewskiej przywiązanych było 25 premii, do premijowej 12, z których pierwszą zdobył brat Rusiak.

— **Nowy Tomyśl.** Tegoroczne strzelanie zielonoświąteczne o godność króla kurkowego odbyło się przy pięknej pogodzie. Rano odbyło się nabożeństwo, po którym ks. Matuszak dokonał poświęcenia tarczy królewskiej. Po nabożeństwie wzięło Bractwo udział w procesji prymicyjnej ks. Pijora. Godność króla kurkowego zdobył właściciel browaru p. Pflaum Hermann, podkróla kupiec Eryk Sokolowski, trzecie miejsce zajął p. Łęcki. Po proklamacji króla i podkróla kurkowego odbył się przez miasto tradycyjny pochód i zabawa w sali „Kresowianka”. (tp)

— **Chodzież.** Tradycyjnym zwyczajem odbyło się strzelanie w dniach Zielonych Świąt o godność króla kurkowego. Uroczystość rozpoczęło uroczystą mszą św., poczem wymaszerowano na Strzelnicę, gdzie oddano strzały na cześć Rzeczypospolitej, Prezydenta oraz J. Em. Ks. Prymasa Hłonda. Królem kurkowym został p. Józef Kozak, redaktor i wydawca „Naszej Chodzieży”, pierwszym rycerzem p. Łochowicz, drugim rycerzem p. Gapiński Wacław. Po zakończeniu uroczystości we wtorek wieczorem odbyła się uczta królewska.

— **Borek.** (W tegorocznym strzelaniu Bractwa Kurkowego królem kurkowym został p. Dobrowolski, listonosz, pierwszym rycerzem p. Jokiel, leśniczy z Siedmiorogowa drugim p. Giapa z Głosiu pod Borkiem. (cp)

— **Czarnków.** Tradycyjnym zwyczajem rozpoczęło się strzelanie, poprzedzone nabożeństwem w kościele kolegiackim. Nowym królem proklamowano p. Czesława Grupińskiego, I rycerzem został p. Stanisław Grupiński, II rycerzem p. Antoni Koźma. Prócz tego ufundowało bractwo 12 nagród. (c. n.)

— **Inowrocław.** Jak co roku urządziło Bractwo Kurkowe w dniach Zielonych Świąt strzelanie o godność króla kurkowego. Po dwudniowych zawodach strzeleckich palme pierwszeństwa otrzymał p. Jan Heinrich. Pierwszym rycerzem obrano p. Wacława Urbańskiego, drugim p. Kapelińskiego. Po rozdaniu nagród odbyła się tradycyjna uczta królewska.

— **Budzyń.** (Z Bractwa Kurkowego.) Bractwo Kurkowe urządziło według tradycji i ustaw na Zielone Świątki zabawę taneczną ze strzelaniem o ostrem o godność króla i rycerzy kurkowych. Regulamin po południu o godz. 2 zwartym szeregiem na czele orkiestry wymaszerowano w pochodzie przez miasto na strzelnicę Bractwa Kurkowego. Po południu strzelano o godność króla i rycerzy na rok 1931-32. Królem został p. Dastych, asesor kolei; pierwszym rycerzem p. Sylwester Eichstaedt, właśc. realności, drugim p. Karol Radomski, kupiec. Za naj-

lepsze strzały o premję przyznano nagrody kolejno pp. Dastychowi, Kamińskiemu i Eichstaedtowi, z gości pp. dr. Drewnowski, lekarzowi i rolnikowi Schoenerowi (bk)

## Spółdzielnia Budowlana

Wielkopolskich Urzędników Państwowych i Samorządowych.

Z walnego zebrania spółdzielni. — Zmiana statutu. — Trudności kredytowe

W sali gimnazjum im Adama Mickiewicza pod przewodnictwem prezesa rady nadzorczej p. inż. Romańskiego odbyło się doroczne walne zebranie członków Spółdzielni Budowlanej Wielkopolskich Urzędników Państwowych i Samorządowych w Poznaniu. Sprawozdanie z czynności spółdzielni przedłożył p. rektor Kryzan, finansowa radca Izby Kontroli Państwa p. Wender. Spółdzielnia ma teren na Sołacz przy ul. Mazowieckiej i Niestachowskiej. Dalsze prace budowlane kupiono niedawno w sąsiedztwie terenów wystawowych przy ul. Chociszewskiego. Plan budowy na Sołacz obejmuje 7 domów mieszkalnych. Jeden dom jest zamieszkały, już od jesieni ub. r., drugi jest na ukończeniu, budowę zaś trzeciego doprowadzono już pod dach. Ponadto rozpoczęto przygotowania wstępne pod budowę dwóch domów.

Spółdzielnia liczy około 60 członków. Prawo wstępowania do spółdzielni mieli wyłącznie urzędnicy państwowi. Obecnie na walnym zebraniu prawo wstępu dla członków spółdzielni rozszerzono na urzędn. samorządów i innych pracowników umysłowych. W tym kierunku przeprowadzono też statutową zmianę w nazwie towarzystwa. Ogólny obrót według bilansu wynosił 170 tys. zł. i wydał czystego zysku około 5 tys. zł. Koszta administracyjne są minimalne, nie dochodzą nawet do pół procent, gdyż członkowie władz nadzorczych spółdzielni i zarządu pracują bezinteresownie od szeregu lat. Walne zebranie podwyższyło wysokość udziałów ze 100 na 200 zł w złocie przy dotychczasowej zasadzie odpowiedzialności. Udziały oprocentowuje się na 10,5 proc. a wpłaty na budowę domów po 6 proc.

W wyborach uzupełniono skład członków zarządu i rady nadzorczej. Do zarządu wchodzi pp.: rektor Kryzan, radca Mieczysław Wender i kierownik wydziału izby skarbowej p. Zygmunt Żurkiewicz. Prezesem rady nadzorczej jest p. inż. Józef Romański, a jako członkowie wchodzi pp.: inż. architekt Edmund Jasielski, prof. Władysław Komeczyński, prof. Skowron i urzędnik dyrekcyj cel Antoni Różański; dwa miejsca w radzie zarezerwowano dla przedstawicieli urzędników samorządowych względnie pracowników umysłowych.

W dyskusji i wolnych wnioskach omawiano sprawę trudności przy uzyskaniu kredytów budowlanych z funduszy rozbudowy. Mimo przyrzeczeń uzyskanie tych kredytów napotyka na olbrzymie trudności, a obecnie znajdującą się w przymusowym położeniu spółdzielnia będzie musiała wziąć droższe kredyty, by dokończyć rozpoczęte budowe. Oczywiście uniemożliwia to normalną kalkulację budowy.

Mimo ciężkich warunków spółdzielni ma już wyniki realne, a pracy tej pełnej poświęcenia życzyć należy jak najbogatszych plonów. (k)

## Rozszarpany przez granat z czasów wielkiej wojny

Mieszkaniec wsi Sielec, powiatu oszmiańskiego Teodor Koc, znalazł pocisk, pochodzący prawdopodobnie z czasów wojny. Znalezione pocisk Koc upuścił na ziemię, wskutek czego nastąpił wybuch, który odepławił mu obie ręce i nogi. W drodze do szpitala Koc zmarł.

## Z Starego Przemysłu

Ostatnie zebranie Tow. Przemysłowego „Stary Przemysł”, zawierało w swym porządku obrad niezwykle ciekawy referat p. redaktora dr. Marjana Chełmickiego na temat: „Postulaty gospodarcze ziem zachodnich”.

Prelegent naszkicował w ogólnych zarysach położenie gospodarcze dwóch województw zachodnich i przedstawił najważniejsze postulaty, jakie tutejsze koła gospodarcze wysuwają pod adresem państwa. Wskutek włączenia w skład państwa polskiego, Wielkopolska i Pomorze mogły znacznie wzmoc-

nić swój narodowy stan posiadania w dziedzinie gospodarczej, mogły pozatem rozwinąć u siebie przemysł, który w związku z Niemcami nie posiadał odpowiednich warunków rozwojowych. Z drugiej jednak strony nie można zamykać oczu na fakt niewątpliwego obniżenia się ogólnego poziomu życia gospodarczego, na potęgające się trudności, spowodowane niższą ogólnogospodarczą strukturą państwa polskiego i jego ubóstwem kapitałowym, przy odcięciu od głównych źródeł kredytowych państw zachodnich.

Wiele złego powstało też wskutek błędnej i popierającej niższe formy życia gospodarczego polityki gospodarczej państwa, wskutek zachłanności fiskalnej, nie pozwalającej rozwijać się swobodnie prywatnej inicjatywie gospodarczej, wreszcie — wskutek wybujałości naszego ustawodawstwa społecznego.

Ziemie zachodnie będą mogły zachować swój stosunkowo wysoki poziom gospodarczy tylko wtedy, jeżeli czynniki miarodajne ustosunkują się życiowo do uzasadnionych postulatów wym. ziem. Nie można nieustannie drenować ziem zachodnich i jej środków finansowych — i odbudowywać niemi innych obszarów państwa, gdyż doprowadzić to musi do zubożenia naszych dzielnic, które przestaną być tą przysłowiową złotodajną kurą i stracą zdolność przodowania w postępie materialnym innym dzielnicom.

Państwo powinno ograniczyć znacznie swoje potrzeby, powinno również wpłynąć na zmniejszenie ciężarów wynikających z ustawodawstwa socjalnego i wprowadzić znaczne oszczędności do gospodarki instytucji ubezpieczeniowych. Jednym słowem powinno pozostawić prywatnemu życiu gospodarczemu możność nabrania tchu, czego dzisiaj niestety nie ma. Ziemie zachodnie nie domagają się żadnych przywilejów, pragną tylko, by mogły swobodnie pracować bez obawy, że owoce ich pracy zagarnie państwo lub Kasa Chorych względnie inna ubezpieczalnia.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że po drugiej stronie granicy rzuca się na umocnienie niemieczyny i umożliwienie jej promieniowania gospodarczego na nasze kresy zachodnie miliony marek na „Osthilfe”, to o tem pamiętać muszą przedewszystkiem panowie w Warszawie.

Nad referatem wywiązała się ożywiona dyskusja, w której jako pierwszy głos zabrał p. radca Berkan, zwracając uwagę na sposób osiedlania się Niemców na ziemi polskiej. Banki niemieckie wypożyczają rolnikom pieniądze na hipoteki, a kiedy wierzycciele nie mogą wskutek trudności finansowych wywiązać się z nich, majątek ten idzie na subastę i kupuje go po bardzo niskiej cenie właściciel hipoteki — Niemiec. W ten sposób kapitały niemieckie wykorzystują trudności gospodarcze Polski z największą dla nas niekorzyścią, a ziemia polska przechodzi w ręce niemieckie.

P. Kołodziej uzupełnił wywody prelegenta, przedstawiając smutne konsekwencje unifikacji Wielkopolski i Pomorza podkreślając, że rolnictwo u nas upada, podnosząc się natomiast w innych dzielnicach, co również zresztą widzimy w strukturze gospodarczej. Prócz tego zabierali głos inż. Godlewski, prezes p. Gadebusch, poczem poszczególne prelegenci kilkakrotnie nawet.

Po załatwieniu spraw wewnętrznych prezes p. Gadebusch solwował zebranie, dziękując prelegentowi za wygłoszenie referatu, który z tak wielką korzyścią dla zebranych wygłosił. (in)

## M. H. Szpyrkówna w Poznaniu

W mieście naszym gości znakomita powieściopisarka M. H. Szpyrkówna, której utwory, jak „Pierwiosnki”, „Będziesz małeńka”, „Wielki Cham”, „Grzech”, „Gwiazdy i dolary”, „Człowiek, który zwarjował”, „Tajemnica masońskiego zegara”, „Słoneczny domek”, „Gwiazda Lucifera” i inne zdobyły autorce zasłużone, trwałe miejsce w piśmiennictwie polskim. Korzystając z pobytu tej ulubionej dziś autorki, zarząd Tow. Pań Miłośniczek św. Wincetego a Paulo par. świętomarcinowskiej uprosił ją o odczyt. M. H. Szpyrkówna zgodziła się wygłosić w Poznaniu jeden odczyt p. t. „Cuda w Lourdes”, obejmujący niezmiernie ciekawe wrażenia i przeżycia osobiste autorki w tej cudami słynącej miejscowości. Zarówno osoba autorki jak i sam temat w ujęciu nawskroś oryginal-

nał odczytu wywoła u nas najżywsze zainteresowanie. Nie wątpimy też, że duża sala Domu Rzemieślniczego przy ul. Ratajczaka zapełni się publicznością po brzegi.

Odczyt M. H. Szpyrkówny nastąpi w środę, 3 czerwca o godz. 20. Bliższe szczegóły podamy w następnym numerze.

## „Tydzień dziecka”

Wszyscy wiemy, że dziecko jest przyszłością narodu. A cóż jest dla nas droższe nad przyszłość? Tymczasem ileż jeszcze jest dzieci nieszczęśliwych, ileż głodnych, ileż skrzywdzonych. Wprowadźmy w czyn wielkie hasło — poprzyjmajmy akcję „Tygodnia Dziecka”.

Nie zdajemy sobie sprawy jak wielkie znaczenie ma dla dziecka jakaś niespodzianka przyjemność. W tej myśli Poznański Komitet „Tygodnia Dziecka” przygotował szereg imprez i atrakcyj dla dzieci. W ciągu czwartku, piątku i soboty otwarty będzie Ogród Zoologiczny. Inne dzieci pójdą do kina na specjalny program a szkoły urządzią wycieczki, na których rozdzielone zostaną najrozmaitsze smakołyki. W ciągu tych czterech dni musi do małych istotek przyjść radość. Ale na to wszystko potrzebne są znaczne fundusze — przeto Komitet zwraca się do obywateli naszego miasta z gorącą prośbą o finansowe poparcie akcji.

„Tydzień Dziecka” to okres, w którym rodzice, opiekunowie, wychowawcy i wogóle wszyscy ludzie powinni zastanowić się nad swymi obowiązkami względem dziecka, to czas, w którym żadne dziecko nie powinno być smutne.

Spełnijcie więc swój obowiązek względem dziecka, wychowajcie je na zdrowego człowieka, dobrego obywatela, wiernego syna Kościoła i Ojczyzny.

**DZIS w SOBOTĘ**  
Jedyny w Polsce, bezkonkurencyjny,  
słynny chór rewelersów

## Chór Dana

wystąpi dziś, w sobotę, 30 bm., o 11 wiecz. w teatrze „Słońce”.

Sławni ci polscy rewelersi reklamy nie potrzebują. W interpretacji CHÓRU DANA jakże cudownie brzmią płomiennie tanga argentyńskie, jakże wzruszają sentymentalne piosenki rosyjskie lub dzikie pieśni meksykańskie, pełne namietności i nieokielzanego żaru. Na sobotnim wieczorze wykonanych będzie szereg najpiękniejszych piosenek. CHÓR DANA od czasu swego istnienia wystąpi poraz pierwszy w Poznaniu, — nie więc dziwnego, że z ciekawością występem jest obłzynie.

Oprócz śpiewaków udział przyjmą ponadto: czarująca, pełna pikanterji gwiazda teatru „Qui Pro Quo” NIUSIA NOBISÓWNA, doskonała pieśniarka, oraz doskonały konferencjer, satyryk i humorysta WALERY JASTRZĘBIEC, świetny gitarzysta W. ŻYWOLEWSKI i doskonały piosenkarz MIECZYSLAW FOGG. Zarówno nazwiska znakomitych wykonawców, jak i bogaty program — są najlepszą rekomendacją, że dzisiejszy wieczór CHÓRU DANA będzie prawdziwą atrakcją.

Pomimo wielkich kosztów ceny biletów najniższe 2—6 złotych. Do nabycia w składzie cygar p. Szrejbrovskiego, Gwarna 20. Tel. 56-38. zw 29 544-a

## Teatr Wielki

**DZIS — „Księżna Cyrkówka”.**  
Niedziela, 31. 5. „Cyganeria” — występ gość. Ady Sari.  
Poniedziałek, 1. 6. „Księżna Cyrkówka”.  
Wtorek, 2. 6. „Iris”.  
Środa, 3. 6. Balet „Miljony Arlekina” oraz „II Rapsodia Liszta” w Parku Wilsona.  
Czwartek, 4. 6. „Cyrylik Sewilski. Gość. występ Ady Sari.  
Piątek, 5. 6. „Hrabina”.  
Sobota, 6. 6. „Księżna Cyrkówka”.  
Niedziela, 7. 6. „Cyrylik Sewilski”. Gość. występ Ady Sari.  
Poniedziałek, 8. 6. „Księżna Cyrkówka”.  
Początek o godz. 8 wieczorem.  
Przedprzedaż biletów w Teatrze Polskim od godz. 10—17. Ceny biletów od 75 groszy.

## Teatr Polski

**DZIS — „Zdobycie twierdzy”.**  
Niedziela, 31. 5. „Zdobycie twierdzy”.  
Poniedziałek, 1. 6. „Zdobycie twierdzy”.  
Początek o godzinie 8 wieczorem.  
Bilety poprzednio nabyć można w kasie teatralnej.

## Teatr Nowy

**DZIS — „Sztuba”.**  
Niedziela, 31. 5. „Sztuba”.  
Poniedziałek, 1. 6. „Rewizor”. Wyst. moskiewskiego teatru.  
Wtorek, 2. 6. „Biała gwardja”. Wyst. moskiewskiego teatru.  
Początek o godzinie 8 wieczorem.  
Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarlowskiego, narożnik ul. Gwarnej.



# DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

## NA MARGINESIE JARMARCZNEJ IMPREZY

(O wychowanie narodowe przez sztukę)

Nareszcie związa swe namioty sławetna wystawa Styków, która objęła najgłośniejsze miasta Polski, budząc wszędzie nieklamany zachwyt w szerokich kołach publiczności. Krzyż na drogę, choć otwierano ją wszędzie przy walnej pomocy rozmaitych „czubków” urzędowych, których skłaniał widocznie do tych występów publicznych nie przebrzmiały dotychczas rozgłos „panoramiczny” Jana Styki. Bo innego chyba powodu nie było do angażowania się w tej kompromitującej imprezie, o której wartości artystycznej w kołach kulturalnych całej Polski, jak długa i szeroka, jeden tylko był sąd: „Kicz!”

Poważnej krytyki o takim pacykarstwie oczywiście się nie pisze — bo jej być nie może wobec takiego schlebienia najniższemu gustowi publiczności. Sztuka jest „vogelfrei”: wolno każdemu bezkarnie malować i rzeźbić, co i jak mu się podoba, wolno też każdemu z widzów nastawiać się do jej tworów pod kątem widzenia „podobam się” lub „nie podobam mi się” — to już rzecz każdego z osobna, taka sama, jak bębienie nieśmiertelnej „Modlitwy dziewicy”. Jednakże niewczesny zachwyt różnych „znawców” z pośród publiki, a szczególnie pań, których najżywszym pragnieniem byłoby posiadać portret pendla „boskiego mistrza Thadée” a la Elida z kinowem oświetleniem włosów lub z perłami w rodzaju żmij Kleopatry wokoło szyi mniej lub więcej labędziej, czy też egzotyczność różnych stojących w „nieprzemakalnym” ciemno szafirowym atramencie Arabów bez stóp — to jeszcze nie upoważnienie do tego, aby pokazywać te wyroby bezkarnie całej Polsce.

Wystawę Styków zwiedziło na poszczególnych postojach jarmarcznej tej imprezy razem kilkaset tysięcy osób. Fakt ten budzi smutne refleksje: wystawa ceniła budząc się wśród naszej publiczności zrozumienie dla rzetelnego wysiłku dzisiejszych artystów polskich o wielki krok wstecz. Czyż naprawdę niema sposobu na zagrozenie drogi tego rodzaju wręcz szkodliwym ekspozycjom, z których na domiar złego lwia część zysku wpływa z biednego naszego kraju zagranicę? Czy Departament Kultury i Sztuki nie posiada możliwości zapobiegania takim skandalicznym pokazom? Jeśli nie — powinien się on o taką władzę czempredziej postarać.

Zresztą machnąć ostatecznie ręką na złe ulokowane zachwyty mamutów duchowych t. zw. starszego społeczeństwa, co to niczego już w dziedzinie sztuki nauczyć się ani nie potrafia ani też nie chcą, bo nie stać ich na taki wysiłek. Rzecz jednakże staje się tragiczną, kiedy prezentuje się te wybryki pseudoartystyczne jako sztukę pierwszej wody pokoleniu młodemu, a prezentuje niejako ex officio. Otóż kuratorzy szkolne polecały prowadzić młodzież na tę wystawę! Śmiem zapisać te władze szkolne, kto im w tem doradzał, i pociągnąć ich na taki wysiłek. Rzecz jednakże staje się tragiczną, kiedy prezentuje się te wybryki pseudoartystyczne jako sztukę pierwszej wody pokoleniu młodemu, a prezentuje niejako ex officio. Otóż kuratorzy szkolne polecały prowadzić młodzież na tę wystawę! Śmiem zapisać te władze szkolne, kto im w tem doradzał, i pociągnąć ich na taki wysiłek. Rzecz jednakże staje się tragiczną, kiedy prezentuje się te wybryki pseudoartystyczne jako sztukę pierwszej wody pokoleniu młodemu, a prezentuje niejako ex officio. Otóż kuratorzy szkolne polecały prowadzić młodzież na tę wystawę! Śmiem zapisać te władze szkolne, kto im w tem doradzał, i pociągnąć ich na taki wysiłek.

Nie można mieć pretensji do naszych kuratorów, by ich kierownicy czy członkowie znali się na sztuce tak dalece, żeby mogli bez pomocy fachowców zadecydować, co polecać młodzieży a co nie, gdy chodzi o sztukę jako taką. Lecz byłoby pożądanem, by o poziomie wystaw, które zaleca się uczącej młodzieży, władze te w każdym wypadku przynajmniej informowały się u poważniejszych nauczycieli rysunków, spośród których pracuje kilku dobrych plastyków, albo u innych osób kompetentnych.

A przecież nie o byle co tu idzie, bo o wychowanie przyszłego pokolenia w

artystycznej kulturze narodowej; ale powinna to być kultura wysokich wartości. Bowiem dla kształcenia młodocianych umysłów i serc sztuka nie powinna poalaować nawet najszczytniejszych swych wysiłków twórczych. Tem więcej u nas dziś, kiedy to po śmierci nie patetycznym geście b. min. Świątalskiego w kierunku osławionego już wychowania fizycznego spływa mózg i wycucie estetyczne młodzieży coraz widoczniej ku jej kończynom, trykającym z powodzeniem rozmaite piłki nożne i ręczne — choć: haec facienda illa non omittenda.

Nasuwa się tu projekt o którego realizacji nie wiem czy już pomyślano. Żyjemy podobno w „wieku dziecka”, którego wychowaniu poświęca się niezmiernie dużo wysiłków we wszystkich dziedzinach. O jego wyrobieniu estetycznym i artystycznym jakby zapomniano. Nie robi się w tym kierunku systematycznie prawie nic, a gdy się robi, to najczęściej po partacku.

Otóż proponuję urządzenie w poszczególnych większych środowiskach artystycznych corocznie choćby jednej wielkiej wystawy specjalnej dla młodzieży szkolnej. Ażeby jej ekspozycje, które powinny ją pouczać o przeszłości i teraźniejszości naszej sztuki ze wszystkich jej gałęzi, nie wyłączając budownictwa, były dobrane doskonale pod każdym względem artystycznym i pedagogicznym, należałoby stworzyć komisję, któraby doboru tego dokonywała. Do tej komisji weszliby: delegaci towarzystw artystycznych, dyrektorzy szkół artystycznych, konserwatorzy państwowi, profesorowie historii sztuki uniwersytetów oraz wysłannicy kuratorów. Stronę finansową załatwiałby reprezentant miasta, jako gospodarz takiej wystawy. Dla zobrazowania twórczości polskiej z przeszłości, trzeba by zwrócić się o wypożyczenie rzeźb i obrazów dobrych mistrzów do osób prywatnych; większą część takiej wystawy zajmować powinni artyści żyjący, przeważnie, choć nie wyłącznie ze środowisk, w których ekspozycja się urządzi.

Zaczniemy od Poznania, gdzie na pomieszczenie takiej wystawy można by użyć tego samego gmachu po P. W. K., który gościł niestety wystawę Styków, a gdzie zazwyczaj odbywają się różne walki zapasnicze. Byłoby to niejako ekspozycja tej „hali reprezentacyjnej”.

Podkreślam, że podaję tu tylko projekt in crudo, który trzeba by w szczegółach dokładnie przemyśleć i przedyskutować. A zdaje się, że warto podjąć się tego trudu, który opłaci się w przyszłości. Naprawdę wstyd, że w takiej Bolszewji poświęca się wychowaniu artystycznemu dziecka tyle uwagi — co prawda dla innych celów — że zniża się nawet zagadnienia żywotne sztuki do poziomu młodzieży, a u nas nie myśli się o najskromniejszej choćby akcji dla ważnej sprawy wychowania młodego pokolenia przez sztukę.

Zresztą ułatwiłby taki wysiłek ważny pracę wychowawczą w dziedzinie sztuki naszym kuratorom szkolnym, które poza tem mogłyby z kilku członków komisji wystawowej stworzyć dla swego użytku coś w rodzaju stałej pomocnej rady artystycznej, do której kompetencji należałoby wskazywanie władzom szkolnym, jakie wystawy dzieciom polecać i ewentualnie, jakich prelegentów o wyjaśnienia dla młodzieży poprosić, gdzieby tego zachodziła potrzeba.

Ks. dr. Szczesny Dettloff.

### Pisma nadesłane

„Herold”. Nr. 3. Treść: Generał T. Rozwadowski: „Pierwsze przygotowania do wojny”. — K. Poźniak: „Własne zapiski z życia i udziału w wojsku”. — J. Juliana Malczewskiego. — Feljton. — Nieszczęsny maj. — Rozwój sportu lotniczego. — T. Kopaczyski: „Spostrzeżenia i uwagi nad kryzysem rolnictwa”. — M-ski: „Czy wojna możliwa?”. — Rozkaz gen. Rozwadowskiego. — Michałowski: „Z życia teatralnego”. — Dział informacyjny.

„Przewodnik Pielęgniarski”. Kwart. I. Treść: Dr. A. Zakrzewska: „Prawa i obowiązki pielęgniarki”. — A. Bartosiakówna: „Kilka uwag o przygotowaniu służby pielęgniarskiej”. — J. Medem: „Pielęgnowanie chorych, nie przyjmujących pokarmu”. — Streszczenia.

## ŻYCIE KULTURALNE

### NAUKA

Szkic o Prusie. Prof. J. Krzyżanowski, który przez kilka lat wykładał polonistykę w londyńskim Kings College, przeżyłszy się od jesieni na uniwersytecie w Rydze, z Anglią kontaktu nie zerwał. Dowodem jego publikacje w języku angielskim. W marcowym zeszycie pisma Slavonic Review czytamy jego zwięzły, doskonale informujący szkic o Prusie, który nadawałby się na wstęp do przekładu dzieł tego pisarza. Podobno „Faraon” został dobrze w Anglii przyjęty. (P)

Tow. miłośników historii Krakowa odbyło posiedzenie z referatem dr. H. Barycza pt. „Udział Uniwersytetu Jagiellońskiego w rozwoju języka i literatury narodowej”.

### TEATR

„Dzieje salonu” znów na scenie. Z Warszawy donoszą nam: Przed dziesięciu laty, w okresie paskarstwa, miały K. Wroczyńskiego „Dzieje salonu” ogromne powodzenie jako protest przeciw nowobogactwu i szturmu na chamski. Wznosił je obecnie teatr Letni pod reżyserją dyr. Chaberskiego i eksperyment okazał się udanym, sztuka została ciekawym obrazem obyczajowym z pewnego okresu, a życia scenicznego ma niemało. W żywym wykonaniu odznaczyli się pp. Orwid, Socha, Gellówna, Chaveau i Gromnicka. (tw)

### MUZYKA

Polka w Opera Comique. Piszą nam z Paryża: W Opera Comique — która jest po Wielkiej drugą sceną operową Francji — wystąpi śpiewaczka polska, p. Marja Modrakowska. Młoda artystka odtworzy partię Melisandy w słynnej operze Debysyego „Peleas i Melisanda”. Dzieło to stało się, jak wiadomo, epoką w twórczości operowej francuskiej. P. Modrakowska dała się była poznać po raz pierwszy na koncercie Stowarzyszenia Miłośników Muzyki Polskiej w Paryżu. Organizacja ta, która „dostawia” do kraju coraz nowe świetnie wyszkolone siły kompozytorskie, urządza siłami polskimi audycje, cieszące się już szerokim rozgłosem w paryskim świecie muzycznym dla swego poziomu artystycznego. Na jednej z takich audycji wystąpiła właśnie p. Modrakowska. (mp)

### „AIDA” I „HALKA” POD GOŁEM NIEBEM.

Ze Lwowa donoszą nam: Wspaniała widowiska i „sluchowisko” mieliśmy na boisku Sokoła. Przeszło 4 tysiące widzów zaległo trybunę, przed którą ustawili Stanisław Jarocki zaprojektowaną przez siebie scenę. Orkiestra znajdowała się po prawej stronie, po przeciwnym ukryto za wysokim parkanem, przybrany zieleń, „kulisy”, po widowni rozstawiono megafony, na wypadek gdyby śpiew nie donosił na wielką odległość, jako że akustyka była jeszcze nieznaną. Ale okazało się, że można je zamknąć, bo każdy dźwięk docierał w najdalsze zakątki nie tylko wtedy, gdy grzmiał swym olbrzymim głosem Zaleski-Amonat albo Czarnecki-Radames, lecz gdy wychodzili na scenę nie tak może wyjątkowo obdarzeni pionierami gardanami inni wykonawcy, jak Wika Krzywiec (Aida) Hoffmannowa (Amoneris) i reszta zespołu.

Obrazy sceniczne były czarujące. Burzą oklasków nagrodzono i powitano scenę w świetlani, gdzie różnokolorowe reflektory zalewały scenę morzem światła. Jeszcze większy entuzjazm obudził finał drugiego aktu (pod murami Teb) bo też było na czem oczy stracić, jak wśród olbrzymiego tłumy wjechał Radames, na rydwanie zaprzężonym w cztery białe rumaki, i jak przy blasku pochodni rozwinął się pochód tryumfalny. Chóry brzmiały potężnie, wzmocnione „Echem”, przeszło 300 doangażowanych figurantów (przeważnie żołnierzy) poruszało się sprawnie po ogromnej przestrzeni. „Aida” była w reżyserji Zaleskiego i w inscenizacji Ułchanowa największym tryumfem ubiegłego sezonu — teraz powtórzył się on w widowisku, którego nikt z uczestników nie zapomni.

Nazajutrz taksamo wykonano „Halke”, w najbliższą niedzielę pójdzie „Carmen”, a barometr wróży znów powszechny szturm na trybuny. (lk)

### VARIA

Reklama wczoraj i dziś. „Ilustracja Polska” zamieszcza w ostatnim zeszycie ciekawy feljton z dziejów reklamy współczesnej pt. „Daktyla Hassana”. Pierwotną formą reklamy był krzyk, praktykowana jest taka reklama i dzisiaj przez sprzedawców ulicznych, zachwalających swój towar. Słupy reklamowe i plakaty weszły w użycie w drugiej połowie XIX wieku. Dziś wszystkie wynalazki używane są do celów reklamy: napisy elektryczne, obrazy na chmurach, napisy dymne, wypisywane przez aeroplany, reklamy w kinie, w prasie, przez radio. Pochłania to ogromne sumy. Wielkie nakłady amerykańskie przeznaczają w swych budżetach miliony na reklamę, ale to umożliwia im byt i ogromne zyski. Interesujące wzory plakatów i reklam dawnych i współczesnych zamieścił feljton. (lk)

## W NASZYCH REGJONACH

### ZIEMIA NOWOGRODZKA KU CZCI ADAMA MICKIEWICZA

Wilno, 18 maja.

Jesienią ubiegłego roku upłynęło 75 lat jak umarł Adam Mickiewicz, zaś w roku bieżącym mija lat sto jak rozpoczął pracę nad pierwszą rozdziałami „Pana Tadeusza”, utworu tak ściśle związanego myślą i wspomnieniem z rodzinną ziemią poety, że właściwie nazwałby go można epopeją nowogrodzką.

Aby uczcić te dwie rocznice mickiewiczowskie zawiązał się w Nowogrodku, jak już o tem kilkakrotnie wspominałem, Komitet Mickiewiczowski. Obchód trwać będzie przez cały czerwiec bieżącego roku i otrzyma nazwę „Dni Mickiewiczowskie”. Komitetowi chodzi o to, aby wiadomości o tych Dniach rozeszły się, jak najszerzej, aby w hołdzie składanym Wieszczoowi przez jego ziemię rodzinną wzięło udział jak najwięcej gości z całej Polski i dokłada też komitet starań, ażeby wzięcie udziału w uroczystościach i zwiedzanie ciekawych zakątków ziemi nowogrodzkiej, rodzinnej ziemi poety, w miesiącu czerwcu jak najbardziej uprzysztnić i ułatwić.

W czasie trwania Dni Mickiewiczowskich powstanie w pobliżu Jego rodzinnego dworku pamiątkowy kopiec ku czci Mickiewicza. Kopiec ten ma być usypany rękami uczestników obchodu. Organizuje się wystawa mickiewiczowska, obejmująca dział bibliografii, portrety, reprodukcje, dokumenty i pamiątki z twórczością poety związane lub obrazujące jego najbliższe otoczenie i epokę. Na apel Komitetu wiele instytucji i osób prywatnych zgłosiły nadesłanie ekspozatów. W dalszym ciągu Komitet apeluje o zgłoszenie i nadsyłanie pamiątek, przyjmując za ich całość i zwrot całkowitą odpowiedzialność. W czasie obchodu odbędą się liczne odczyty, przedstawienia, inscenizacje.

Nowogrodzki oddział Tow. Krajoznawczego organizuje ze swej strony zwiedzanie Nowogrodka, okolic Świtez, Tuhanowicz, Woronicy i in. Dla przybywających na uroczystości wycieczek przygotowane będą odpowiednie lokale, aprowizacja oraz środki komunikacyjne. Oczywiście po cenach możliwie najdostępiej. Przy okazji ułatwione będzie zwiedzanie całej bogatej w pamiątki ziemi Nowogrodzkiej. Towarzystwo krajoznawcze opracowało dla zwiedzających najkorzystniejsze szlaki, na których warto obejrzeć: Lidę z zamkiem Gedymina z XIV wieku, most na Niemnie w Ogrodnicach, Hutą Szklaną, starożytne miasteczko, Korelicze, miasto Chodkiewiczów — Turzec, Mir z zamkiem z XV wieku, Stółpce, Niśwież z obszernym zamkiem Radziwiłłów, Kleck, Słonim, Horodyszcze, w pobliżu którego znajdowało się pono starostwianiskie grodziszcze, Tuhanowicze, jezioro Świtez i jego okolice pełne mickiewiczowskich wspomnień.

Należy się spodziewać, że wiele osób skorzysta z okazji zapoznania się z malowniczą Nowogrodzczyzną, tak dobrze znaną z lektury „Pana Tadeusza” i złoży jednocześnie hołd pamięci Wieszcza. W. K.

Pamięci zasłużonego Wołyniaka. W dniu 10 maja w Równem na Wołyniu staraniem tamtejszych stowarzyszeń, popierających regionalizm, wmurowano tablicę ku czci i pamięci historyka Marjana Dubieckiego. Jednocześnie p. Jakób Hoffman zebrał i wydał wspomnienia Dubieckiego z lat młodzieńczych, gdy wychowywał się na wsi wołyńskiej, oraz z lat późniejszych, gdy jako człowiek dojrzały, zajmując stanowisko nauczyciela literatury polskiej w Równem, kształcił młodzież, przygotowując jednocześnie grunt dla ruchu narodowego, którego rezultatem było powstanie styczniowe. Starannie wydana broszura ta jest nowym dowodem rozwoju regionalizmu na Wołyniu. (J. St.)

### Książki nadesłane

„Św. Joanna d'Arc”. Szkice historyczne wydane w 500-ną rocznicę zgonu. Pod red. prof. Oskara Haleckiego. Wyd. „Kronika Rodzinna”. Warszawa 1931.

„O czym powinien wiedzieć każdy Polak”. Opracował M. Januszkiewicz. Katowice 1931-32. Nakł. Biuro Rozdziałowe Zjednoczonych Polskich Walcowni Blachy Cynkowej.

Zofia Głosówna: „Trzy obrazy sceniczne o św. Antonim Padewskim”. Lwów, 1931. Nakł. OO. Reformatów.

M. Feliński: „Ukraińcy w Polsce Odrodzonej”. Warszawa 1931. Drukarnia P. K. O.



## Ze zjazdu nauczycielstwa w Inowrocławiu

Jak już pokrótce donosiliśmy, rozpoczął się 26 bm. w Inowrocławiu na sali hotelu Basta dwudniowy zjazd delegatów nauczycielstwa poznańskiego, legatów Stowarzyszenia Nauczycieli Rodowego Stowarzyszeniu Nauczycieli Szkół Powszechnych. Uczestniczyło w nim około 120 delegatów z wszystkich niemal miast naszego województwa.

Po nabożeństwie w Kościele Najświętszej Marii Panny, dokąd udano się w pochodzie przez miasto, nabożeństwo odprowadzone przez dostojnego gościa J. E. ks. biskupa Laubitz, a na którym kazanie wygłosił ks. prof. Szkalowski, rozpoczęły się obrady. Zajął je prezes p. Sobolewski, powitaniem gości i delegatów oraz krótkim charakterystyzowaniem obecnego położenia nauczycielstwa. Przemówienie swe zakończył okrzykiem na cześć Rzeczypospolitej i głowy państwa.

Szereg przemówień z życzeniami zjazdu rozpoczął ks. biskup Laubitz, którego ukazanie się na mównicy wywołało wielki entuzjazm. Dostojny mówca zaznaczył, iż przybył na zjazd do Inowrocławia, aby zaznaczyć swą cześć i uznanie dla nauczycielstwa katolickiego, wychowującego młodzież w myśl swoich szczytnych ideałów.

„Toczy się obecnie — mówił ks. biskup — w szkole walka o Boga i duszę naszego dziecka.

„Niepomni wad, jakie wykazała błędna pedagogika w pochodzie historycznym, postępujemy dziś tak, że ta część społeczeństwa, stojąca dotąd wiernie pod sztandarem katolicko-narodowym, z lękiem i trwogą spogląda w przyszłość, albowiem miast utrwaląc podkopuje się dzisiaj fundamenty Ojczyzny, miast oprzeć się na Bogu, oddalamy się od Niego w objęcia wrogów Kościoła katolickiego, którzy czytają tylko na naszą zgubę.

„Pomiędzy nauczycielstwem — mówił dalej — jest również pewien odłam, który kroczy innymi drogami; są

to ludzie, którzy idą z prądem... Ale z prądem iść to nie jest żadną sztuką, tą drogą kroczy każdy człowiek dbający o interes osobisty.

„Prądy jednakże ulegają zmianie, wstyd więc i hańba pozostanie w udziale temu, kto kręci się w kierunku wiatrów, jak „kurek na kościele“.

Nakoniec udzielił ks. biskup Laubitz swego błogosławieństwa uczestnikom zjazdu.

Pierwszy referat p. t. „Polska a morze“, wygłosił p. prof. Tymieniecki z Uniw. poznańskiego. Prelegent w szeroko zakreślonych wywodach historycznych przedstawił nam stosunek do morza Bałtyckiego. W przeszłości grzeszyliśmy głównie tem, że nie staraliśmy się o należyte zespolenie się z morzem, tak jak czyniły inne narody, posiadające wybrzeże morskie. Obecnie błęd tego powtarzać nam nie wolno, a właśnie nauczycielstwo powinno zaszczepiać wzrastającym pokoleniom zrozumienie doniosłego znaczenia morza dla przyszłości Polski.

Po przerwie obiadowej delegat zarządu głównego z Warszawy p. Jastrzębski wygłosił drugi referat programowy na temat: „Potrzeby szkolnictwa i nauczycielstwa“. Omówił w nim wszelkie kwestje zawodowe, w szczególności zaś po ostatniej obniżce 15-procentowej ciężkie położenie finansowe, w jakim wraz z całym stanem urzędniczym znalazło się i nauczycielstwo.

Zjazd przyjął do wiadomości sprawozdania z działalności zarządu głównego i kół oddziału poznańskiego. Uchwalono poza tem szereg wniosków, dotyczących spraw zawodowych nauczycielstwa.

Pierwszy dzień zjazdu zakończył się rautem w sali hotelu Basta, w drugim zaś, po załatwieniu reszty porządku obrad, przystąpiono do zwiedzania miasta, ciesząc się słusznym rozgłosem solarnek inowrocławskich i okolicy.

wielkiej miary, wybitny uczonej i przyrodnik, lekarz warszawski, Tytus Chałubiński. On to wycisnął silne, oryginalne piętno na całym okresie taternictwa, które też słusznie nazwano epoką Chałubińskiego. Chałubiński jak mówił, otworzył naprawę na oścież bramy Zakopanego i całych Tatr społeczeństwu polskiemu, i jakkolwiek kochał Tatry, jako przyrodnik, esteta i patriota, jednakże zaczął je również cenić jako lekarz, i tem samem stworzył z Zakopanego podstawę dla klimatycznego leczenia, a mianowicie leczenia chorób piersiowych. Odtąd rozpoczęło się chaotyczne poczynanie i ze strony rządów lokalnych i ze strony ogółu społeczeństwa: jedni chcieli opłacać Zakopane dla leczenia gruźlicy, inni chcieli w niem stworzyć ośrodek turystyki, inni kuźnię duszy polskiej. A zatem taka wszechstronność Zakopanego. Istotnie śmiem twierdzić, że żadne z uzdrowisk Polski nie będzie w przyszłości tyle i tak trudnych miało do spełnienia zadań, co Zakopane. I w tych zagadnieniach przyszłości powinniśmy lekarze polscy, Zakopanemu przyjść z czynną pomocą. Powinniśmy wybić z głowy olbrzymiej części społeczeństwa to błędne mniemanie, że Zakopane, jest niejako „synonimem“ gruźlicy płucnej, bo przecież gruźlicę również dobrze leczy się i w odpowied-

nim klimacie nizinnym, a jedynie wybrane przypadki wymagają leczenia w klimacie górskim, i to bezwzględnie w zakładach leczniczych, które — od turystycznych ośrodków racjonalnie oddzielone, absolutnie do zagruzliczenia Zakopanego przyczyniać się nie mogą.

Poza tem podnieść należy, że badanie Federowicza, Nowotnego, Dadeja, Stenza z przed laty kilku, odnoszące się do ilości działania godzin słonecznych, wykazały, iż n. p. Gubałówka Tatrzańska najwięcej ma na to danych, by stać się polskiem Leysin, w którym można stosować metody leczenia przyrodnicze wedle wskazań dziś w całym świecie znanego dr. Rollier.

Klimat Zakopanego jest co prawda klimatem górskim, lecz ma — rzecz znamienita — cechy wyraźnie klimatu wysokogórskiego, stąd wszystkie schorzenia, tego klimatu potrzebujące, również dobrze w Zakopanem, jak za granicą leczyć można, i to przez cały rok, a mianowicie zimą. Z biegiem czasu, wypadnie i jedyną chłodną cieplicę w Polsce, w Jaszczurówce, umiejętnie, eksploatować, bo kto wie, czy kąpanie się w niej nie będzie nosiło równego leczniczego efektu, który wykazują n. p. kąpiele w Gasteinie.

Prof. Dr. Paweł Gantkowski

## Urzednicy samorządu wojewódzkiego a obniżka pborów

W sali Starostwa Krajowego odbyło się zebranie członków Stowarzyszenia Urzędników Pańskiego Samorządu Wojewódzkiego, któremu przewodniczył prezes Stowarzyszenia, p. Bederski. Referat wygłosił p. Małeki. Mówca przedstawił sprawy uposażenia urzędników państwowych w Polsce od czasu odrodzenia naszej państwowości i wykazywał, że w stosunku do innych krajów Europy urzędnik w Polsce miał niskie uposażenie. Obecnie jest ono o 30—40 proc. niższe w porównaniu z rokiem 1925. To też redukcja 15 proc. dotychczasowych pborów urzędniczych jest bardzo dotkliwa, zwłaszcza dla urzędników kategorii niższych, których pensje równają się stawkom zasiłku pobieranych z funduszu bezrobocia.

Ostatnie obniżenie pborów jest nawet w odniesieniu do urzędników państwowych niewłaściwe i nieprawne, gdyż ustawa skarbową z 1931/32 r. opierała się na ustawie skarbowej z 1928 r., która dodała ten upowszechniała. Obecnie przywrócenie dodatku wojskowym jest naruszeniem zasady powszechności ustawy skarbowej z roku 1931, wzgl. r. 1928.

Obniżenie pborów w stosunku do urzędników samorządowych nie jest prawne, gdyż nastąpiło bez uchwały wydziału wojewódzkiego. Cofnięcie dodatku nie narusza zasady, gdyż w sprawie tej zapadł już wyrok Sądu Najwyższego w r. 1927.

Ponadto mówca wskazał na ujemne skutki gospodarcze obniżenia pensji urzędniczej, prowadzące do wycofania sumy wielkich kapitałów z publicznego obiegu.

Jednocześnie przyjęto odpowiednie rezolucje, wzywające m. in. zarząd do ponownego wystąpienia do Starostwa Krajowego z memorjałem w sprawie przywrócenia pełnych pborów od 1. 5. wstecz — a w razie nieuwzględnienia

tej ponownej próby do poczynienia dalszych starań, włącznie do skierowania sprawy na drogę sądową.

Ponadto omawiano sprawę zażalenia do izby wojewódzkiej i wyloczenia ewentualnej skargi, opartej na ustawie o stosunkach służbowych dla urzędników komunalnych.

W końcu poruszono szereg spraw wewnętrzno - organizacyjnych. W sprawie wycieczek uchwalono odbywanie tychże tylko na krótszych przestrzeniach z uwagi na ciężki stan materialny ogółu urzędników. Planowana w ciągu bież. roku wycieczka do Krakowa nie odbędzie się z wyżej przytoczonych powodów. W dniu 7 czerwca planuje się wycieczkę do Antoniewa, a w niedzielę członkowie Stowarzyszenia uczestniczą w wykładzie p. Romany Szymańskiej o Norbicie, w sali Muzeum Wielkopolskiego. (k)

## Wystawa kościelna

w Kaliszu.

Z okazji kongresu eucharystycznego diecezji włocławskiej, który odbędzie się w r. b. w Kaliszu, będzie urządzona w tem mieście w dniach od 27 czerwca do 5 lipca powszechna wystawa kościelna.

Wystawa wzbudziła w kołach katolickich wielkie zainteresowanie. Udział w wystawie zgłosiło bardzo dużo firm z Warszawy, Poznania, Gdańska, Krakowa, Przemysła, Śląska, Łodzi, Włocławka itd., które eksponować będą: dzwony, organy, ambo-ny, ołtarze, figury, monstrancje, kielichy, ornaty, kapy, mszały, paschaly, witraże itd.

Tu należy podziękować ks. kan. Mieczysławowi Janowskiemu za jego inicjatywę i umiejętne zorganizowanie, albowiem wystawa kościelna — to dowód, że pomimo najtrudniejszych okoliczności — pracujemy nad budową fundamentów gospodarczego dobrobytu. Ważniejszy cel — to doprowadzenie do zetknięcia się producenta z kupcem. Wystawę kościelną należy zwiedzić.

## Z dziedziny polskiej balneologii

**Naukowe badania lekarskie naszych źródeł — Porównanie naszych uzdrowisk ze zagranicznymi co do siły leczniczej — Klimat tatrzański pod względem leczniczym — Wskazania lecznicze w Zakopanem — Cechy wysokogórskie w Tatrach**

W okresie niewoli bardzo wszechstronna, aczkolwiek nieskoordynowana, naukowa i literacka praca wielkiej liczby lekarzy polskich pogłębiała zagadnienia zdrojownictwa, badając istotę leczenia w uzdrowiskach wogóle i wyodrębniając poszczególne źródło co do ich wartości leczniczych, oraz porównując ich znaczenie ze znaczeniem źródeł zagranicznych. Już zatem przed wojną światową zarysowała się jasno dzięki tej pracy tendencja nauki i ogółu lekarzy polskich i całego społeczeństwa, że zdrowie podtrzymać, czy osiągnąć można również pomyślnie w Polsce jak zagranicą.

Na podstawie tych prac i publikacji lekarskich, które zbiorowo przedstawił Prof. L. Korczyński, jako też na podstawie moich własnych długoletnich obserwacji i doświadczeń śmiem twierdzić z czystym sumieniem lekarskim, iż z bardzo małym wyjątkami (gdzie chodzi n. p. o wyzyskanie ciepłego klimatu lub specjalnych term czyli cieplic) przeważną część obcych uzdrowisk możemy zastąpić swojemi.

Choroby żołądka i wątroby leczą wody, zawierające przede wszystkim dwuwęglan sodu, wapnia, chlorek sodu, siarkan sodu; do takich wód zalicza się w pojęciu międzynarodowym Karlsbad i Kissingen, jest tam co prawda jeszcze czynnik termiczny, który i u nas do pewnego stopnia można przez dogrzewanie źródeł osiągnąć. I jakkolwiek dosłownie Karlsbadu, Kissingen i t. p. wód innemi wodami zastąpić nie można, to jednakże podobne efekty co Karlsbad i Kissingen mogą dać nasze szczywy alkaliczne słono-wapniowe, jak Krynica, Szczawnica, Krościenko, Wysowa, a w powiatkach z chorobami jelit szczywy słone, zawierające w głównych składnikach sól kuchenną i wolny bezwodnik kwasu węglowego, jak Druskieniki, Rymanów.

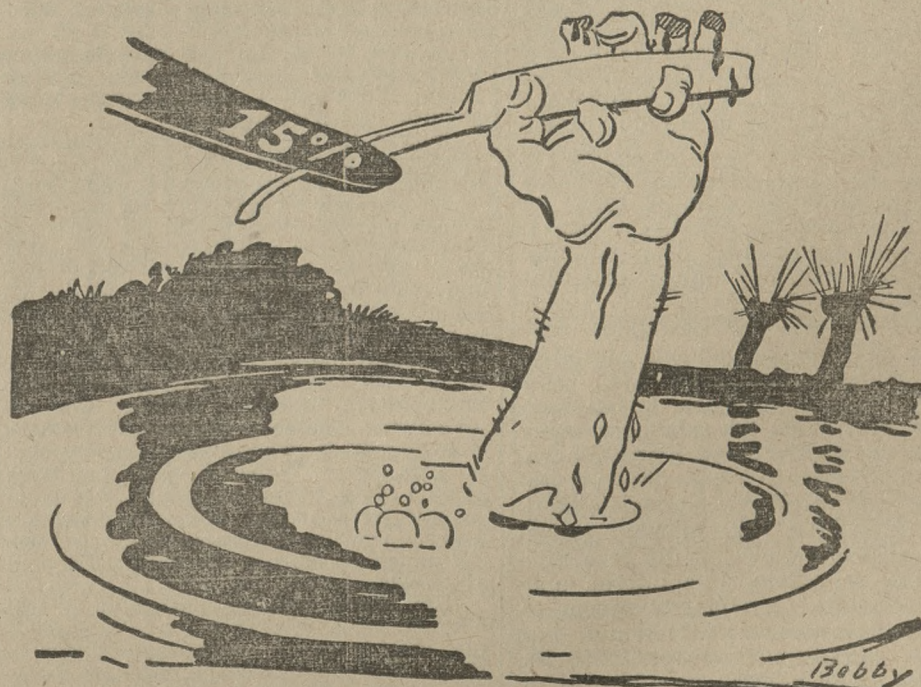
Gorzkie czy głauberskie sole zastępują u nas najzupełniej źródło Morszyńska i Truskawca, przyczem dla leczenia dróg moczowych kamieni nerkowych i pęcherza na plan pierwszy, nieomal swoisty wysuwa się zdroj. Naftusia w Truskawcu, unikat poniekąd wśród

wszystkich wód europejskich, który będzie jeszcze długie lata przedmiotem badania klinicznego.

Pamiętać pozatem należy i o tem, iż w świetle dzisiejszych poglądów i badań jest n. p. Ciechocinek jedną z najsilniejszych solarnek na kontynencie, odpowiadającą wodom Wiesbaden, Homberga, Kissingen i Luchaczowic, że Krynica przez dawne źródła i przez nowsze źródło Zuberą przewyższa niejednokrotnie obce szczywy alkaliczno-żelaziste, jak Contrexeville, Wildungen, Francsbad, Kudowę, Reinerz, Altheide, Vichy; że nasze siarczane źródła, aczkolwiek zimne, a więc w Busku, Niemirowie, Lubieniu, Krzeszowicach, Swoszowicach są również dobre i skuteczne, jak wody Akwizgranu, Baden, Piszczan, Trenczyna, że wody Szczawnicy odpowiadają wodom Salzbrennu i Ems; że wody Nałęczowa odpowiadają częściowo wodom Spa, Rymanowa i Iwonicza wodom Kissingen i Soden, Morszyn wodom Apenty, Hunyadi-Janos, Franciszka Józefa, Inowrocław wodom Oyenhausen, Kissingen i Stassfurt; że nasze stółowe wody z Krościenka, Głębokiego i Wysowy bodaj przewyższają wody Giesshiebler, Bilińską i Selterską; że okolice Worochty, Jaremcza, Tatarowa, o wręcz uroczym położeniu w dolinie Prutu, ze względu na osłonę z północy i zachodu górami naszpikowanymi lasami, mają wyjątkowo zdrowy klimat o wysokiej wartości leczniczej, jak i niełatwo znaleźć zagranicą, wśród najcudowniejszego krajobrazu, którym w moich oczach zachwycali się cudzoziemcy.

A teraz nasuwa się pytanie, czy klimat nasz Tatrzański może zastąpić klimat górski, w lecznictwie tak bardzo ważny.

Nie było w całej Polsce niewolnej wśród miejscowości leczniczych wypoczynkowych, turystycznych tak popularnej, tak znanej, taką aureolą najpiękniejszego krajobrazu otoczonej, co Zakopane, stolica Tatr naszych umiłowanych. I nic w tem dziwnego. Tatry mają bardzo dawną tradycję. Przed blisko 60 laty pojawił się w Tatrach niezwykle człowiek, obywatel



Tonący brzytwy się chwycił.



## Morze

Niebawem rozpoczyna się wędrówki wakacyjne. Nie wszyscy lubią góry, nie każdemu służy górskie powietrze. To też zaludnia się w miesiącach letnich wybrzeże morskie w poszukiwaniu zdrowia, wypoczynku, godziwej rozrywki. Nie brak między „morzanami” i księży. Owszem, z roku na rok rośnie ich liczba. Książka szuka na wywczasie swoje pensjonaty milego, gościnnego, a przede wszystkim dla siebie stosownego. Ulegając życzeniom z kół duchowieństwa niemal całej Polski, podjął Związek Kapłanów „Unitas” na Archidiecezję Gnieźnieńską i Poznańską inicjatywę w urządzeniu takiego gościniego domu dla księży. Powstała Spółdzielnia i usadowiła się na Helu przez kupno domu, położonego tuż nad morzem, a drogą przedzielonego od lasu. Niezwykle pociągająco działał on dom, oddany, jak głosi wielki napis „Gwiazda Morza”, pod opiekę Matki Boskiej.

Hel śmiało można nazwać jednym z najpiękniejszych zakątków Polski. Pagórkowaty teren pokryty jest obfitymi lasami szpilkowemi, obłany ze wszystkich stron morzem, za wyjątkiem przemyku, łączącego go z stałym brzegiem. Powietrze ma czyste, lekko słone i aromatyczne, w którym gardło i płuca księdza, zszarpane całorocznym mowieniem, doznają ciągłej inhalacji.

To też pobyt na Helu jest nie tylko miły, ale przede wszystkim pożyteczny. Kto szuka ciszy, znajdzie ją w lasach, albo na cichych wycieczkach łodzią. Kto w domu ma przez cały rok ciszę wiejską, znajdzie rozrywkę duchową i fizyczną, zwiedzając stale kursującymi parowcami wybrzeże polskie. Starożytny Gdańsk, a nawet sięgając może do Szwecji i dalej. Pobyt na Helu zostawi najlepsze wrażenia także u tych, którym pewna ostrożność nie pozwala na kąpiele morskie i kąpiele słoneczne. Dlatego też tam należałoby spędzać wakacje nie tylko w samym sezonie kąpielowym. Już czerwiec jest piękny, a wrzesień bywa cudowny.

Pod dachem „Gwiazdy Morza” znajduje każdy książkę gościnności. Ceny są umiarkowane, zniżone dla członków Spółdzielni. Kuchnia domowa, dobra i zdrowa. Stosunek towarzyski układa się bardzo serdecznie. Na piętrze jest kaplica z trzema ołtarzami. Celebrując przy głównym, ma się przed sobą rozległy las, a błogosławiąc na końcu, kreśli się krzyż nad morzem, które zawsze szumi swoją głęboką pieśń, a czasem towarzyszy na organach burzy.

Zgłoszeń bywa nieraz bardzo dużo i to w tym samym terminie wakacji. Dlatego każda roztropność w porę zapewnić sobie pobyt na Helu w „Gwiazdzie Morza”, aby administracja domu mogła rozdzielić w razie potrzeby gości na cały sezon w porozumieniu ze zgłaszającymi się. Pobyt nad morzem dziwne pozostawia w duszy skupienie i rozradowanie.

Mocno się więc nam, księżom, należy usadowić na naszem, własnem, pięknym wybrzeżu.

X. J. P.

## Czy Poznań stać na scenę plenerową?

Otrzymujemy następujące uwagi do dyskusji:

Gdy wiosna w pełni rozkwita pakami barwnego kwiecia, natura mieszkańców miast odwraca się od murów, uciekając w szerokie, przestrzenne salony przyrody. Tam zdrowszej i pogodniejszej zażywa człowiek rekreacji, tam odpoczywa, krzepi się, tam regeneruje siły dla powszedniego zapału na dalsze jutro pracy. Wiele reguluje potrzeby te człowieka niejako automatycznie charakterem swego ustroju. Miasto zdobywa te dogodności talentem urbanisty. Miasto może być cmentarzem, gdy gęsta zeleśnionych kamień, jak nagrobków kamiennych, ziemnych, zbita w masę zabiera mieszkańcom nie tylko wszelką zieleni, wrogą chładowi ciasnych ulic, wilgotnych w kanały murów, lecz i nawet powietrze syte ozonem pól. A miasto również może być ogrodem, jeśli szeroko zakreślonym planem szczodrze i geometrycznie rozplanowanych ulic o higienicznych jezdniach, kostką granitową, drewnianą lub asfaltową wylotnych, w szpalery drzew ujętych, ogrodami suto przetkanych — daje przyrodzie swobodę pływów w labiryncie miejskiego skupienia. Takie miasto z gwiazdą szczęścia na czole jest dla jego mieszkańców schronem życia miłym, podczas gdy tamto zimnym grobowcem.

Poznań urodził się i rozwinał pod takimi korzystnymi auspicjami. Ma wszelkie cechy miasta — ogrodu, ma wówczas zakrojone ulice, będące regu-

larnymi kanałami świeżego powietrza, ma ogrody, parki, skwery zieleni i kwieciami strojne, ma warunki czyniące pobyt w nim w lecie znośny — dobrodziejstwo dla tej większości ówczesnego społeczeństwa, której nakazy życia nie pozwalają zażywać choćby przez kilka tygodni willegiatury w letniskach i uzdrowiskach.

Lecz nie ma jednego, co by zamykało krąg miasta nowoczesnego o obliczu zachodnio-europejskim. Nie ma sceny plenerowej.

Teatru naturalną cechą jako placówki kulturalnej — tak sceny jak i widowni — jest uciekać uświeconymi pierwowzorami greckimi i rzymskimi, gdy tylko aura na to pozwala, od kulis sztucznych w przyrodę, by w jej obramieniu zapłonąć pełnym rumieńcem sztuki. Flora w powodzi efektów świetlnych stwarza akcesoria sceniczne, przewyższające martwe tektury i płócienną płaszczyznę zimowego teatru o całe niebo doskonałości inscenizacyjnej.

Widownia, upojona wonią i czarem mocy letniej, pochłania rzetelniej przestrzenie i jego treść.

W takim otoczeniu spełnia scena plenerowa w lecie zadanie w dwójnasób pożyteczne. Odciga się rzesze mieszczanstwa z zatechłej atmosfery kawiarni, a powtórnie pobudza publiczność w kierunku kulturalnej rozrywki.

Warunki, pozostałe po P. W. K., nastrożają łatwość zrealizowania projektu. Pawilon kryształowy w parku Wilsona w elewacji swej rozwartego kąta z dwustronnymi wejściami daje idealne możliwości wykorzystania go jako sceny, a dobudowując jedynie scenę — podjum do połowy fontanny, której dodaje się kuliszy zieleni, — stwarza się gotowe urządzenie sceny minimalnym sumptem. Przestrzeń dla widowni pomiędzy fontanną a trawnikiem z wyzyskaniem częściowym bocznymi wejść wystarcza na pomieszczenie zgórą tysiąca krzeseł. Niewątpliwie i akustycznie taki teatr plenerowy będzie miał korzystne warunki.

Investycje minimalne, a korzyści kulturalne niepomiarne, zważywszy, że teatry będą w tej formie owocnie przez cały sezon letni czynne.

Niechajże więc rozbrzmiewa jego głos w lecie, zamiast w zaduchu ciężkich murów, przy wtórze słowików, a zieleni w powodzi efektów świetlnych niechaj mu da ramy, wznoszące tamę kryzysowi teatru.

Głos ma Magist rat m. Poznania.

Ant. Chocieszyński

## Jak spędzać wakacje

Nierzadko się zdarza, że ktoś, co w podróż wakacyjną wyjechał radośnie, pełen dobrej nadziei, iż wypocznie i zdrowie swe polepszy — wraca niezadowolony, nie pozbywa się zmęczenia i depresji. Pochodzi to stąd, że rzadko kto zgóry obmyśli, jak spędzić krótkie tygodnie wytchnienia z prawdziwą korzyścią dla siebie. Nie należy bowiem szukać rozrywki i wypoczynku na chybił trafił, idąc za wskazaniem mody, bez porady lekarza, bez naradzenia się z sobą samym i własnymi potrzebami.

Czego bowiem oczekuje się od wakacji: mieszkańcy miast — czystsze powietrze; ludzie, prowadzący siedzący tryb życia — sposobności do ruchu i ćwiczenia mięśni; wszyscy zaś pragnąc czegoś nowego, jakiegoś rozrywki, czegoś, co odwiec zdoła myśli od codzienności.

W istocie swojej wywczaszą się nagłą zmianą fizycznych i duchowych nawyków — w celu przywrócenia równowagi ducha i organizmu, naruszonej sztuczną czynnością i gorączkowym życiem miejskim. Podobne są w tem do środków lekarskich, stosowanych do wywołania — „szoku” w niektórych chorobach chronicznych, jak np. zastrzyki proteiny, surowie i metali kolidalnych.

Jednak każdy człowiek posiada pewną tylko zdolność przystosowania się do zmian fizycznych i psychicznych, której granice znać trzeba.

Zdarza się często na skutek dłuższych wycieczek, że pogorszyła się nagle zupełnie niemal skompensowana wada serca wobec narażenia organizmu na wszelkie szanse nieprawidłowego obiegu krwi. Za długie przejażdżki narażają osoby, cierpiące na kamice wątroby lub nerek albo skłonności do ataków ślepej kiszki, na wznowienie tych dolegliwości. — Nerwowi ludzie źle śpią nad morzem. Nadmierne wystawianie się na działanie słońca w wypadkach zamkniętej gruźlicy wywołało krwioplucie i wysypki skórne. Góry — jakkolwiek pojętne — nie służą wszystkim, a zwłaszcza są szkodliwe dla osób, chorych na serce. Wobec tego, że powietrze górskie budzi wzmocniony apetyt, który zapożyczyć trzeba, osoby chore na żołądek i wątrobę powinny się zastanowić wcześniej, czy nadmiar jedzenia nie będzie dla nich szkodliwy.

Jest rzeczą zupełnie naturalną, której nikomu chyba zalecać nie trzeba specjalnie, żeby w czasie wywczasów zawsze dbać o higienę jedzenia i napojów, zwłaszcza wody, której unikać trzeba, o ile nie jest beznagannie czysta i zdrowotna.

Ważniejszym jeszcze od zagadnienia fizycznego jest zagadnienie psychiczne. bowiem ludzie pomiędzy sobą różnią się jeszcze więcej pod względem umysłowości, niż pod względem jakości i zdrowia organów fizycznych. Zauważaj, gdy chodzi o zapewnienie spokoju osobie przepracowanej, wysyła się ją na wieś. Tymczasem pobyt w miejscowości zanadto pozbawionej rozrywek umysłowych budzi depresję; nuda nie może nigdy wywołać dobrych skutków. Samotność i spokój zupełny znieść mogą tylko osoby, które posiadają dość ruchliwy umysł, by móc czerpać z własnych zasobów duchowych.

Strzec się trzeba pozostawiania w samotności osób po ciężkim przejściu moralnym, jakkolwiek same pragną odosobnienia. Chodzi przede wszystkim o to, by zapomnieli; będzie to pierwszy okres leczenia. Drugi polega na dostarczeniu rozrywek w warunkach, odpowiadających usposobieniu. Są jednostki, którym w podobnym wypadku nie wystarcza zmiana miejsca. Trzeba im także dostarczyć towarzystwa ludzi i dlatego najprędzej przychodzi do siebie w miejscowościach bardzo uczęszczanych.

Każda podróż winna mieć na celu odnowienie zainteresowania psychologicznego, naruszonego jednostajnością codziennego życia. Kolejność obrazów jest najlepszym czynnikiem dla wzniesienia procesów życiowych, gdy jednostajność otoczenia szybko znudzić może.

Jak w kinie przesuwająca się taśma budzi zainteresowanie siedzącego spokojnie widza, w równym stopniu barwność otoczenia odpoczywającej na wywczasach jednostki, przywraca jej zmęczonemu mózgowi ruchliwość i zainteresowanie.

## Tajemnicze „coś”, co nie ginie

Wybitny astronom o życiu pozagrobowym.

Jeden z najwybitniejszych astronomów francuskich, Abbé Moreaux, wypowiedział się niedawno publicznie na temat swego stosunku do życia pozagrobowego.

— Jestem przekonany — oświadczył sławny astronom — że człowiek, który nie uznaje możliwości dalszego bytu po śmierci, pozostaje w sprzeczności z wynikami nowoczesnej wiedzy przyrodniczej. Gdy oznajmiam, że wierzę w to, wypowiedziałam poprostu opinię, do której mnie doprowadzają z nieuchronną koniecznością wszystkie wyniki badań naukowych.

Znajda się tacy, którzy mi niewątpliwie odpowiadają: „Jak może pan występować z opinią tak absurdalną? Przecież nikt jeszcze nie wrócił z tej rzekomo nieznannej tylko, lecz istniejącej krainy”.

Ten argument jest równie dziecinny jak śmieszny.

Czy ktoś widział kiedy elektryczność? Nie... A przecież wierzymy w istnienie prądu elektrycznego... Czy ktoś oglądał atom? Nie... A uczeni weń wierzą... Co więcej — utrzymują, że oko ludzkie nigdy nie zobaczy atomu.

Można przecież nabrać pewności o istnieniu przyczyny, mając przed oczyma jej skutki... Jeśli analizuje trudne pojęcia tego, co nazywam „ja” — znajduję w sobie coś, co jest niewątpliwie niematerialnej natury... Ten właśnie element niematerialny, to tajemnicze „coś” nie ginie wraz ze śmiercią organizmu... Przeciwnie, zupełnie zagładzie tego elementu nie materialnego przemawia poprostu ogólnie obowiązujące prawo o niezniszczalności energii...

Nauka zatem musi popierać religię, a sprzeczność między niemi jest tylko pozorna dla tego spojrzenia, nie sięgającego dalej i głębiej.

## Szkielet w fundamencie posagu

Niezwykłego i strasznego odkrycia dokonano w tych dniach w pewnych dobrach w pobliżu Ravy. W pałacowym ogrodzie tego majątku znajduje się posąg, przedstawiający młodą i piękną dziewczynę. Posąg ten jest dłutą znanego rzeźbiarza i został u niego zamówiony przez 20 laty przez ówczesnego właściciela owych włości. Wyobraża on narzeczoną owego obywatela i rzeźbiony był na zamku w czasie, gdy przebywał tam uroczy model. Niezadługo po ukończeniu posagu, młoda panna zniknęła bez śladu i narzeczonemu jej opowiadał, że wyjechała do swych krewnych.

Nagle zniknięcie młodej i pięknej tej dziewczyny wydało się podejrzanym przyjacielom i znajomym owego obywatela, tem bardziej, iż znany on był ze swego gwałtownego charakteru i z dzikiej wprost zadróżki w stosunku do swej narzeczonej. Wiadome były również bezustanne nieporozumienia i głośnie awantury, jakie powstawały na tem tle pomiędzy obojgiem. W czasie tych scen służba pałacowa słyszała niejednokrotnie, jak jej pan groził swej przyszłej żonie śmiercią.

Wszystkie te wieści i pogłoski doszły wreszcie do uszu policji, ta zaś, zestawwszy je z nagle zniknięciem młodej panny, zaarrestowała narzeczonego. Był to przed 20 blisko laty. Zaarrestowany wówczas młody dziedzic zdołał dostarczyć dowody, świadczące o wyjeździe swej narzeczonej, tudzież o zerwaniu pomiędzy obojgiem raz na zawsze wszelkich stosunków. Sprawa ta wkrótce poszła w zapomnienie i dopiero przed kilku dniami wyjaśnione zostało nagle zniknięcie młodej panny. Gdy bowiem obecni posiadacze zamku, którzy go nabyli od spadkobierców zmarłego jego pierwotnego właściciela, posta-

nowili przenieść posąg w inne miejsce w czasie prowadzonych w tym celu robót ziemnych w fundamencie posagu znalezione szkielet młodej dziewczyny. Czaszka jego była mocno uszkodzona. Nie ulega więc już dzisiaj wątpliwości, że obywatel ów zamordował swą narzeczoną, prawdopodobnie w chwili ataku szalonej zadróżki i trupa ukrył pod jej własną podobizną, wykutą we wspaniałym marmurze karyjskim.

## Nowe zajęcia kobiece

Specjalistka żywienia.

Jak fachowe pisma amerykańskie podają, wytworzyło się w Ameryce nowe zajęcie kobiece, t. zw. specjalistka od żywienia. Na uniwersytetach utworzone specjalny wydział który przygotowuje kobiety tak pod względem naukowym, jako też i praktycznym do prowadzenia gospodarstw domowych. Panie, kończące ten oddział, otrzymują odpowiednie stanowiska w szpitalach, instytucjach ubezpieczenia społecznego i wielkich zakładach przemysłowych. Studium to wymaga ciężkiej, intensywnej pracy. Po przygotowaniu wstępne ogólnokształcące dla wszystkich studentek uniwersyteckich rozpoczyna się dwuletnia specjalizacja, a po dalszym roku studiów można na podstawie pracy naukowej uzyskać tytuł „Master”. Dla uzyskania doktoratu wymaga organizacja Uniwersytetu dalszej dwuletniej praktyki.

Przedmioty wchodzące w zakres tego studium są: chemia, bakteriologia, fizjologia, higiena, chemia żywienia, chemiczna analiza środków spożywczych, sztuka gotowania, ekonomia żywienia i prowadzenia gospodarstw większych i mniejszych, studium urządzeń sanitarnych i t. d.

W szkołach publicznych znajduje się już kilka tysięcy takich specjalistek, które pobierają pensje od 5 do 6000 dolarów rocznie. W szpitalach kieruje specjalistka taką żywnością wszystkich chorych, sióstr, lekarzy, a także i kuchni dietetycznej. Lekarz wydaje tylko ogólne dyspozycje, szczegółowo zaś opracowuje je dopiero specjalistka żywienia. Podobne także zadanie mają owe specjalistki w rozmaitych żłobkach i domach starców. Poszukiwane są i specjalistki takie przez wielkie restauracje i hotele, organizujące specjalne kuchnie dietetyczne i wreszcie fabryki przetworów spożywczych, które korzystają z ich rad w kierunku poprawy i udoskonalenia swoich przetworów.

## Jak się wypróżnia więźnia w Chinach

Nowy gubernator Szantung — jak donoszą z Chin „Basler Nachrichten” — powrócił z inspekcyjnej podróży odbytej po tej prowincji. Podróż odbyła się w pancernym samochodzie. Stwierdziwszy, że wszystkie więzienia i zakłady karne są przepelnione, wydał, celem wypróżnienia ich wprost drakońskie zarządzenie. Więżniowie — o ile ktoś za nich poręczy, że nie popadną znów w konflikt z kodeksem karnym mają być bezzwłocznie wypuszczeni na wolność. Zbrodniarze zaś, którzy nie uzyskają takiego poręczenia, mają być natychmiast straceni. W mieście Teng-Tsien ustawę tę zastosowano bezzwłocznie. Większą liczbę więźniów, którzy otrzymali porękę krewnych lub przyjaciół, wypuszczono z więzienia. Reszta — która szczęścia tego nie doznała — została oddana do dyspozycji katedry. W jednym dniu ścięto 39 więźniów, dalszych 117 oczekuje, aż i na nich przyjdzie kolej.

S. F.

## Odbiorniki radiowe w lokalach publicznych

W większych miastach Francji i Belgii znajdują się lokale, w których można słuchać muzyki z płyt gramofonowych. Po wrzuceniu określonej monety do automatu można z pewnej kolekcji płyt gramofonowych wybrać swoją ulubioną i posłuchać muzyki.

Niedawno pomysły kupiec paryski otworzył podobny lokal dla muzyki radiowej. Kto podczas przechadzki zapragnie posłuchać muzyki lub chciałby się dowiedzieć o najnowszych kursach giełdowych, może wstąpić do tego zakładu i za minimalną opłatą posłuchać żądanej audycji.

## Eksplzja w ustach operowanego pacjenta

W szpitalu w Birmingham dokonywano operacji pacjenta chorego na raka krtań. Nagle podczas operacji nastąpił wybuch w ustach chorego. Jednocześnie uległa zniszczeniu aparatura, służąca do narkozy. Jak się okazało, wybuch nastąpił wskutek użycia narkotyku złożonego z eksplozywniej mieszaniny eteru i chloroformu. Jest to pierwszy tego rodzaju wypadek w praktyce narkozy lekarskiej.

(wl)

## Ilu stułatków liczy obecnie Szwecja.

Zgodnie z ostatnio ogłoszonym sprawozdaniem Szwedzkiego Centralnego Biura Statystycznego, żyje obecnie w Szwecji trzydzieści osób, które przekroczyły już trzydziście lat. W tym mniej więcej czasy rok życia. W Niemczech spis ludności, który wykazał zaledwie 28 osobników, którzy przekroczyli sto lat życia. Cyfry te wykazują ogromną przewagę Szwedów, zwłaszcza, jeśli się zważy, iż ludność Szwecji jest dziesięć razy mniejsza niż N.



# DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

## Dokoła funduszu drogowego

Przeciętny czytelnik pism codziennych przyzwyczaił się do narzekania na nadmierne podatki i inne świadczenia publiczne, to też nowe podatki, mające zasilić fundusz drogowy, nie wzbudziły tego wrażenia, na jakie zasługują. Były wprawdzie strajki autobusów i zapowiedzi całkowitego wstrzymania ruchu autobusowego, były więc silne reakcje na nowe podatki drogowy, które odbiły się głośnie echem na łamach całej prasy, ale opinia publiczna prawie biernie przyjęła hiobowe te wieści. Biedaczka, opinia publiczna, tyle już się nasłuchiwała, że słuch jej się stepił...

Tymczasem nie można poprzestać na kondolencyjnym przejściu do porządku nad tą sprawą, bo 1) równie sensacyjnej nie było nawet w Polsce, 2) utrzymanie w mocy przepisów o funduszu drogowym, w całej ich dzisiejszej rozciągłości grozi nie tylko — dosłownie — ruiną wysoce pożytecznej gałęzi gospodarstwa narodowego, jaką jest przemysł autobusowy, ale i 3) grozi całemu życiu gospodarczemu w ogóle, bo jeśli kwestionowane przepisy istnieć będą nadal, to istnieje będzie również „precedens” do podobnych nierealnych poczynań na innych odcinkach frontu gospodarczego.

Dlatego też raz jeszcze do sprawy tej powracamy, aby szerokim kołom — bezpośrednio niezainteresowanych — czytelników podać kilka faktów jak skrawo oświecających, powiedzmy: nierealność podatków drogowych. Dzieje się to zresztą w przeddzień wielkiej manifestacji kół zainteresowanych, jutro bowiem otwiera się w Warszawie II-gi polski kongres komunikacji autobusowej.

Nie obciążając feljetonu, balastem cytatów paragrafów i artykułów, przystępujemy in medias res, podając kilka próbek skutków krytykowanych przepisów.

Otóż, jeżeli dotychczas przedsiębiorstwo autobusowe, kursujące np. na szlaku Poznań—Środa płaciło na rzecz podatku drogowego zł 1.834,—, to obecnie ta sama jednostka ekonomiczna płacić musi (według nowej ustawy drogowej) zł 23.520,—...

Pewne przedsiębiorstwo autobusowe w ubiegłym roku miało obrotu 282.000 złotych. Na podstawie nowej ustawy drogowej winno samego podatku drogowego zapłacić 274.000 złotych (!) Największe zaś przedsiębiorstwo komunikacji autobusowej, istniejące na naszym terenie obliczyło, że podatek na nie przypadający osiąga zgoła już amerykańskiej cyfry 4½ (czterech i pół) miliona złotych!... Bez komentarza.

Podatek od biletów autobusowych jest skonstruowany w przedziwny sposób, mianowicie m. in. opiera się na przypuszczeniu, że minimalna frekwencja nigdy nie jest niższa od 50 proc. (statystyka zaś wykazuje, że współczynnik frekwencji wyniósł w ub. roku 40 proc.) oraz opiera się niesłusznie na cenie biletu między krańcowymi stacjami linii przewozowej, podczas gdy podstawą być powinna średnia cena przewozu na danej linii: przecież autobus kursujący np. między Poznaniem i Gnieznem nie zabiera podróżnych tylko do Gniezna, lecz i do stacji pośrednich! Zamiast więc wynosić 33 proc. ceny biletu, podatek drogowy dochodzi do 66 procent!

Co zaś się tyczy formy opłaty, rozporządzenie wykonawcze jest odmienne od ustawy (!), zmusza bowiem, wbrew ustawie, do pobierania opłaty ryczałtem, podczas gdy ustawa jako zasadę przyjmuje opłatę od biletu, dopuszczając możliwość zamiany na ryczałt.

Nie dziwnym się przedsiębiorstwom autobusowym, że zamierzają zarzucić eksploatację swoich linii; zdaje się to być jedyną drogą wyjścia. Chyba, że podatki drogowy zostaną zmodyfikowane. Przyszłość okaże, co się stanie.

## Krótkie informacje gospodarcze

— W porównaniu z rokiem ub. obszar zajęty pod uprawę chmielu został zmniejszony w Czechosłowacji o 35 proc., w Polsce o 40 proc. i w Belgii o 20 proc.

— Światowa produkcja ołowiu w kwietniu r. b. wynosiła według sprawozdania American Bureau of Metal Statistics 133 tys. t., wobec 145 000 t. w marcu a 153 600 t. w kwietniu 1930 r.

## Jak jest naprawdę?

Krótkie informacje publiczne, jakie ukazały się po powrocie członków wycieczki przedstawicieli naszego przemysłu z Rosji Sowieckiej, potwierdziły naogół wiadomości, jakie w sprawie rozwoju tamtejszego życia gospodarczego przedstawiały się do nas poprzednio. Oczywiście, informacje udzielane w tej sprawie publicznie, mają charakter bardzo powściągliwy, ponieważ informatorom chodzi o to, aby Sowiety nie posądziły ich o podglądanie, co zaskądziło mogło w nawiązaniu dalszych stosunków handlowych, o które przecież obecnie całemu światu tak idzie, a co w konkluzji przyczynia się do umocnienia polityki gospodarczej Sowieców, a przede wszystkim do udania się owej „piatiletki”. Informacje więc, jakie otrzymaliśmy od członków wycieczki do Rosji Sowieckiej, w szczegółach wypełnione są kurtuazją, właściwych wiadomości szukać trzeba między wierszami.

Na całej linii znajdujemy potwierdzenie co do systemu pracy w Sowieciech, mianowicie, że wolność osobista zeszła tam w pracy do zera niemal, o wszystkim decyduje obmyślony zgóry plan co do podziału pracy i wyznaczenia każdemu pracownikowi funkcji, która niezawsze leży w sferze jego uzdolnienia i zainteresowania. Człowiek więc zamieniony jest w Sowieciech na bierny automat, który musi spełniać to, co jest zgóry nakazane oraz myśleć według narzuconych formuł. Aby szybciej z całej ludności stworzyć potrzebne automaty, zastosowano nieznane dotąd oddziaływanie suggestywne na psychikę ludzką przy pomocy gotowych haseł w każdej dziedzinie życia, z którymi wszędzie na każdym kroku człowiek się styka. Jakże w praktyce będą wyniki tego rodzaju akcji urabiania ludzi, przyszłość okaże, w każdym bądź razie obecnie teoria publicznej sugestii święci triumfy, ponieważ wprowadzenie jej w życie oparte jest na przemocy, z czasem, być może, sugestja uczyni tak wielkie postępy, że nacisk zgóry stanie się zbędny.

Jako wynik praktyczny automatyzacji ludności w kierunku określonej zgóry pracy jest dążność do wszechstronnego rozwoju produkcji według form obmyślonych teoretycznie. Nasi delegaci przemysłowi stwierdzili, że naprawdę Sowiety zdołały na tem polu poczynić wielkie postępy.

Powołano do życia wiele fabryk, mających za zadanie produkcję zarówno maszyn, narzędzi i instalacji, potrzebnych w różnych dziedzinach wytwórczości, jak również mających na celu produkcję wytworów, przeznaczonych do spożycia. Nasi delegaci stwierdzili, że wyroby przemysłu sowieckiego narazie nie odznaczają się wysokim gatunkiem, co przypisać należy brakowi tradycji w wytwarzaniu, ponieważ jednak wiele wysiłków poświęca się wyszkoleniu pracowników, przeto i jakość wyrobów podniesie się.

Jednym słowem, w całej organizacji życia gospodarczego w Sowieciech przebiega narzucona zgóry doktryna, oparta o najważniejszą zasadę — zabicie wszelkiego indywidualizmu u ludzi w sensie zwyczajów, panujących na całym świecie. Co z tego wyniknie, przyszłość okaże. Czy się uda zabić swobodę myśli setkom milionów ludzi, bo tylko wtedy na trwałe zdołabym się ów automatyzm człowieka, musimy wątpić, boć przecież człowiek jest organizatorem świata, trudno więc materialnymi środkami zniszczyć jego psychikę.

Dotąd, niestety, brak zupełnie informacji, jak zapatrują się nasi delegaci przemysłowi na sprawę dumpingu sowieckiego. Mianowicie, czy jest to działalność pomyślna zgóry jako szkodliwa z myślą wywołania chaosu zagranicą, czy też jest to naturalny wynik układu sił w dziedzinie stosunków wytwarzania sowieckiego. Zagadnienie to jest nader interesujące z punktu widzenia obrony interesów gospodarczych, reszty świata, ponieważ inną miarę w obrocie zastosować należałoby, gdyby środki walki ze strony Sowieców były złośliwe, a inaczej trzeba byłoby się ustosunkować do konkurencji sowieckiej, powstałej na tle metody organizacji pracy. Innymi słowy, nader ważny jest problem: czy konkurencja sowiecka jest nawskroś złośliwym dumpingiem o charakterze politycznym, mającym za zadanie wywołanie rewolucji światowej, czy też jest wykładnikiem naturalnego układu stosunków w Sowieciech w dziedzinie pracy.

Nasze sfery gospodarcze pod tym względem muszą mieć ustalone zapatrywanie, aby można było we właściwym czasie odpowiednio reagować na konkurencję sowiecką.

## KRONIKA GOSPODARCZA

### Z KRAJU

(k) **Obrady i wybory do Centralnego Związku.** W dniu 29 maja r. b. odbyło się pod przewodnictwem St. ks. Lubomirskiego doroczne ogólne zebranie delegatów Centralnego Związku Polskiego przemysłu górniczego, handlu i finansów, które załatwiło szereg spraw organizacyjnych oraz dokonało wyborów uzupełniających do rady w związku z postanowieniami statutu, w myśl którego rok rocznie ustępuje z rady trzecia część jej członków. Następnie odbyło się konstytucyjne zebranie rady, które przeprowadziło wybory do prezydium rady i zarządu. Prezesem rady i zarządu, które to stanowiska zgodnie ze statutem połączone są w jednej osobie, obrany został ponownie St. Lubomirski. Zastępcami prezesa rady zostali pp.: Stefan Laurysiewicz i Edward Natanson. Poza osobami, które wchodziły w skład prezydium rady w roku ub., a które obrane zostały ponownie weszli nadto do prezydium rady pp. Robert Geyer, Maks Kernbaum, Leon Nowakowski, Ludwik Pannenko, Tadeusz Karszo - Siedlecki i Henryk Steinhagen. Skład osobowy zarządu w wyniku dokonanych wyborów został utrzymany i zastępcami prezesa zarządu pozostali nadal, tak jak w roku ub. pp. St. J. Okolski, Tadeusz Sułowski i Edmund Trepka.

(k) **„Venetia” Sp. Akc. fabryka czekolady i cukrów w Poznaniu.** W dniu 28 maja r. b. odbyło się w lokalu Spółki walne roczne zebranie akcjonariuszów. Zebranie zgali i przewodniczył prezes rady nadzorczej p. L. Hubert. Sprawozdanie oraz bilans z rachunkiem zysków i strat przedstawił p. dyr. Ryba, zaznaczając, że kryzys ogólny wpłynął na zmniejszenie się obrotów przedsiębiorstwa. Mimo to, Spółka prosperuje pomyślnie i rozwija się nadal, czego najlepszym dowodem jest wprowadzenie, dla ulepszenia produkcji nowych maszyn za ca. 15 tys. zł. Bilans zamyka się po obu stronach sumą 1 278 394,66 zł, a rachunek zysków i strat sumą 466 409,70 zł. Zebrani przyjęli bilans z rachunkiem zysków i strat i jednogłośnie udzieliłi pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej, a czysty zysk wynoszący 936,67 zł postanowiono w myśl propozycji zarządu przeznaczyć na rok następny. Dywidendy nie

## Sytuacja rolnictwa

a działalność Banku Kwilecki, Potocki i Ska.

Dla uzupełnienia sprawozdania z walnego zebrania Banku Kwilecki, Potocki i Ska, Sp. Akc. w Poznaniu, które odbyło się w dniu 27 maja r. b. jako 60 od założenia instytucji dodajemy, że po zagajeniu i przyjęciu przez zebranych porządku obrad, wygłosił członek zarządu Banku, p. dyr. Waszyński obszernie sprawozdanie z działalności Banku za ubiegły rok gospodarczy.

W referacie scharakteryzował p. dyr. Waszyński ogólny kryzys gospodarczy i finansowy, jakim owładnięty jest cały kraj oraz zgubne skutki, jakie kryzys ten w szczególności sposób wywarł na zdrowy rozwój i normalną pracę naszego rolnictwa. Nawiązując do ciężkiej sytuacji, w jakiej rolnictwo nasze się znajduje, przedstawił następnie działalność Banku w ubiegłym roku gospodarczym na tle rozwijającego się w dalszym ciągu kryzysu. Wobec niebываłej niżki cen na produkty rolne oraz wobec ciężarów, jakimi rolnictwo nasze we formie podatków, opłat, danin i innych zobowiązań było obciążone, ziemianie, chcąc warsztaty pracy za wszelką cenę podtrzymać, zmuszeni byli w jak najszybszych granicach korzystać z kredytu, i to nie tylko z zwykłego kredytu bankowego, ale także z wyznaczonych przez władze państwowe kredytów siewnych i lombardowych.

Bank Kwilecki, Potocki i Ska jako instytucja mająca prawie wyłącznie klientelę ziemiańską, w jak najwydajniejszy sposób starała się zadośćuczynić wszelkim wymaganiom swej klienteli, udzielając nie tylko kredytu wekslowego i w otwartym rachunku bieżącym z własnych funduszy, ale także zajmując się w poważnej mierze rozprawdaniem do rąk ziemian uprzedzających przez władze kredytów siewnych i lombardowych. Wobec jednakże wciąż wzrastającego zapotrzebowania kredytu ze strony ziemianstwa, nie zawsze Bank mógł wszystkim żądaniom zadośćuczynić; stosować musiał politykę kredytową wielce ostrożnie i przezornie, naginając dyspozycje swoje do posiadanych środków, oraz uwzględniając wnioski, szczególnie tych klientów, którzy z instytucją w stałych znajdują się stosunkach handlowych.

W zakresie handlu produktami rolnymi osiągnęły obroty pod względem ilościowym w r. 1930 w globalnej cyfrze poziom obrotów z r. 1929, z wyjątkiem ziemniaków i węgla. Mniejsze też były obroty handlu sztucznymi nawozami, co właśnie uważać należy także za ujemny skutek kryzysu gospodarczego.

W całej działalności handlowej w roku sprawozdawczym dawała się odczuwać pewna depresja jako naturalna konsekwencja trudnej sytuacji, w jaką popadło ziemianstwo. W dziale bankowym znalazł kryzys finansowy swój wyraz w znacznym wzroście portfela wekslowego, jako dowód coraz większego braku płynnej gotówki w sferach gospodarczych i handlowych. Kończąc sprawozdanie swoje dał p. dyr. Waszyński wyraz nadziei, że obecne poprawiające się ceny za produkty rolne przyczynią się do pewnego odprężenia, dając możliwość do szerszego i swobodniejszego rozwinięcia handlu, stwarzając tem samem podstawę pod korzystniejsze warunki pracy i kredytu. Następnie objaśnił referent bilans oraz obrachunek zysków i strat Banku. Bilans zamyka się po obu stronach sumą zł. 29.867.447,64. Czysty zysk po uskuteczniionych odpisach na nieruchomościach, ruchomościach, dłużnikach i papierach wartościowych wynosi do podziału zł. 157.711,77, z czego wydzielono na dywidendę 4 proc.

nach cen eksportowych. Sytuacja ta zastępuje na specjalną uwagę ze względu na niemożność wysłania zagranicę towaru zdyskwalifikowanego. Leży więc w interesie mleczarń, aby starały się przystosować do nowych przepisów eksportowych obowiązujących od 1 maja r. b. Obecnie panujące upały spowodowały zwiększone zapotrzebowanie chłodziarek. Niestety również i w tym roku daje się odczuć poważny ich brak, co świadczy, że niestety mimo doświadczeń ubiegłych lat miarodajne czynniki nie przygotowały eksportu, tak, jak się tego spodziewać można było.

Notowanie w Kopenhadze pozostało bez zmiany na kor. 194 per 100 kg. (Informacje Zw. Gosp. Spółdzielni Mleczarskich).

wyznaczono. Zebranie uchwaliło podnieść kapitał akcyjny z 50 do 100 tys. zł i upoważniło zarząd i radę nadzorczą do zmiany redakcyjnej paragrafu 3 statutu Spółki. W miejsce ustępujących z rady nadzorczej pp. Ziemiowicza i inż. Wierczorka wybrano pp. Huberta i mec. J. Szaję. Zarząd spoczywa w rękach p. dyr. Ryby.

### Z ZAGRANICY

(z) **Austrjacka piata nowela celna.** Niedawno wniesiona do rady narodowej 5-ta nowela celna obejmuje ogółem 573 pozycje taryfy celnej. Zmiany te obejmują głównie stawki na nierogaciznę, tłuszcze i słońskie, mleko, masło, drzewo budowlane, w okraglakach i deskach itd.

### Z RYNKÓW NABIAŁU

W ubiegłym tygodniu sprawozdawczym od 22. 5. 31. — 28. 5. 31., który przypada przede wszystkim na okres świąteczny, dała się odczuć na prawie wszystkich rynkach zbytu pewna depresja.

Na rynku londyńskim notowano do 22 bm. lekkie wyższości, w szczególności dla masła kolonialnego o 2 — 4 sh, dla masła argentyńskiego i holenderskiego również o 2 do 4 sh, dla masła duńskiego o 2 sh per cwt. (50,8 kg.) W miarę postępu czasu sytuacja również i tam się zmieniła, co wynika z zredukowanych cen sprzedaży duńskich eksporterów. Opadły one mniej więcej o 2 sh na 113 sh per cwt fob. Tem niemniej ogólne położenie nosi cechy zdrowej sytuacji. Pewien niepokój wprowadzają wiadomości o tegorocznych zwiększonych dostawach masła syberyjskiego.

Na rynku niemieckim panował po świętach kompletny spokój. Zwiększone dowozy krajowe oraz w cenie obniżone oferty z zagranicy spowodowały redukcję notowania berlińskiego w dniu 28 bm. o 4 marki na marek niem. 121 per 50 kg. franko stacja odbiorcza za I gat., 113 per 50 kg. za II gat., 99 per 50 kg. za III gat. przy spokojnej tendencji.

Rynek krajowy uspokoił się już kompletnie w przeddzień świąt, a kontroferty reflektantów nie mogły sprzedających zainteresować, mimo również zredukowa-



# KULTURA FIZYCZNA

## Święto poznańskiego pięściarstwa

Z okazji pięciolecia Poznańskiego Okręgowego Związku Bokserskiego

Niema bodaj dziedziny sportowej w Polsce, którąby mogła się poszczycić tak żywiołowym rozwojem, jak pięściarstwo; pobilo ono chlubnie wszystkie niewątpliwie rekordy żywotności i dzierży dziś prym w polskim życiu sportowym. Jeszcze przed kilku laty nie dałoby się zapisać małej nawet sali w Poznaniu w czasie zawodów pięściarskich, a dziś nasza hala t. zw. westybul reprezentacyjny po P. W. K. nie może pomieścić tych tysięcy żądnych oglądania emocjonujących zmagania, że wspomniemy o meczach z węgierskim „F. T. C.”, lub duńskim „Aarhusen”, nie mówiąc już o spotkaniu między państwem Polska-Węgry. Pięściarstwo polskie ponadto wysuwa się zdecydowanie na czołowe miejsce w Europie i miło jest nam podkreślić, że bodaj jedyni w Polsce wierzyliśmy w jego wydatny rozwój, dając temu stale wyraz wbrew „miarodajnym” opiniom różnych dygnitarzy. Nie tak dawno jeszcze przecież z okazji pierwszego meczu w Budapeszcie (4 listopada 1928 r.) aż nadto sceptycznie i nawet niechętnie odnosili się do polskiego boks amatorskiego przedstawiciele w Komitecie Olimpijskim p. min. Matuszew-

ski. Nie wróżył on tej dziedzinie żadnej przyszłości i z jego ust padło nawet słowo „kompromitacja” naszego sportu przez nasze pięściarstwo. W swoim czasie przygwoździliśmy odpowiednio to twierdzenie, wysuwając wręcz odmienne wnioski i okazało się, że mieliśmy rację.

Konsekwentnie popierając i propagując pięściarstwo doczekaliśmy się jego wspaniałego rozwoju w całej Polsce, a specjalnie w Poznaniu, który w tym zakresie przoduje bezapelacyjnie i właśnie teraz święci pięciolecie istnienia P. O. Z. B.

Jubileusz tego nie należy łączyć z zaprowadzeniem pięściarstwa w Poznaniu, którego żywot na naszym gruncie jest znacznie dłuższy. Toć nawet i P. O. Z. B. znacznie się spóźnił ze wspomnianym obchodem, bowiem winien to był już uczynić w lutym ubiegłego roku, gdyż wtenczas upłynęło pięć lat od chwili utworzenia okręgowego związku w Grodzie Przemysławskim.

Chcąc należycie ocenić rozwój sportowy i organizacyjny poznańskiego pięściarstwa, należy choć pokrótce zapoznać się z jego dziejami od samego początku.

### Narodziny pięściarstwa na naszym gruncie

Pierwsze kroki zrobiono już pod koniec 1921 roku, natrafiając na bardzo wielkie trudności wobec wybitnych cech brutalności ówczesnych walk, oraz konieczności pokonywania pięściarstwa zawodowego, które dość bujnie kielkowało na naszym gruncie, deprawując młody ruch amatorski. Wszystkie te przeszkody zdołało jednak przezwyciężyć kilku zapalczów z p. Felicjanem Łatowskim na czele i każdy dalszy rok przynosił już chociaż niewielkie, jednak stałe postępy.

Wreszcie na zebraniu organizacyjnym w Warszawie w dniu 3 grudnia 1923 r. utworzono z siedzibą w stolicy Polski Związek Bokserski, któremu

### Pierwszy okres działalności organizacyjnej i sportowej P. O. Z. B.

Widząc, że były to tylko obietnicacanki, a „działalność” zarządu związku nie uległa żadnej zmianie — kluby poznańskie czyniły starania o utworzenie samodzielnego okręgu, napotykając również i w tym kierunku na poważne trudności ze strony centrali. Wreszcie po długotrwałych pertraktacjach zarząd zgodził się na utworzenie takiego okręgu w Poznaniu. Z polecenia P. Z. B. zwołał K. S. „Warta” (pismem z dnia 13 lutego 1925 r.) zebranie międzyklubowe na dzień 22 lutego 1925 r., celem utworzenia Okręgowego Związku Bokserskiego. Na tem zebraniu wybrano tymczasowy zarząd w następującym składzie, pp: prezes — kpt. Jan Baran, wiceprezes — Czesław Mikołajewski, sekretarz — Henryk Cynka, skarbnik — Felicjan Łatowski. Zarząd ten, pracując bardzo wydatnie (o czem świadczy chociażby fakt, że odbył 37 zebrań), urzędował bez znaczących zmian do 9 maja 1926 roku.

W chwili założenia okręgu należały do P. Z. B. następujące towarzystwa: K. S. „Warta”, K. S. „Pentatlon” i „Kujawski Klub Pięściarstwa” z Inowrocławia (brawo Kujawacy, żeście pierwsi wprowadzili rdzennie polskie „pięściarstwo” zamiast obcego boksu!). W ciągu pierwszego roku przystąpiły jeszcze do P. O. Z. B.: T. S. „Spalla”, 56 p. p. z Krotoszyna K. A. S. „Spalla”, K. S. „Goplanja” Inowrocław i wreszcie K. S. „Polonia” z Bydgoszczy. Skreślono w pierwszym roku K. S. „Pentatlon” (został rozwiązany) i K. A. S. „Spalla” za niewypełnianie obowiązków członkowskich.

Pierwszy zarząd wziął się energicznie do pracy podejmując z całą stanowczością zwalczanie zawodowstwa. Na wzór P. Z. P. N. wprowadzono karty zgłoszeń zawodników. Sposób ten uchwałą nadzwyczajnego zebrania P. Z. B. z dnia 11 kwietnia 1926 roku zaczął obowiązywać na terenie całej Polski z dniem 1 czerwca tegoż roku.

Mistrzostwa okręgowe P. O. Z. B. rozegrano poraz pierwszy 23 i 24 maja 1925 roku na boisku K. S. „Warta”, z powodu trudności w uzyskaniu lokalu. Jedyną naówczas salą Ogrodu Zoologicznego właśnie przetrącono. Walki

podlegały bezpośrednio wszystkim klubom pięściarskim w kraju. Zarząd ówczesny nie stał jednak na wysokości zadania i zamiast pomagać rozwojowi pięściarstwa — hamował go przez swe niedołęstwo, graniczące nieraz nawet ze złą wolą. To też już na nadzwyczajnym walnym zgromadzeniu w dniu 4 maja 1924 roku, delegaci Poznania pod kierownictwem p. Łatowskiego zgłosili wniosek o przeniesienia siedziby P. Z. B. do naszego miasta. Wniosek ten — wskutek przyrzeczenia poprawy ze strony zarządu — upadł i P. Z. B. pozostał w Warszawie, co prawda nie na długo.

trwały po cztery trzyminutowe starcia, a w razie nierozstrzygniętego wyniku, zarządzono dodatkowo piąte starcie. Zgłosiło się do mistrzostw 27 zawodników, z których 20 stanęło w ringu. W przedbojach 23 maja, Głon (Warta) w najlżejszej (tak nazywano wówczas papierową i muszą) pokonał na pkt. Szajka (W); w koguciej Karaśkiewicz (W) zwyciężył w czwartym starciu przez k. o. Przepiórę (W); w piórkowej Janusz (W) pokonał Matuszewskiego (Unja); w lekkiej Kolasiński (W) wygrał przez poddanie się w czwartym starciu z Bączkowskim (W); w półśredniej Ertmański (Pentatlon) zmusił Makówkę (56 p. p.) do poddania się w 1-szym starciu oraz w średniej Wiśniewski (W) po dodatkowym kole pokonał Czarneckiego (W). W finałach rozegranych 24 maja Głon pokonał Licka (W); w koguciej Menka (W) zwyciężył Karaśkiewicz, a w piórkowej — Janusz pokonał Friebege (Pentatlon), w lekkiej Kolasiński (W) wygrał po dodatkowym starciu ze Świtek (K. K. P.), a w półśredniej — Ertmański (P) przez k. o. w pierwszym starciu z Płotką (U), w średniej Wiśniewski (W) zwyciężył po dodatkowym starciu kpt. Barana, a w wadze ciężkiej Czamański (U) — Niedzielskiego (56 p. p.).

Pierwsze te na większą skalę zawody przyniosły również sukces kasowy, ponieważ zebrano aż 228 zł. Rozchód wynosił 142 zł., wobec czego pozostał czysty zysk 86 zł., z którego 10 proc. należało oddać P. Z. B. oraz zakupić dyplomy dla mistrzów. Zaznaczyć przytem wypada, że „Unja”, „Warta” i „Pentatlon” dostarczyły po dwie pary rękawic 8-uncowych, a ponadto „Warta” — gong; zamiejscowi zawodnicy przyjechali na własny koszt.

Na tle wspomnianych mistrzostw powstało pierwsze nieporozumienie w łonie zarządu i wywołało ożywioną dyskusję na zebraniu zarządu w dniu 27 maja 1925 r., w związku z orzeczeniami sędziów. Zabierali w tej dyskusji głos pp. Łatowski, Brenz i kpt. Baran. Ten ostatni uważał rozstrzygnięcia walk Kolasiński - Świtek i Wiśniewski - Baran za niesłuszne, przytaczając argumenty, które przy okazji

tych pojęciach o pięściarstwie nie ostateczy się niewątpliwie. W rezultacie po długiej dyskusji zatwierdzono wygraną Kolasińskiego, unieważniając natomiast zwycięstwo Wiśniewskiego i uznano jego walkę z Baranem za nierozstrzygniętą. To zajęcie utwierdziło w przekonaniu kierujące w poznańskim pięściarstwie czynniki, że tak daleko być nie może i na zebraniu w dniu 9 września 1925 roku, przyjęto wniosek p. Łatowskiego, domagający się utworzenia specjalnego kolegium sędziów. Już 14 października utworzono wydział dla spraw sędziowskich i na jego czele stanęli pp.: przewodniczący — Szumnarski (który z tytułu tego stanowiska wchodził do zarządu), jego zastępca — kpt. Baran i jako sekretarz — Łatowski.

Na mistrzostwa Polski rozegrane 5 i 6 grudnia 1925 roku w Warszawie, wyjechała po raz pierwszy reprezentacja okręgu (a nie jak w poprzednim roku zawodnicy poszczególnych klubów) składająca się — z powodu braku zgłoszeń — wyłącznie z zawodników „Warty”, a mianowicie (od muszej do średniej): Głon, Menka, Iwański, Ciężki, Arski i Czarnecki. Mistrzostwa Polski zdobyli: w muszej — Stefan Głon, w koguciej Władysław Menka,

### Drugi okres — Pewien zastój w pracy organizacyjnej

Walne zgromadzenie P. O. Z. B. odbyło w dniu 9 maja 1926 roku, wybrało nowe władze w następującym składzie pp.: prezes — Broniarz, wiceprezes — Kościelski, sekretarz — Cynka, skarbnik — Gluska, przewodniczący wydziału sportowego — Mikołajewski. Zarząd w tym składzie urzędował do 26 września 1926 roku, nie wykazując jednak większej żywotności.

W tym czasie odbyło się zaledwie osiem zebrań i wydano tylko cztery komunikaty. Zarząd musiał również zajmować się sprawami sportowymi, gdyż wydziału sportowego (miał się składać w myśl uchwały walnego zgromadzenia z pięciu członków) nie można było skompletować mimo ciągłych wysiłków. Wysłunięci przez kluby kandydaci uchylali się od pracy w P. Z. B. Poznański okręg miał wówczas zgłoszonych 62 zawodników, podczas gdy okręg śląski tylko 41, a łódzki — 11. Okręg warszawski przejściowo nie istniał w tym czasie.

Mistrzostwa Polski przeprowadził sprawnie w Łodzi w dn. 5 i 6 czerwca „Union” i „Kruschender” Pabjanice. Poznańczyków przyjmowano bardzo gościnnie, co tem bardziej doceniali, ponieważż przyjęcie w 1925 r. na mistrzostwach przez Warszawę było więcej niż nieszczególnie. Na 19 stojących do mistrzostw zawodników, Poznań zgłosił 8 (Śląsk 7, Łódź 4) a mianowicie: Szulca II (U), Wojtysiaka (W), Iwańskiego (U), Majchrzyckiego, Arskiego, Ertmańskiego, Wiśniewskiego i Heljasza (wszyscy Warta). Tytuły na r. 1926 zdobyli: Iwański — w piórkowej, Majchrzycki — w lekkiej, Arski — w półśredniej i Ertmański — w średniej.

Roczne walne zgromadzenie P. O. Z. B. dnia 26 września 1926 r. wybrało nowy zarząd w następującym składzie pp.: prezes — Broniarz, jego zast. — Kościelski, sekretarz — Cynka, skarbnik — Gluska, przew. wydz. sportowego — Ermanowicz, radny — Biedermann. Zarząd ten urzędował do 25 września 1927 roku, a wyniki jego pracy są bardzo nikłe; był to bodaj, że najslabszy okres w działalności P. O. Z. B. W ciągu całego roku zarząd odbył tylko siedm zebrań to też trudno się dziwić, że towarzystwa zaniedbywały również swe obowiązki, nie pla-

### Trzeci okres — Świetny rozwój poznańskiego pięściarstwa

Dopiero walne zgromadzenie w dniu 28 października 1928 roku wybrało nowy zarząd w następującym składzie pp.: prezes — Stanisław Derda, wiceprezes — Chmielikowski, sekretarz — Gerzabek, skarbnik — Kosicki, przew. wydz. sportowego — Ermanowicz, radny — Kurzewski; w listopadzie dokooptowano jako drugiego radnego p. Kościelskiego. Od tej chwili rozpoczęła się dzisiejszy wspaniały rozwój w poznańskim okręgu. Już na pierwszym zebraniu zarządu podzielono pracę w ten sposób, że stroną sportową zajął się prezes z przewodniczącym wydz. sportowego, natomiast administracją — wiceprezes z sekretarzem. W styczniu podzielono zawodników na trzy klasy, a w lutym przeprowadzono mistrzostwa Wielkopolskie, które wyłoniły następujących mistrzów: Chmie-

lewski (H. C. P.), Głon (W), Łuczak (W), Anioła (H. C. P.), Arski, Majchrzycki, Wiśniewski i Nowicki — wszyscy z „Warty”.

Wobec wyjazdu p. Derdy do Warszawy, prezesem P. O. Z. B. został wybrany p. Baranowski, który zabrał się do pracy z niespotykanym dotychczas w żadnej organizacji rozmachem. Do wydziału sportowego dokooptowano p. Dolatę i od września przejął on urząd sekretarza. Ten okres pracy naszego O. Z. B. jest zbyt dobrze znany, co zwałnia nas od szerszego omawiania go.

Wywiady z b. prezesem P. O. Z. B. p. dyr. Baranowskim, i z obecnym prezesem P. O. Z. B., p. dyr. Głowackim, zamieścimy z powodu braku miejsca później.

cąc wogóle żadnych składek. Mimo to praca sportowa w klubach — zwłaszcza w „Warcie” i „Unji” — nie ustawała.

Mistrzostwa okręgu rozegrano w dniu 19 marca i zgromadziły one rekordową jak na ówczesne stosunki liczbę, bowiem aż 36 zawodników. O pierwszeństwo walczyła „Warta” z „Unją” a tytuły zdobyli: Matuszewski II (W), Szulca II (U), Majchrzycki (W), Arski (W), Czarnecki (W), Włodarczyk (U) i Heljasz (W). W mistrzostwach Polski w Katowicach nie startował tylko ten ostatni. Zdobyto jedynie dwa tytuły: przez Iwańskiego — w piórkowej i Arskiego — w półśredniej.

Również i trzecia kadencja p. Broniarza jako prezesa P. O. Z. B. stała pod znakiem anemii organizacyjnej. Walne zgromadzenie w dniu 25 września 1927 roku wybrało następujące władze pp.: prezes — Broniarz, jego zastępca — Stanisław Derda, sekretarz — Cynka, skarbnik — Kosicki, przew. wydz. sportowego — Ermanowicz, radni — Kościelski i Nieciegiewicz. W zarządzie panował zupełny bezwład. W lutym 1928 roku, ustąpił z niego pp. Ermanowicz i Derda, a wkrótce potem — bardzo pracowity sekretarz p. Cynka. Na ich miejsca dookooptowano: na wiceprezesa — p. Langego, na kier. wydz. sportowego — p. Kościelskiego, na sekretarza — p. Gerzabka i na radnego — p. Stegmanna.

Mistrzostwa Wielkopolskie odbyły się w dniach 25 i 26 lutego, i wyłoniły one następujących mistrzów: Stepniaka, Głona, Karaśkiewicza, Majchrzyckiego, Arskiego, Ertmańskiego i Wiśniewskiego — wszystkich z „Warty”. Mistrzostwa Polski zdobyli w tym roku Głon — w koguciej, Majchrzycki — w lekkiej i Arski — w półśredniej. Działalność zarządu nadal mocno kulala, to też gdy zapowiadane zawody na fundusz olimpijski w dniu 2 czerwca nie odbyły się głównie z winy prezesa, zarząd P. Z. B. rozwiązał władze O. Z. B. powierzając tymczasowe prowadzenie agend poznańskiego okręgu drugiemu wiceprezesowi P. Z. B. p. Chmielikowskiemu. Przypomnieć należy wysłanie w tym roku Głona i Majchrzyckiego na igrzyska olimpijskie do Amsterdamu.



# RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

## Godność narodowa

Mimo, że czytamy codziennie o prowokacjach i nadużyciach niemieckich w Gdańsku i na terenie Rzeszy, reakcja nasza zawsze jeszcze wykazuje dużą słabość i brak konsekwencji. A dowody tego braku poważnej i silnej postawy dajemy na każdym kroku. Jako przykład niech posłuży taki drobny epizod:

Jest przedział trzeciej klasy w pociągu pociąg na linię Gniezno — Poznań, jedzie w nim kilka Niemców i jedna Polka. Niemki wchodzi, zapytuje, czy wolny przedział, a otrzymując odpowiedź w języku polskim, szybko przemawiają również po polsku, a potem milczą. Po chwili wchodzi konduktor i żąda dopłaty za przejazd pociągiem pociąg. Jedną z kobiet oświadcza po niemiecku, że nie posiada drobnych, a otrzymując od konduktora również odpowiedź niemiecką, już teraz rozmawia swobodnie w języku niemieckim, przyczem nie brak posługiwania się dawnymi nazwami, jak „Talsee“ itp. itp.

Urzędnik kolejowy otrzymuje instrukcje, żeby w sposób uprzejmy odnosił się do publiczności, i słusznie, ale wolno również i publiczności w sposób uprzejmy zwrócić uwagę urzędnikowi kolejowemu, że językiem urzędowym w państwie polskim jest język polski, i że tym językiem muszą posługiwać się w sprawach urzędowych obywatele państwa polskiego. Bo wypadki podobne, jak te w pociągu, zdarzają się codziennie również i na poczcie, w tramwajach, autobusach. Tym sposobem żywioł niemiecki w Polsce, izoluje się, nabiera pewności siebie, a tam, gdzie żyje w zwartych masach — np. kolonistów z okolic Gniezna — tam nawet dyktuje swoją wolę Polakom.

Na to wszystko jedna jest tylko rada: społeczeństwo same musi reagować i to zarówno pouczając zbyt ustępliwych urzędników, jak również pouczając siebie wzajemnie. I tu jest ogromne pole działania dla różnych organizacji społecznych. Bo dostojna i pewna siebie postawa obywatela, czy obywatelki we własnym państwie bynajmniej nie jest równoznaczna z brutalnością czy napastliwością w stosunku do Niemców i Żydów. Nie potrzebujemy naśladować metod gdańskich, ale musimy wypracować własne metody, które nauczyłoby nasze młodzież do poszanowania języka państwowego i urzędów państwowych.

Niechże społeczne organizacje kobiece będą temi, które rozpoczną systematyczną i konsekwentną pracę w wspomnianym kierunku. Trzeba, aby w organizacjach — w szczególności także w Małopolsce i Królestwie — odbywały się wykłady i referaty informujące o tem, jakimi są Niemcy i jak postępują u siebie w stosunku do zamieszkujących tam Polaków, i dalej,

jak my z naszej strony postępować powinniśmy, żeby nam się nie śmiano do oczu, i nie kpiono sobie z naszej słabości i nieudolności. Pamiętajmy przecież o tem, że w przeciągu wieków niezliczone ilości rodzin niemieckich spolszczyły się i wzrosły w polski organizm narodowy, nie należy więc tej normalnej polonizacji utrudniać i opóźniać przez złe zrozumianą ustępliwość i błędnie pojętą kulturę.

Największą naszą wadą jest naturalnie to, że spuszczamy się zawsze na kogoś, w tym wypadku np. na czynników urzędowych, nie wywiązując się bynajmniej pomyślnie i konsekwentnie ze swego zadania. — a słuszniej byłoby oprzeć się na inicjatywie prywatnej, która dalej sięga i więcej zdzialać może. Są wśród nas Polacy i Polki, nie znające zupełnie Niemców i ich charakteru, przybysze z innych regionów Polski, którzy przy najlepszej nawet dobrej woli nie mogą wczuć się w psychikę niemiecką, z którą nie mieli nigdy do czynienia. I ci wszyscy dają się nabrać niemieckiej dobroduszości i pozornej łagodności, nie wiedząc nic o tem, że z temi właściwościami łączy się żelazna konsekwencja i powoli, w miarę sprzyjających okoliczności, agresywność. Z drugiej strony niejedni z tych, którzy wyrosli pod panowaniem pruskim za latwo reagują na dźwięk mowy niemieckiej, zapominając o tem, o czem wiedzą doskonale, że Niemiec wzięty na krótki munsztuk, bardzo jest potulny i słuchać lubi, a nauczyć potrafi się każdego języka, gdy tylko musi. I jednych i drugich trzeba pouczyć, informować, ustalać przekonania, żeby nie stać się pośmiewiskiem obcych we własnym państwie.

Dzisiaj więc, jednym z najważniejszych postulatów roboty narodowej jest przeprowadzenie we wszystkich organizacjach kobiecych wykładów i dyskusyj germano - znawczych i wypracowanie metody praktycznej, konsekwentnego zwalczania Niemców.

Pamiętajmy o tem, że nie byliśmy nigdy narodem niewolników, bo w czasie zaborów nie było takiego czasokresu, któryby mógł nam przynieść upodlenie, więc i teraz umiejmy być narodem panów, panów dobrych i kulturalnych, ale żądających posłuchu, karność, uszanowania.

## Ludzka krzywda

W kręcanie wąskich uliczek, ciemnych zaułków wreszcie dom szukamy. Gdzie on jest? — Jest jednym z tysięcy tych, obok których przechodzi się w znojem trudzie własnego życia, nie myśląc, że tuż — za ścianą — lękają ludzie drudzy, w męce bezradnej, rozpaczliwie samotni w tem olbrzymim rojowisku wielkiego miasta — puszczają przepastnej, jednako — jak ta leśna — pełnej wszelkiego ro-

daju zwierza. Idziemy sionką długą, ciemną, cuchnącą kiszoną kapustą i odorem wszystkich przypalanych garnków, które za temi zamkniętymi drzwiami stawiają na blachy spracowane ręce. Schodami oślizgłymi od wilgoci błota, naniesionego stopami wracających z ulicy, macając z odrazą lepką poręcz, wspina się na piętra. Z za drzwi, mijanych na jednym z nich, słychać ochryple wrzaski, przekleństwa i nagłe łomot, jakby tam ktoś stolkiem o ścianę trzasnął i cisza. Tylko drzwi otwierają się gwałtownie i wypada z nich dziewczynka jakaś, która dudniąc bosymi piętami po schodach — ucieka na górę, gdzie my stoimy na załamanie. Do drzwi podchodzi ktoś niewidoczny z zewnątrz i zamyka je.

Dziewczynka, wtulona w ciemny kąt za nami, rzuca w przestrzeń słowa: — A żebyś raz zdechł!

Na nasze pytania wyrzuca z nienawiścią: — Znowu się spił i matkę bije, co mnie ledwo przed nim obroniła. Żeby nie ten stołek, co się o niego walił, byłby dziś koniec.

I opowiada już chłodno spokojnie o „matki mężu“, który „przyjeździł się“ kiedy wreszcie okazało się, że jej ojciec nie wróci — przed 2 laty tatka wyjechał za robotą i napisał, że już nie wróci, bo sobie nową żonę wziął, a one nie mają na co czekać, bo on ma dość własnych kłopotów. — Dwunastoletnia dziewczyna opowiada swoje przeżycia prosto, jakby to zwykła rzecz była. — Matka, jak to matka, dobra dla mnie, tylko on — ten pijaczyna przekłęt — takie brewerje wyprawia. Jeszcze teraz bez pracy został, to chciał matkę maszynę do szycia zabrać i sprzedać, jużby wtedy zostało tylko na ulicę iść. A że nie dała, to wyniósł jej palto — aniśmy się nie spostrzegły — i znowu się urzynał.

Posłaliśmy dalej i — tam u celu naszej wędrówki rozciągała się przed nami równie zgroza do bólu przejmująca opowieść. Tu już nie robotnik — niewykształcony, do pijactwa na każdym kroku popychany, a hamulców kultury nie umiejący sobie nałożyć, stoczył się na dno występku. Inteligent, dyplom uniwersytecki z dobrej znanej rodziny, zajmujący dość wysokie stanowisko, doszedł pod wpływem kieliszka do złodziejstwa, które go pozabawiło posady. Przenosząc się do Warszawy z prowincji, sprzedał wszystkie meble i przepił i przejechał wszystko, zostawiając żonę z dzieckiem na łasce krewnych. Na posadzie w Warszawie zdołał ledwie trzy miesiące wytrzymać bez nałogu i — powrócił się poprzednią historią: brak pieniędzy w kasie. Teraz żona zarabiała hafciarstwem, syn — korepetycjami, a ojciec — potrafił im ich nędzne grosze z szuflady wyciągać na wódkę i — gorsze jeszcze ekscesy urządzać po pijanemu, choć chłopak chodzi w dziurawych butach i kaszle, jak suchotnik,

choć izba nędzna, choć żona z pięknej, eleganckiej — ongiś tak pełnej życia kobiety — przeistoczyła się w cichutką zapracowaną, całe szczęście tylko w synu widzącą matkę, która stara się — jak może — tłumaczyć ojca przed tym posepnym rozgorzconym chłopakiem, pamiętając, że kiedyś... było inaczej.

Trzebaby oprowadzić panów ustawodawców po tych wszystkich zaułkach, gdzie co krok, co krok słyszy się i widzi tak straszne sceny, że śmiech gryzący bierze na myśl, iż to o Dantem kiedyś mówiono z tajemniczą trwogą: „Tenci był w piekle“. Trzeba, by odbyli taką wędrówkę, a wtedy — niechże mają sumienie uchylać nowych 12.000 koncesyj na szynki i sprzedają buteleczek po 25 i 40 groszy, żeby jeszcze więcej wytworzyć degeneratów.

Z. Zaleska.

Warszawa.

## Międzynarodowy ruch kobiecy

**Francja.** — Prawa polityczne jako spadek po mężach. Jak donosi czasopismo „La femme dans la vie sociale“ — francuski „Związek Kobiet“ pracuje nad zrealizowaniem projektu pułkownika Picot, według którego wdowy po Francuzach poległych na polu chwały otrzymać mają wszystkie prawa polityczne, z których korzystali ich mężowie.

Propozycja ta zawiera równocześnie idee złożenia hołdu tym, którzy własne życie poświęcili w obronie kraju oraz pragnienie, aby przy ogniskach domowych, pozabawionych przedstawicielstwa z powodu śmierci głowy rodziny, matka zajęła w życiu cywilnym opróżnione miejsce.

Z tego wyłoniła się druga propozycja, która rozszerza znacznie projekt pułkownika Picot i domaga się udzielenia prawa głosowania wszystkim kobietom, będącym głowami rodziny.

**Niemcy.** — Posłanki w parlamencie niemieckim. Do parlamentu wybrano ostatnio w Niemczech 40 posłanek, z których 16 należy do partii socjalno-demokratycznej, 13 do komunistycznej, 4 do centrum, 3 do partii narodowej, 1 do ludowej, 1 do ludowej bawarskiej, 1 do chrześcijańsko-socjalnej, 1 do narodowo-socjalnej, a jedna, dr. Gertruda Bäumer, reprezentuje partję rządową.

Według rezultatów zapisanych w aktach obwodów, w których liczono głosy kobiet i mężczyzn głosujących — kobiety sprzyjały partjom umiarkowanym. Jest faktem nader znamienitym, że partja Hitlera nie wybrała żadnej kobiety.

**Ekwador.** — Prawa obywatelstwa dla kobiet. Według art. 13 nowej konstytucji kobiety otrzymały prawa obywatelstwa. Jak wymieniony artykuł opiewa — „każdy, kto się urodził w Ekwadorze, mężczyzna czy kobieta, jest obywatelem kraju, jeśli umie czytać i pisać“.

**Japonia.** Panna Siso Mei-Jong jest pierwszą kobietą, która zdobyła dyplom doktora nauk politycznych w nowym Instytucie nauk wyższych w Genewie. Jej praca doktorska nosi tytuł: „Udział kobiet w ruchu kooperatywnym“.

## Największa poetka Anglii

O zaszczytne miano największej poetki angielskiej współubiegają się w pamięci potomnych dwie autorki XIX wieku: Elżbieta Barret-Browning i Krystyna Rossetti. Tamta była znana jako żona sławnego Roberta Browninga, autorka sceny dramatycznej „Pippa przechodzi“, tak pięknie spolszczonej przez Kasprzowicza. Krystyna zaś była siostrą słynnego malarza-poety Dantego Gabriela Rossetti, którego romantyczny gest, okazany przez pochowanie razem ze zwłokami ubóstwianej żony rękopisami wierszy pisanymi do niej, wywołał swego czasu liczne echa w całej Europie.

Jeśli autorka ostatniej monografii<sup>1)</sup>, poświęconej Krystynie Rossetti, stawia siostrę Dantego Gabriela wyżej niż żonę Browninga, przyznając jej całkowitą supremację wśród poetek Albionu, to sąd taki bynajmniej nie byłby odpowiadał ogólnej ocenie współczesnych za życia poetek. Dziś większa krytyka natomiast jest po stronie Krystyny, której sława stale rośnie, mimo iż sama poetka leży od 36 lat w grobie, zmarła bowiem w ostatnich dniach 1894 r. Przyjmując i podzielać zdanie obecnej krytyki angielskiej. Miss Stuart podsuwa myśl, że większa siła artystyczna twórczości

Krystyny pochodzi może właśnie stąd, iż życie jej układało się raczej niepomyślnie. Nie zaznała ona zewnętrznego dobrobytu, ani triumfów literackich, ani zadowolenia szczęśliwego życia rodzinnego, które to dobre dary Boże przypadły w udziale Elżbiecie Barret-Browning. To też ta ostatnia, znalazłszy za życia spełnienie tęsknoty za szczęściem, nie wyśpiewała tej tęsknoty tak rzewnie jak Krystyna, wciąż wpatrzona z za kraty szarego, monotonna życia powszedniego w jakieś niepojęte cuda zaświatowego bytu, i u której stale wraca w poetyckich utworach wszystkich okresów jej życia motyw zerwanego narzeczeństwa.

Dante Gabriel i Krystyna byli dziećmi włoskiego uchodźcy, osiadłego w Londynie. Także matka ich, z domu Polidori, była córką emigranta włoskiego. Literatura włoska była wtedy modna wśród bogatej angielskiej „gentry“, tak że Polidori, Rossetti i inni emigranci włoscy mogli utrzymywać siebie i rodziny swe we względnym dobrobycie. Franciszka Polidori, matka Krystyny, sama będąc protestantką angielskiego wyznania, wychowała dzieci swe również w anglikanizmie. Tak się stało, iż Krystyna była, jak się wyraził jeden z jej krytyków, „une bonne catholique manquée“. W każdym razie poetka odznaczała się przez całe życie głęboką a prostą pobożnością, a wzruszające jest opowiadanie o ostatnich dniach jej życia, kiedy leżała całami

dniami w jednym miejscu, z chrześcijańską rezygnacją znosząc męczarnie (umierała na raka), a usta jej ciągle poruszały się w nieustannej modlitwie.

Jak wielką wagę przypisywała czynnikom religijnym w życiu ludzkim, o tem świadczy fakt, że dwa razy zerwała z narzeczonymi z powodu różnic wyznaniowych. Pierwszy z tych narzeczonych sprzeniewierzył się wyznaniu anglikańskiemu, drugi był agnostykiem. Wyrzekła się w młodości względów zmiennego Collinsona, a w późniejszym życiu, kiedy przyszedł jedyny potężny afekt jej serca, zerwała z wybitnym lingwistą Cayleyem także, gdy odkryła, że ten nie uznawał żadnego systemu dogmatycznej wiary. Ile ją kosztowało to ostatnie rozbięcie węzłów uczuciowych, widać z niezliczonych wierszy, które ona poświęca tej bolesnej tragedji serc. Wysokie miejsce wśród tych wyrzniętych zajmuje cykl „Monna Innominata“, składający się z czterestu sonetów, prawdziwy „sonet sonetów“. W jednym z tych poematów wyobraża ona sobie tych, co to w przyszłych latach dowiedzą się o dziejach tej miłości, co wywołała w imaginacji przemienione postacie jej samej i tego, który, tak samo jak ona, przenosił ponad wszystkie inne rzeczy „la virtude, la veritate“. I w takich oto słowach wypowiedzi się nieutulony żal tej poetki z Bożej łaski i wierzącej w Boga (podajemy przekład sonetu angielskiego w polskiej parafrazie prozowej):

„Wielu ludzi powie o Tobie w późniejszych czasach: On ją kochał! — a o mnie, cóż powiedzą? Nie, żem Cię kochała więcej jak tylko dla igraszki, dla mody, jak czynią beczynne niewiasty. Niechże sobie gadają ci, co nie wiedzą tego, co my wiemy o miłości i o rozstaniu się w żalu bez miary, o rozstaniu się bez nadziei ponownego spotkania tutaj, bez nadziei na ziemi, a nie widać nieba! Ale zaklinam Cię na moje serce, rozmiłowane, obnażone przed Tobą, na moją miłość, której Ty nie możesz uczynić ni pustą ni daremną, miłość, która Cię traci jedynie po to, żeby Cię znowu żądać, tam, po owem przejściu przez bramę śmierci, na tę miłość zaklinam Cię, wyjaw w Dzień Sądu, iż miłość moja dla Ciebie była życiem, a nie pustym tchem!“

Święty i długi jest orszak sonetów angielskich. Nad nimi wszystkimi króluje Shakespeare. Trudno o współzawodnictwo z najgenialniejszym poetą ludzkości. Lecz obok niego widnieją na złotej liście najświetniejsze nazwiska piśmiennictwa angielskiego: Spenser, Milton, Wordsworth, Keats. Zadnemu z nich nie ustępuje poetyckim geniuszem ta skromna i cicha kobieta, która tak boleśnie tęskniła, tak mężnie znosiła boleści i przeciwności szarego i nieradosnego życia i tak czarująco wyśpiewała złote pieśni o męce, wierze i ofierze serca.

Dr. Marjan Z. Arend.  
Poznań.

<sup>1)</sup> Dorothy M. Stuart: Christina Rossetti (monografia wydana z okazji setnej rocznicy urodzin poetki, w serii „English Men of Letters“).



kurs trwa dwa lata. Seminarjum państwa, Rejkjawi, kształci nauczycieli dla szkół ludowych.



## Z życia Młodych Polek

**W Chodzieży** odbyło się doskonale przygotowane „Święto Druhen”. Stowarzyszenie, które pod troskliwą opieką patronatu — dzięki pełnej poświęcenia pracy ks. patrona Lorenca doskonale się rozwija, ma już ustalone poważanie i sympatię społeczeństwa. Praca systematyczna pociąga coraz więcej dziewcząt do organizacji. W krótkim czasie liczba powiększyła się do 105 druhen. Piękną była chwila, kiedy wszystkie druheny, równo ubrane, przystępowały w czasie swojej mszy św. do Stołu Pańskiego. Część zewnętrzna, manifestacyjna odbyła się po południu. Urządzono zawody w hazenie i biegi na 60, 100 i 200 mtr., oraz bieg rozstawni. Nagrody zdobyły druheny: Helena Buchholcówna, Marija Drzewiecka, Antonina Wojtkowiakówna, Elżbieta Kowalska i Juljanna Marcinkowska. Z boiska udano się w pochodzie z orkiestrą na czele na akademię. Słowo wstępne wypowiedział ks. prob. Kurpiś, podkreślając wielkie znaczenie pracy wychowawczej w S. M. P. Program obejmował śpiewy chórowe, deklamacje, uroczystości i referat, który wygłosiła delegatka Związku p. Smierżewska. Bardzo uroczystą była chwila składania przysięgi przez druheny. W gorących słowach przemówił najpierw ks. patron, potem druheny przetrząsały Mariję pod Jej sztandarem stać na straży najwęższych skarbów człowieka, wiary i cnoty.

Piękna akademja wywarła na licznie zebranej publiczności wielkie wrażenie. Wykazała ona wartości przynależenia do S. M. P., gdzie młodzież spędza lata najpiękniejsze w nauce życia cnotliwego i pracowitego. Występ ten, ciesząc się takim powodzeniem, był druhenom i kierownictwu zapłatą za dokonana pracę.

**Stow. Młodych Polek w Ostrzeszowie** obchodziło w drugie święto Zielonych Świąt swoje doroczne „Święto druhen” oraz poświęcenie sztandaru. W uroczystości tej wzięły udział okoliczne Stowarzyszenia Młodych Polek oraz wszystkie miejscowe organizacje ze swymi sztandarami. W pochodzie przy dźwiękach muzyki udano się do kościoła farnego, gdzie ks. prob. Kucharski przemówił do ołtarza do druhen zachęcając je do gorliwej pracy nad urobieniem w sercach swoich duchów wiary pod przewodnictwem Marii Niepokalanej, której wizerunek zdobi sztandar Stowarzyszenia. Później dokonano aktu poświęcenia, zaś funkcje rodziców chrzestnych spełnili pp.: Kasperska, Remelska, Konarska, Garstkowa, Hendrykowska, Zawielakowa, Kiczkowa i Dirska, Kurzewski, Perski, Worsztynowicz, Caliński, Sliwiński i Stachowiak. Ks. patron Krych odprawił uroczystą mszę św. na intencję stowarzyszenia i rodziców chrzestnych, podczas której druheny przystąpiły do wspólnej Komunii św. Po uroczystości kościelnej rozwiązały się wspaniałe pochody i przeszły do placu Kazimierza ze sztandarem Stow. Młodych Polek na czele, ulicami miasta do sali „Strzecha” na uroczystą akademię. Po powitaniu zebranych ks. patron w przemówieniu swoim prosił o współpracę starsze społeczeństwo nad wychowaniem młodzieży ku chwale Kościoła i Ojczyzny. Następnie wręczył Stowarzyszeniu sztandar, przyczem orkiestra zagrała: Jeszcze Polska nie zginęła. Resztę programu akademji wypełniło złożenie przysięgi, śpiewy i deklamacje, zaś obszerne sprawozdanie z 11-letniej działalności stowarzyszenia wygłosiła p. Dawidzińska. Po złożeniu życzeń i wręczeniu gwiazdy pieśni: Boże, coś Polskę zakończono tę przepiękną uroczystość. Publiczność poznawszy ogrom dokonywanej pracy nad młodzieżą wyraziła życzenie: Stow. Młodych Polek „Szczęść Boże na dalsze lata pracy”.

### SPORT

#### Piłka nożna

**Miedzypanstwowe spotkanie Polska i Czechosłowacja** odbędzie się jednak na stadionie „Legji”, która uznała ostatecznie za niewskazane przeciągać struny i wskutek tego przy nacisku z właściwej strony wyraziła gotowość oddania boiska za 700 zł. — Ponieważ Czesi prosili o nazwiska jeszcze

2 sędziów, więc POZPN podał im dodatkowo kandydatury pp. Olsena i Svendrupa, również Szwedów, tak, iż w każdym razie arbitrem spotkania będzie skandynawczyk.

**Kursy trenerskie**, o których już kilkakrotnie pisaliśmy, zostały definitywnie ustalone. Odbędą się one w miesiącach lipcu i sierpniu, a mianowicie: 4-tygodniowy w Warszawie, jeden dwutygodniowy we Lwowie oraz jeden również dwutygodniowy w Poznaniu. Organizacja będzie spoczywała w rękach ośrodków wychowania fizycznego przy współpracy ze strony okręgowych związków P. N. — P. U. W. F. daje bezpłatnie mieszkanie i wyżywienie, a kursисти będą tylko dopłacali po 50 gr. dziennie na wikt; poza tym otrzymają oni 50 proc. zniżki na kolejach. Leży więc w interesie tak POZPN jak i klubów aby kurs ten w Poznaniu odpowiednio wykozystano i aby osiągnięto liczbę 40 uczestników. Odpowiednie zarządzenia wydał już P. U. W. F. w Warszawie ośrodkom w. f.; tak samo ma się zająć tą sprawą w niedługim czasie PZPN za pośrednictwem swego wiceprezesa ppłk. Steiffera.

**Zawody o mistrzostwo ligi** cieszą się znacznie większym zainteresowaniem niż spotkania towarzyskie, ze względu na typową walkę o punkty gdzie emocji nie brak. Każde pociągnięcie śledzi się z kolo-salnym zainteresowaniem, zatem na meczu pomiędzy „Garbarnią” a „Wartą” liczyć można na rekordową ilość publiczności, która dopingować będzie „zielonych” do wygrania. Dla uniknięcia natłoku przy kasach przypominamy iż przedsprzedaż biletów odbędzie się w niedzielę w sekretariacie od godz. 9 do 13.

**„Praga” i „Poznań”,** zawody te o mistrzostwo kl. B odbędą się w niedzielę o godz. 9 na boisku K. S. H. Cegielski przy Górnej Wildzie.

### Pięściarstwo

**Mecz Łódź — Poznań** rozpoczyna się dziś punktualnie o godz. 20.30 w t. zw. hali reprezentacyjnej PWK. W zespole Poznania ponoc zastąpiono w muszej Romańskiego Misiornym widocznie w... nagrodę, że ten ostatni uchylił się od walki eliminacyjnej. Trudnoby nie wyrazić zdziwienia, gdyby rzeczywiście POZB chciał w ten sposób postępować, zwłaszcza że naszym zdaniem Romański jest stanowczo lepszy, a kwestja niskiej u niego wagi nie może być wyłącznie decydującym czynnikiem. Drużyna łódzka przyjechała w następującym składzie: Pawlak, Cegielski, Zieliński, Klimczak, Mayer, Seidel, Uleżała i Stibbe.

### Różne

**Wielkie popisy i pokazy** na stadionie miejskim z okazji zakończenia wiosennego święta w. f. i p. w. weźmie w niedzielę udział 12.000 młodzieży szkolnej i pozaszkolnej, dając ciekawy i barwny obraz swej sprawności oraz teźny. W programie: pokazy zabaw, pływów i tańców rytmicznych, gimnastyki, gier ruchowych, i sportowych. (hazena, szczyptorniaki, koszykówka), sztafety 4x100 m, 4x200 m oraz olimpijska pań i panów. Ponadto odbędzie się bieg na przełaj, wyścig kolarski i in.

### Tennis

**W mistrzostwach Francji** zdarzyła się w pojedynczych panów ogromna niespodzianka, bowiem w ćwierćfinale Hughes (An) pokonał Lotta (Am) 3:6, 4:6, 6:4, 6:4. Anglik spotyka się obecnie w półfinale ze zwycięzcą meczu Bousus (Fr) i de Stefani (Wł). W drugim półfinale walczą Borotra (Fr) i J. Satoh (Jap).

### RADJO

#### Programy radiofoniczne:

Poniedziałek, dnia 1 czerwca 1931 r.  
**Poznań** (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty; godz. 17.40 „Dzieci dla dzieci”; godz. 18.00 koncert wokalny. Wykonawcy: Gabryela Krygier - Bernacka (sopran), prof. Janusz Nowak (bas), prof. Franciszek Łukasiewicz (akomp.); godzina 19.15 kwadrans słowiański; godz. 19.30 „Silva rerum”; godz. 19.45 feljeton Ski-

skiego; godz. 20.10 koncert na cytrze w wykonaniu p. Tad. Waxmanna; godz. 20.30 „Królowa Róż” — operetka Leoncavalla (transmisja z Warszawy); godz. 22.30 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.45 „Z nad krawędzi” (wygl. Brat Cezary).

**Warszawa** (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „Co jest godnego widzenia w okolicach Warszawy”; godz. 16.50 muzyka gramofonowa; godz. 16.50 „Lekcja języka francuskiego”; godz. 17.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.35 „Jak wygląda dziś Babilon”; godz. 18.00 muzyka lekka z kawiarni „Gastronomia”; godzina 19.20 płyty gramofonowe; godzina 19.40 skrzynka pocztowa rolnicza; godz. 20.00 Prasowy Dziennik Radiowy; godz. 20.15 skrzynka pocztowa techniczna; godz. 20.30 operetka „Królowa róż” R. Leoncavalla; godz. 22.25 feljeton: „Za Dunajem w roku 1920”; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

**Programy zagraniczne. Koenigswusterhausen** (1635 m) 12.05 i 14.00 gramofon, 16.30 koncert z Berlina, 20.00 słuchowisko z Kolonji; **Budapeszt** (550 m) 19.30 muzyka kościelna, 21.30 muzyka gramofonowa; **Wiedeń** (516 m) 20.30 muzyka lekka; **Mediolan** (501 m) 21.30 muzyka kameralna; **Rzym** (441 m) 20.40 muzyka lekka.

#### Olbrym raszyński rusza pełną mocą.

Po ukończeniu badania aparatury stacja raszyńska ruszyła w dniu 24 maja pełną mocą i objęła całkowity program rozgłośni warszawskiej. Średnia moc modulowana w antenie wynosi 165 kw. W tym trybie pracy olbrym raszyński podlegać jeszcze będzie obserwacji natury technicznej dotyczącej zarówno głębokości modulacji jak rozchodzenia się fali na terenie Rzeczypospolitej. W celu wymiarów pola i zasięgu zostały wysłane w teren ekspedycje badawcze zaopatrzone w precyzyjne odbiorniki i przyrządy pomiarowe. Po ukończeniu pomiarów na ich zasadzie sporządzona zostanie dokładna mapa zasięgu detektorowego Raszyń. Powodem wysłania ekspedycji jest brak możliwości zorientowania się w zasięgu Raszyńa ze względu na różnorodność warunków technicznych, w jakich pracują odbiorniki należące do radiosłuchaczy, nadsyłających listy ze spostrzeżeniami o odbiorze Raszyńa. Listy te dają ogólny pogląd, nie pozwalając jednak na wyprowadzenie danych cyfrowych.

### Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

**Na pomnik Serca Jezusowego:** 1059,28 zł wypłacono dnia 28. 5. 31 na konto w Banku Miasta Poznania. Na nowo złożono: Helena H. 10 zł; — I D. z podziękowaniem za otrzymaną pomoc 2 zł; — S. E. z prośbą o błogosławieństwo, zdrowie i zgodę w rodzinie 2 zł; — St. Ł. z prośbą o błogosławieństwo dla pewnej osoby 50 zł; — A. S. 1 zł; — Antoni Susicki 10 zł; — Cz. P. Poznań 20 zł; — Wyższy radca krajowy Szyska z Poznania zamiast wieńca na trumnę śp. Jadwigi dyr Fischbachowej z Kościana 25 zł; — razem 120 zł.

### SKRZYNKA DO LISTÓW

— **Nowak, Jarocin.** To magistrat musi Panu wskazać prawo, na podstawie którego nakłada na Pana taki obowiązek.

Jeżeli zainteresowana nie jest zatrudniona u Pana na mocy umowy służbowej (umowy o naukę), obowiązku takiego nie ma. (Par. 111 i dal. rozp. Prez. Rzplitej o prawie przemyslowem z 7. 6. 1927 D. U. nr. 53 poz. 468) (ak)

— **S. K. 1.** Nie, takiego obowiązku nie ma. Natomiast wierzyciel po uzyskaniu tytułu wykonawczego i bezskutecznym wykonaniu egzekucji w ruchomości może wnieść o subhastę nieruchomości. 2. Jeżeli mieszkanie ma więcej niż cztery pokoje, trzeba wykonać kontrakt, a dopiero po jego upływie można płacić czynsz ustawowy, jeżeli mniej, można od razu płacić czynsz ustawowy. 3. Nie wiemy, ile pokoi. Zasadniczo 100 proc. czynszu z r. 1914 (ak)

— **P. Ptaszyk, Ostrów.** Sprawa ma mało widoków powodzenia. Z jednej strony musiałby Pan udowodnić, że w danym czasie znajdował się Pan tak dalece w przymusowym położeniu, iż przy wypowiedzeniu kredytów znalazłby się Pan bez środków do życia, co pewnie będzie Panu trudno, z drugiej trudno będzie Panu twierdzić, że bank pobrał te pieniądze całkowicie niesłusznie, bo jednak różnica kursów pomiędzy temi dwiema datami mimo wszystko istniała. Pretensja mogła więc być tylko częściowo niezasadniona. Jednym słowem: gra nie warta świeczki. (ak)

— **Leonardus.** „Wiarus Polski”, Lille, rue du Chateau; „Narodowiec”, Lens, (Pas de Calais), rue Emile Zola; „Polak we Francji” (tygodnik), Paris, rue St. Honore. Poza tem szereg tygodników i miesięczników, jak: Ognisko, Przyjaciół Ludu, Górnik i td. (In.)

— **P. K. Kiekrski,** używa się kier-  
ski. (In.)

### Ochronka św. Józefa w Poznaniu

urządza  
**we wtorek, dn. 2 czerwca 1931 r.**  
**na boisku „Sokoła” przy Drodze**  
**Dębińskiej**

### wielką zabawę dla dzieci

**z rozmaitemi niespodziankami.**

Orkiestra wojskowa. Pochód z orkiestrą z Zakładu św. Józefa na boisko o godz. 14-tej (2-giej).

**Bufet obficie zaopatrzony i tani!**

Wstępne: Dzieci do 6 lat wstęp wolny, dzieci do 14 lat wstęp 20 groszy, starsi 30 groszy.

Czysty dochód z zabawy przeznaczony na ulepszenie ochronki.

zw 29 5012

### Mężczyźni! Nowe siły!

Pat. polski Nr. 11132  
daje jedynie rewelacyjny, opatentowany w wielu krajach kulturalnych aparat „Nr. 111” Naukową broszurkę niezmiernie interesującą i zawierającą dysertację i opinie wielu poważnych osobistości nauki lekarskiej — wysyłamy dyskretnie i bezpłatnie. Adresować: **INVENTUS** — Biuro Handl. Lwów, Jagiellońska 20.  
Dozwolone do użytku przez władze administracyjno-lekarskie. Za skuteczność aparatu przyjmujemy pełną gwarancję.  
Pw 11214-72.30

## Letnie podróże morskie

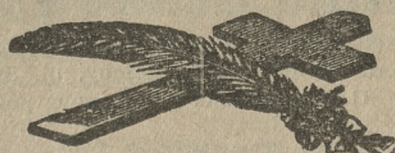
TRANSATLANTYCKIMI OKRĘTAMI

### „POLONJA”, — „PUŁASKI”, — „KOŚCIUSZKO”

na fjordy NORWEGJI — od 18-go lipca do 2-go sierpnia r. b. Bilety od 500 zł; do KO-PENHAGI — od 25-go lipca do 29-go lipca r. b. Bilety od 175 zł; do STANÓW ZJED-NOCZONYCH AMERYKI — od 29-go lipca do 26-go sierpnia r. b. Bilety od 1975 złotych; do STOKHOLMU, RYGI, VISBY — od 3-go sierpnia do 9-go sierpnia r. b. Bilety od 225 zł; do LONDYNU, ROTTERDAMU i KOPENHAGI — od 6-go sierpnia do 17-go sierpnia r. b. Bilety od 375 zł;

### BEZ PASZPORTÓW i WIZ ZAGRANICZNYCH.

Blisze informacje i sprzedaż biletów w biurach Linji Gdynia — Ameryka, w Warszawie, Marszałkowska 116, tel. 547-46, oraz w biurach Wagons-Lits-Dook, Orbis, Franco-pol i Ligi Morskiej i Kolonjalnej.  
nw 11015



Dnia 29 maja 1931 r. zmarła o godzinie 23,35, opatrzona św. Sakramentami, s. p.

**z Koschembahr Łyskowskich**

## Wanda Józefowa Rydygierowa

Pogrzeb odbędzie się 2 czerwca o godzinie 18 z kaplicy św. Józefa na cmentarz świętomarciński przy ul. Bukowskiej. Msze św. we wtorek, o godzinie 8-ej i 3 czerwca o godzinie 9 w kościele św. Marcina.

dw 3735

Poznań, 30 maja 1931 r.

**Dzieci, siostra, wnuczki, prawnuczka i rodzina.**

Zakład Pogrzebowy „Ceremonia”. Towarowa 25. Tel. 3180.





Dnia 29 maja 1931 r. zasnął w Bogu, opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

## Zacheusz Ritter

właściciel apteki w Mosinie, członek Polskiego Powszechnego Towarzystwa Farmaceutycznego, Okręg Poznań.

W Zmarłym stracił Związek nader gorliwego członka, o wielkich zaletach i nadzwyczaj zacnego koleżę. Ś. p. Zmarły pozostawił po Sobie szczery żal wśród społeczeństwa i kolegów.

Cześć Jego pamięci!

Polskie Powszechne Towarzystwo Farmaceutyczne  
Okręg Poznań.

zw 29 553



Dnia 29 maja 1931 r. wieczorem o godz. 8,30 zasnął w Bogu nagle, namaszczony Olejami św., mój najdroższy mąż, nasz niezapomniany ojciec, brat, szwagier, wujek i teść, ś. p.

## Antoni Białkowski

właściciel odlewni dzwonów  
przeżywszy lat 56.

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 1 czerwca, o godz. 18ej z domu żałoby Strumykowa 8, na cmentarz parafialny ks. ks. Zmartwychwstańców.

W ciężkim smutku pogrążona  
żona z córkami i rodziną.

Poznań, Osnabrück.

Msza św. we wtorek, 2 czerwca o godz. 8 w kościele ks. ks. Zmartwychwstańców na Wildzie. dw 3734



W środę, dnia 27 maja 1931 r., o godz. 4.45 po poł., zmarł w Bogu po dłuższych i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy tatuś, brat, szwagier i wujek, ś. p.

## Leon Kusik

przeżywszy lat 36. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 31 b. m., o godz. 4.30 po południu, z kostnicy cmentarza Jeżyckiego.

W ciężkim smutku pogrążeni  
synek, siostry i rodzina.

zw 29 536



Dnia 28 maja 1931 r. zmarła po 40-tu latach pracy zawodowej (lat 67) członkini honorowa, ś. p.

## Wincentyna Adamska

Najśladźszy Jezu, nie bądź Jej Sędzią, ale Zbawicielem!

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 31 maja, o godz. 19-tej, z kostnicy Zakładu Św. Józefa na cmentarz Farny.

zw 29 541

Poznańskie Koło Położnych.



Dnia 29 maja zakończył doczesny swój żywot ś. p.

## Zacheusz Ritter

zast. przewodniczącego Dozoru Kościelnego.

Przez 14 lat był członkiem Dozoru Kościelnego; prawością charakteru, pracą społeczną i gorliwością w wypełnianiu obowiązków religijnych zasłużył sobie na powszechne uznanie.

nw 11 191

DOZÓR KOŚCIELNY w MOSINIE  
X. Krajewski, przewodniczący.



Dnia 28 b. m. zmarła żona długoletniego członka Towarzystwa naszego, ś. p.

## Ludwika Müllerowa

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 31 maja 1931 r., o godz. 17.45, z Zakładu Św. Józefa.

O liczny udział członków w pogrzebie prosi  
Tow. Młodych Przemysłowców  
w Poznaniu.

Wypadek 210

rw 14 344/5



Dnia 27 maja b. r., o godz. 16.45, zasnął w Bogu po ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz długoletni członek, ś. p.

## Leon Kusik

przeżywszy lat 36. Pogrzeb odbędzie się dnia 31 maja 1931 r., o godz. 16.30, z kostnicy cmentarza Jeżyckiego. O liczny udział członków w pogrzebie prosi

Zarząd Związku Właścicieli Dorożek Samochodowych  
i Samopomocy.

zw 29 538



W piątek, dnia 29 maja r. b., o godz. 18-tej, zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa, siostra, ciotka i najukochańsza babka i prababka, ś. p.

## Teodozja z Smółkowskich Kobierzycka

w 90 roku życia. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 2 czerwca r. b., o godz. 18-tej, z domu żałoby. Msza św. za spójność duszy drogiej Zmarłej odbędzie się we wtorek o godz. 9-tej.

nw 11 179

W głębokim smutku pogrążona  
rodzina.

Osobnych uwiedomień nie wysyła się.  
Zbąszyń, Wolsztyn, Poznań, Heiligensee, Łowin.



Dnia 28 b. m., o godz. 12 w nocy, zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie św. Sakramentami, ś. p.

z Witajewskich

## Władysława Tomaszewska

w 57 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę o godz. 2.30 po poł. z kostnicy Przytułku Starców na Śródcie na stary cmentarz św. Małgorzaty, o czym donoszą

w głębokim smutku pogrążeni  
mąż z dziećmi i rodzina.

Poznań, Ostrówek 15.

zw 29 557



Dnia 29 maja b. r. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

## Antoni Białkowski

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 1 czerwca, o godz. 18-tej, z domu żałoby, ul. Strumykowa 8. O liczny udział członków w pogrzebie prosi  
Wypadek 212. Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.



Wielebnemu Duchowieństwu, wszystkim Krewnym, Znajomym i Przyjaciołom za oddanie ostatniej przysługi, za słowa pociechy i złożenie wieńców na grobie drogiego nam Zmarłego, ś. p.

## Teofila Przybylskiego

składam na tej drodze serdeczne

## Bóg zapłać!

zw 29 535

Żona z dziećmi.



Dnia 29. 5. r. b. zakończyła życie w Motylu po krótkiej, ciężkiej chorobie, opatrzona Sakramentami św., w 85 roku życia, nasza najukochańsza matka, teściowa, babka i prababka, ś. p.

## Antonina z Jankowskich Szymkowiakowa

żona po emeryt. nauczyciela.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 31. 5. r. b. z kaplicy nowego cmentarza w Bydgoszczy o godzinie 4 po południu.

W ciężkim smutku pogrążeni  
dzieci, wnuki i prawnuki.

Poznań, Motyl, Bydgoszcz.

zw 29 545



Dnia 28 maja 1931 r., o godz. 23-ciej, zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja kochana żona, nasza matka i babka, ś. p.

z Zielińskich

## Wincentyna Adamska

przeżywszy lat 67. Pogrzeb odbędzie się dnia 31 b. m., o godz. 19-tej, z kostnicy Zakładu św. Józefa.

W ciężkim smutku pogrążeni  
mąż, dzieci i wnuki.

rw 14 347



Dnia 28 b. m. zmarła żona członka-jubilata Towarzystwa naszego, ś. p.

## Wincentyna Adamska

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 31 maja 1931 r., o godz. 19-tej, z Zakładu Św. Józefa. O liczny udział członków w pogrzebie prosi

Tow. Młodych Przemysłowców  
w Poznaniu.

Wypadek 211

rw 14 342/3

## Do Zakładu Naukowo-Wychowawczego w Otorowie

Siostry Urszulanki S. J. K. przyjmują dziewczynki od lat 6-ciu do 15-tu. Zakład otacza dzieci troskliwą opieką i daje możność dzieciom o słabszym zdrowiu pobieranie nauk i przygotowanie się do wyższych klas średnich zakładów naukowych w zdrowych, wiejskich warunkach. Oplata miesięczna dla młodszych 75 zł, dla starszych 100 zł. Adres: Zakład SS. Urszulanek S. J. K. poczta Otorowo, powiat Szamotulski, woj. Poznańskie. zw 29 530

## Józef Maciejewski, dentysta

przyjmuje znowu osobiście

tylko Słowackiego 4/6 - tel. 6194

Dla pp. urzędników dogodne warunki. zw 29 558

## Dr. med. M. Płocki

specjalista chorób wewnętrznych

przeniósł praktykę lekarską

z ul. Fredry 2 na ul. Fredry 1

(nar. Gwarnej - I piętro front)

Telefon 1813.

Godziny przyjęć 10—1, 4—7.

Pw 11 419-21.76



**Choroby przemiany materji.**  
 żółtaczka, kiszka, żółci,  
 kobiece, serca,  
 arterjaskleroza, niedokrwistość i t. d.

**Maxienbad**  
 KREUZBRÜNN-RUDOLFSQUELLE

Sezon: 1./V. — 30./IX.  
 Kuracje domowe i

Informacje: Zarząd kąpielowy

TW1450

## UPAŁ.....

LATO może być bar-  
 dzo **GORĄCE!**

Trzeba mieć w zapa-  
 sie kilka ładnych  
 a mimoto bardzo **TA-  
 NICH SUKIENEK i PO-  
 RANNIKÓW**

**JEDWABIE,  
 WOALE,  
 MUŚLINY,  
 PERKALE,  
 BATYSTY,**

**Bielizna — Pończochy — Rękawiczki**

**DO KĄPIELI:** PRZĘSCIERADŁA,  
 KOSTJUMY,  
 PŁASZCZE,  
 PELERYNY

**F. WOŹNIAK**

Poznań, ul. Kramarska 16.

## Wielka wystawa maszyn do szycia

I. klasy, tanio i na raty. Reparaty wszelkich  
 systemów. Części na składzie do „Singer“,  
 Poznań, Plac Nowomiejski 1a, pr. prawo.

## PLAC

z magazynami oraz bocznica kolejową  
 w śródmieściu w całości lub częściowo do  
 wydzierżawienia. Oferty do ekspedycji  
 Kurjera Poznańskiego pod zw 29498

Nowo ustawione

## Stacje Benzynowe

Ostrzeszów, ul. Zamkowa

Kórnik, na Rynku

Śrem, na Rynku

Kobylin, ul. Długa

dostarczają benzynę oraz oleje  
 i smary samochodowe **GALKAR**  
 dobrej jakości

**„KARPATY“**

Sprzedaż Produktów Naftowych  
 Spółka z ogr. por.

Pw 11461-21,132

**Kaliklora**

Pasta do zębów — Proszek do zębów

Pw 11532-21,48

**KAMIENICE**

Kwiatowa 4 i Rybaki 10 sprzedam zaraz. Okazały, pod  
 względem budowl. pierwszorzędny obiekt, bez potrzeby re-  
 montów. Komorne tylko ustawowe. Cena okazajna. Warto  
 zaraz zobaczyć i pertraktować. zw 29537

**MAŁECKI - RYBAKI 20a.**

Kto zamierza kupić  
 dobrze i tanio  
 winien przedewszyst-  
 kiem obejrzeć nasze

**Samochody**  
 używane.

Ceny ponownie zreduko-  
 wane przy dogodnych  
 warunkach zapłaty. Kil-  
 kadziesiąt samochodów  
 najlepszych fabrykatów  
 z karoserjami wszelkich  
 typów do wyboru

Polecamy specjalnie:

Fiat Mod. 509 4/20 KM 4-os. kryt.  
 Fiat Mod. 503 6/30 KM 4-os. otw.  
 Fiat Mod. 507 9/31 KM 6-os. kryt.  
 Fiat Mod. 512 14/50 KM 6-os. kryt.  
 Fiat Mod. 520 9/45 KM 4-os. otw.

Chenard & Walcker 6/30 KM  
 4-6 osob. otwarty.

Austro-Daimler 10/40 KM  
 4-osob. sportowy.

Liczne samochody  
 ciężarowe i wysyłkowe.  
 Samochody wymagające  
 mniejszych napraw z po-  
 wodu braku miejsca  
 za bezcen.

**BRZESKIAUTO**

Sp. Akc. — Poznań  
 ul. Dąbrowskiego 29.  
 Tel. 63-23, 63-65.

Pw 11 457-21,130

## PLISOWANIE

dekantowanie, hafty, mereżki,  
 okretkę wykonuje termino-  
 wo tanio

„HAFTOPLIS“, St. Rynek 10  
 wejście Kurzanoga obok F-a Czepczyński i Kruk.)  
 Pw 10957-19,18

## PIEGI

oraz wszelkie nieczysto-  
 ści skórne usuwa rady-  
 kalnie od lat wypróbo-  
 wany i niezawodny.

**Krem Bella**

wysyłka każdej ilości.

Cena za słoik 2,50 zł

Mydło Bella 1,25 zł

do nabycia w aptekach  
 i drogeriach lub wprost  
 we wytwórni.

Apteka p. Koronę  
 Poznań, Górna Wilda 61.  
 dw 3254

KREM — MYDŁO  
 „HALINA“  
 Mag. Farm. W. Paździerskie-  
 go usuwa piegi, wagi, liszaje



Skuteczność udowodniona  
 na żywej reklamie.

Na PWK. w Poznaniu, Tar-  
 gach Lwowskich, Katowickich  
 Wileńskich oraz na ulicach  
 Warszawy i innych miast  
 był demonstrowany chłopiec,  
 u którego pół twarzy była  
 w piegach zaś druga czysta,  
 pozbawiona piegów przez krem  
 „Halina“. Duży 4,50, średni  
 2,50, mały 1,50. Żądać wszę-  
 dzie. Słoiki prób. wyczerpane.  
 Fabryczna składnica  
 „Pharmachemia“, Bydgoszcz.

Pw 10 937-03,198

Polecam moje znane z dobroci codziennie  
 świeżo palone kawy poczynawszy od 2.40 za 1/2 kg.  
 Z uwagi na ogólne położenie gospodarcze sprze-  
 dawać będę od 1. 6. 1931 specjalną mieszankę  
 reklamową bardzo dobrą w smaku, która odpo-  
 wiada co do jakości znacznie wyższej cenie po

**zł 4<sup>40</sup> za 1/2 kg**

i jestem pewny, że kto raz spróbuje,  
 ten stale kupować będzie.



**W. Brodniewicki**

Tel. 56-48

Import kawy i herbaty

ul. Wielka 20.

Pw 11 442-21,119

## TAPETY

kupuje się  
 bardzo tanio

u  
**WALIGÓRSKIEGO**

w Poznaniu

ul. Pocztowa 31

i w Bydgoszczy

ul. Gdańska 164

obok Hotelu pod Orłem.

Pw 10 816/17-14,61-62

Wynalazek na czasie!

**„Papokit“**

Najtańszy i najpewniejszy śro-  
 dek do uszczelniania dachów  
 papowych, poleca

inż. **W. Robiński,**

Krotoszyn. zw 29523

## Lodownie

Maszynki do lodu  
 Meble ogrodowe  
 Polewaczki i węże ogrodowe  
 Łózka żelazne  
 Siatki na płoty  
 Okucia do drzwi i okien  
 Wanny do prania i kąpania  
 Kamienie do okien  
 poleca korzystnie

**Jan Deierling**

skład żelaza

Poznań, Szkolna 3

Tel. 35-18, 35-43.

Pw 11 456-21,126

## Samodzielnych pomocników malarskich

którzy pracują aparatami  
 natryskowymi poszukuje:

**W. PATALAS,**

Poznań, Fr. Ratajczaka 2,

Gdynia, J. Poniatowskiego 1.

zw 29 546

## Bufety

wydzierżawie  
 ciepły z wyszynkiem,  
 zimny i słodczyne na wła-  
 sny rachunek, oddzielnie  
 lub w całości. Poważni  
 reflektanci zechcą oferty  
 zgłosić pod zw 29 543

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

do Kurjera Poznańskiego

**POMPY**  
 motorowe, parowe,  
 elektryczne itp. oraz  
**ARMATURE**  
 do wodociągów i kanalizacji jak  
 hydranty - zasuwy - zawory itd.  
 poleca  
**ST. DUCHOWSKI**  
 POZNAŃ  
 Al. Marcinkowskiego 1  
 Tel. 32-26

Pw 11 459-21,124

## VI. Szkoła Wydziałowa

ul. Różana 1

przyjmuje wpisy dziewcząt

na rok szkolny 1931/32, codziennie od 11 do 1.

Warunek 10 rok życia i dobre świadectwo.

Egzaminy 25—27 czerwca.

Pw 11420-21,80

Zgłoszenia kandydatek z 6-ciu klasami szkoły średniej  
 ogólnokształcącej przyjmują

**Żeńskie Kursy Techniczne**

w Poznaniu, ul. Marszałka Focha 2.

Prospekty 20 gr. Znaczek na odpowiedź. Pw 11440-55,109

Pryw. Lecznica Chirurgiczna

Dr. Parczewskiego

POZNAŃ

ul. Mickiewicza 22

nw 9 812

tel 1899

## Laborantka

biegła w wykonywaniu  
 prac amatorskich może  
 się natychmiast zgłosić.

**FOTO - GREGER**

(Kazimierz Greger)

Poznań - ul. 27 Grudnia 20.

Pw 11436-21,101

„Poszukujemy zaraz lub od 1. 7. do naszej fabryki  
 w Wierzbucinku pod Bydgoszczą

## KSIAŻKOWEGO

możliwie z branży drogerijnej, obeznanego z ekspedycją,  
 listami wypłat oraz wszelkimi pracami biurowymi, za  
 skromnem wynagrodzeniem przy wolnem mieszkaniu. —  
 Oferty upraszamy tylko piśmienne. Pw 11 439-55,100

ST. DYCZKOWSKI i S-KA

Wielkopolska Fabryka Farb, Poznań, Plac Wolności 17.



# Wynik Plebiscytu!

Wszczęta przez konkurentów naszych akcja przez browary Huggera, Krotoszyn i Kobylepole (ostatni właściciel Danziger Aktien Brauerei) o wyeliminowanie Browaru Gnieźnieńskiego Braci Koteckich z rynku poznańskiego dała ujemny wynik.

Potwierdzili to odbiorcy pp. Hurtownicy piw jako długoletni fachowcy i doświadczeni w tym kierunku po wczorajszym zebraniu.

## WYNIK:

### Umowę z Browarami Huggera, Krotoszyn i Kobylepole

podpisali:

p. Jałkiewiczowa  
p. Grześkowiak

p. Knasiak  
p. Neumann fir. „Rurek“

p. Wawrzyniak  
p. Żak

wstrzymali się od podpisu i prowadzą wszystkie gatunki naszych piw:

p. Antkowiak  
p. Beyer  
p. Dominiczak  
p. Dehn  
p. Garyantesiewicz  
p. Konieczny  
p. Kobyłka

p. Kujawa  
p. Majewski  
p. Majchrzak  
p. Milanowski  
p. Michalski  
p. Pilz  
p. Światlak

p. Szymański  
p. Wiatr  
p. Ciechanowski fir. „Wir“  
pp. Szulczewski i Skupiński fir. „Wulkan“  
p. Surdyk fir. „Zdrój“

Podajemy Szanownym Odbiorcom i Konsumentom powyższe do łaskawej wiadomości, że z dniem dzisiejszym wstrzymujemy dostawę wszelkich naszych piw pp. Hurtownikom, którzy zawarli umowę z trzema wyżej wymienionymi browarami.

Gniezno, dnia 29 maja 1931 r.

**Browar Gnieźnieński Braci Koteckich, Gniezno,**  
Skladnica Browaru Gnieźnieńskiego, Poznań Ostrów Tumski, ul. Dziekańska 1, tel. 15-63.

nw 111767

## Klej malarski! Klajster do tapetowania!

O czym on myśli?

4. Od chwili, gdy go poznałem, idzie mi z dniem każdym lepiej i lepiej.

A WIĘC TYLKO

**SICHEL**



Zwracacie uwagę na nasz znak ochronny, który zabezpiecza nie tylko nas, ale chroni również i naszych odbiorców od podróbek, przynoszących stratę. Jedyni właściciele licencji na Polskę: „Lubań-Wronki“, Przemysł Ziemniaczany Sp. Akc. Lubań.

Generalne przedstawicielstwo: JANUSZ SOKOLNICKI, Poznań, ul. Skarbowa 1, telefon 11-82.

## Deeringa oryginalne i najnowsze typy żniwiarki, kosiarki, wiazalki

części zapasowe z znakiem I. H. C. oraz szpagat Manilla

dostarcza

Generalny Przedstawiciel od 1922 roku

## KOOPERACJA ROLNA

Oddział w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego nr. 7.

Pw 11 454-21,123

## WINA

DLA CHORYCH I SŁABYCH

## NYKA & POSŁUSZNY

POZNAŃ — WROCŁAWSKA 33/34

Pw 11 417-20,147

## Jakałów

z pomocą psychosugestji  
uwolnię i uczę płynnej mowy.

Nowe kursy zaczynają się 1 czerwca. Kursy wakacyjne 29 czerwca. Zgłoszenia natychmiast, znaczek na odpowiedź. zw 29 539

**Nagelowa,**  
ulica Cieszkowskiego 3.



Pani niepotrzebnie tak często myje głowę.  
SUCHY  
ROŚLINNY  
SZAMPON



odtłuszcza, czyści włosy i utrwala fryzurę na dłuższy czas.

Do nabycia w każdej Drogerji i Perfumerji

Wytwórnia „Provital“  
Poznań,  
plac Sapieżyński 2a.

## Pewna egzystencja!

Skład sprzętów kuchennych, porcelany i zabawek w powiat, mieście, zamożnej okolicy i do brem położeniu wraz z mieszkaniem z powodu objęcia większego przedsiębiorstwa zaraz do odstąpienia. Zgłoszenia:

**Kretschmer**  
Poznań, św. Marcin 1.

Pw 11852-20,114

## AUTOMATY

wszelkich systemów najbardziej skomplikowane naprawia pod gwarancją technik specjalista. Łaskawe zgłoszenia Poznań, Kręta 22, II p. „Strój“. zw 29 542

## Baczność właściciele domów!

Dachy papowe, cynkowe, dachówkowe itp. **reparuje i na nowo pokrywa** po cenach przystępnych przy spłacie do 6 miesięcy.

PP. Dekarzom polecam smołę, lepik, papę itp. tanio.

## Ignacy Mandowski

Egzam. mistrz blacharsko-dekarski  
Przemysł Polski Pokrywania Dachów, Poznań, Grobla 3.  
Wykonuję także wszelkie prace instalacyjne  
Telefon 34-69. Rok zał. 1907.

Pw 11 450-55,107

## Ważne

P. T.

Szanowną Klientelę zawiadamiam, że z dniem 1. 6. r. b., przeniosłem mój warsztat instalatorski z ul. Pocztowej na Dąbrowskiego 69. Dziękując za dotychczasowe poparcie, proszę nadal o łaskawe udzielanie mi swych cennych zamówień pod nowym

numerem telefonu 68-23.

## J. Herczyński

Konces. Zakład instalacji sanitarnych  
Poznań, ul. Dąbrowskiego 69.

zw 29554

## Dom mieszkalny

położony w centrum miasta Krotoszyna, nadający się na urządzenie biur, kupi lub **wydzierżawi** instytucja bankowa. Oferty prosimy składać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 3 729

## Poważna instytucja bankowa poszukuje zaraz biegłej stenotypistki

z dokładną znajomością języka angielskiego w słowie i piśmie. Znajomość języka niemieckiego pożądana. Zgłoszenia uprasza się kierować do Kurjera Poznańskiego pod dw 3726



## Na sezon kąpielowy

polecamy w wielkim wyborze

kostiumy kąpielowe dla pań, panów i dzieci, oraz płaszcze, pantofle i czapki kąpielowe ręczniki fraterowe, parasolki plażowe

Pw 21444-21,122

**L. SZŁAPCZYŃSKI i S-ka**

POZNAŃ, Stary Rynek 89.

Wszelkie towary oddajemy także na asygnaty spółdzielni „Kredyt” bez wpłaty.

Spółdzielczy Bank Pożyczkowy we Wrześni  
Spółdzielnia z odp. ogr. poszukuje trzeciego

## członka Zarządu.

Reflektanci z dłuższą praktyką w Spółdzielniach zechcą zgłoszenia z dokładnym życiorysem i odpisem świadectw skierować do Prezesa Rady Nadzorczej p. Leona Dzieciuchowicza w Grzybowie pod Wrześnią. dw 3670

### FABRYKA

poznańska poszukuje natychmiast poważnych, dobrze sytuowanych kupców jako

### generalnych przedstawicieli

dla eksploatacji krajowej i eksportu zagranicznego własnych bezkonkurencyjnych fabrykatów wynalazków wszechświatowo opatentowanych wysokiej wartości ekonomicznej. Oferty do biura ogłoszeń „PAR”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 2197. Pw 11437-21,97

## Opony samochodowe

tylko najlepszych fabrykatów, w wszelkich rozmiarach, z najwyższymi rabatami bezkonkurencyjnymi po cenach dotąd niebywałych poleca

**Brzeskiauto S.A. Poznań,**  
ul. Dąbrowskiego 29 — tel. 63-23, 63-65.

Bogato zaopatrzone magazyny własne — towary zawsze świeże. Pw 11460-21,131

## LANCIA

Lambda 8/50 bardzo dobrze utrzymana gotowa do jazdy, otwarta, 6 siedz. sprzedam. Dr. Z. CICHOWICZ, Marszew, p. Pleszew, Telefon 83. zw 29 551

## CERATY

obrusy i z metra kupuje się bardzo korzystnie

**u Waligórskiego**

w Poznaniu:  
przy ul. Pocztowej 31  
na przeciw poczty  
i w Bydgoszczy:  
Gdańska 164  
obok Hotelu pod Orłem

Rutynowany ksiązkowy-bilansista załatwia sprawy podatkowe księgowość bieżąca systemu uproszczonego włosko-amerykańskiego, przedsiębiorstwo obojętne, za 50 zł miesięcznie. Łaskawe zgłoszenia do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 29 529

Z powodu śmierci sprzedam **DOM z 4 morgami ziemi,** duży ogród owocowy w Gnieźnie, Błog. Jolenty 7a **Karol Worbs.** nw 11 190

W mieście powiatowym Krotoszynie, liczącym ca. 13.000 mieszkańców, wakuje posada

## burmistrza

Uposażenie według grupy VII ustawy o uposażeniu urzędników państwowych z przynależnymi dodatkami.

Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw, tudzież z podaniem referencji nadesłać należy do 15 czerwca 1931 do rąk przewodniczącego Rady Miejskiej prof. W. Sujaka w Krotoszynie, ul. Mickiewicza 33.

Zgłaszać się mogą kandydaci nieposzlakowanej przeszłości z odpowiednią praktyką samorządową lub państwową.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. Krotoszyn, dnia 29 maja 1931 r.

**MAGISTRAT**

(—) Gasiorkiewicz, zast. burmistrza.

## Wydzierżawienie alei owocowych

należących do gminy Otorowo pow. Szamotuły odbędzie się w sobotę, dnia 6 czerwca 1931 r., o godz. 11 przed poł., przez publ. licytację najwięcej dającym za gotówkę w sołectwie w Otorowie. zw 29 549

Z powodu oddania dzierżawy odbędzie się 10 czerwca b. r. o godz. 10 rano w majątności Chojno pow. Rawicz, stacja kolejowa Chojno lub Rawicz

## licytacja dobrowolna.

Sprzedawane będą najwięcej dającym za gotówkę: woły, krowy, bydlę młodociane i konie robocze, — parowy garnitur, dryle, plugi, kultywatory, walce, opelacze, grabie konne, brony, wozy, powózki, waga do bydła i pólzorki robocze. zw 29 586

## Zebrań członków Koła Towarzystwa tow. zap.

odbędzie się

w niedzielę, dnia 14 czerwca 1931 r., po poł. o godz. 5.30 we własnych lokalach klubowych.

**PORZĄDEK OBRAD:**

1. Zagajenie i wybór prezydium Zebrania.
2. Sprawozdanie Rady Zawiadawczej, Zarządu i Komisji Rewizyjnej.
3. Udzielenie pokwitowania.
4. Ustalenie składki na rok 1931.
5. Wybór 4 członków Rady Zawiadawczej, 1 Zarządu i 2 Komisji Rewizyjnej.
6. Skreślenie członków.
7. Wolne głosy.

(—) T. Filipowicz sekretarz.

dw 3718

(—) W. Hedinger wiceprezes.

## „Goplana” Fabryka Czekolady. Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans na 31. XII. 1930 r.

| STAN CZYNNY                                | zł           |
|--------------------------------------------|--------------|
| Kasa . . . . .                             | 29 721,28    |
| Banki . . . . .                            | 648,73       |
| P. K. O. . . . .                           | 13 177,93    |
| Dłużnicy za towary                         | 1 158 206,37 |
| Weksle . . . . .                           | 118 504,50   |
| Towary . . . . .                           | 96 819,71    |
| Surowce i półsurowce                       | 241 910,40   |
| Opakowanie . . . . .                       | 77 906,78    |
| Potrzeby fabryczne                         | 6 855,—      |
| Budynki fabryczne                          | 921 940,68   |
| Grunt fabryczny                            | 102 843,—    |
| Dom mieszkalny . . . . .                   | 37 208,08    |
| Maszyny . . . . .                          | 1 441 204,09 |
| Formy . . . . .                            | 72 845,23    |
| Samochody . . . . .                        | 144 703,51   |
| Ruchomości . . . . .                       | 15 648,08    |
|                                            | 4 480 143,37 |
| Dłużnicy za kaucje hipoteczne . . . . .    | 1 658 102,12 |
| Dłużnicy z weksli redyskontowych . . . . . | 459 782,99   |
|                                            | 6 598 028,48 |

| STAN BIERNY                                             | zł           |
|---------------------------------------------------------|--------------|
| Kapitał akcyjny . . . . .                               | 450 000,—    |
| Kapitał amortyzacyjny . . . . .                         | 1 045 588,55 |
| Fundusz rezerwowy . . . . .                             | 128 416,68   |
| Banki . . . . .                                         | 93 279,28    |
| Wierzyciele . . . . .                                   | 321 933,10   |
| Zaległe podatki . . . . .                               | 266 587,35   |
| Akcepty . . . . .                                       | 1 457 400,33 |
| Długi przedwojenne za hipotekowane na przedsiębiorstwie | 18 636,98    |
| Dywidenda niewypłacona z lat ubiegłych . . . . .        | 4 250,03     |
| Dywidenda niewypłac. z 1928 r. . . . .                  | 993,20       |
| Dywidenda niewypłac. z 1929 r. . . . .                  | 2 036,—      |
| Rezerwa specjalna . . . . .                             | 612 079,94   |
| Zysk pozostały . . . . .                                | 16 834,06    |
| Zysk w roku 1930 . . . . .                              | 62 107,87    |
|                                                         | 4 480 143,37 |
| Hipoteki kaucyjne . . . . .                             | 1 658 102,12 |
| Weksle gwarancyjne . . . . .                            | 459 782,99   |
|                                                         | 6 598 028,48 |

### Rachunek Zysków i Strat na 31 grudnia 1930 r.

| STRATY                                     | zł           |
|--------------------------------------------|--------------|
| Maszyny 10% od zł 1 669 051,70—166 905,18  |              |
| Formy 10% od zł 72 845,23—7 284,52         |              |
| Samochody 20% od zł 165 818,70—33 163,74   |              |
| Ruchomości 10% od zł 15 648,08—1 564,81    |              |
| Bud. fabr. 4% od zł 1 133 577,83—45 343,11 |              |
| Dom mieszk. 2½% od zł 39 334,68—983,37     |              |
| Robocizna . . . . .                        | 255 244,73   |
| Koszty handlowe . . . . .                  | 660 965,93   |
| Potrzeby fabryczne . . . . .               | 386 714,88   |
| Reklama . . . . .                          | 160 735,03   |
| Świadczenia socjalne . . . . .             | 49 115,22    |
| Kuchnia . . . . .                          | 152 540,78   |
| Utrzymanie samochodów . . . . .            | 3 326,53     |
| Podatki . . . . .                          | 50 982,38    |
| Straty na dłużnikach . . . . .             | 5 192,74     |
| Akwizycje . . . . .                        | 160 718,60   |
| Procenty . . . . .                         | 436 773,46   |
| Zysk . . . . .                             | 146 407,37   |
|                                            | 62 107,87    |
|                                            | 2 530 825,52 |

| ZYSKI                                             | zł           |
|---------------------------------------------------|--------------|
| Zysk na towarach . . . . .                        | 2 529 302,39 |
| Zysk na administracji domu mieszkalnego . . . . . | 1 523,13     |
|                                                   | 2 530 825,52 |

Potwierdzamy zgodność powyższego rach. zysków i strat z inwenturami i książkami handlowymi.

**SP. AKC. „GOPLANA”, Fabryka Czekolady w Poznaniu.**

**„Powiernik” Spółka Rewiz.-Powiernicza Thiel & Marcinia**  
A. Thiel, Dyplom. i przysięgły rzeczoznawca księgow. ści. Pw 11 426-21,87

Towarzystwo Meljoracji Obry w Poznaniu, ul. Strzelecka 3-b, ogłasza przetarg publiczny

### na rozbudowę Kanału Mosińskiego.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z jednośm napisem należy złożyć w Państwowym Urzędzie Meljoracyjnym I w Poznaniu, ul. Matejki 53, najpóźniej do dnia 15 czerwca r. b., godz. 12. Za opłatą 3 zł za egzemplarz można otrzymać w biurze Towarzystwa podkładyki submisyjne, na których wyłącznie należy wnosić oferty. Oryginalny projekt rozbudowy kanału Mosińskiego będzie przedłożony oferentom do wglądu w Państwowym Urzędzie Meljor. I, gdzie można także zasięgnąć bliższych informacji. Przy wykonaniu robót obowiązują odnośne przepisy dla wykonania robót państwowych. Ubiegające się firmy będą musiały złożyć kaucję (wadjum) w gotówce lub zastawie rzeczowym w wysokości 5 proc. sumy ofertowej. Dyrekcja Towarzystwa zastrzega sobie prawo:

- a) nieprzyjęcia żadnej oferty,
- b) wyboru oferenta według własnego uznania.
- c) oddania robót w całości lub części.

J. Zółtowski, dyrektor.

# Ogłoszenie

## w sprawie licytacji alei owocowych, czereśni i wiśni.

Wydział Powiatowy w Szamotulach zarządził publiczne wydzierżawienie zbioru czereśni i wiśni z drzew rosnących przy szosach i drogach powiatu, poniżej wymienionych:

W poniedziałek, dnia 15. 6. 1931 r., o godz. 10-tej przed południem, w lokalu Strzelnicy w Szamotulach:

szosa Oborniki—Szamotuły—Wilczyna do Wierzbaczewa,

„ Obrzycko—Ostroróg,

„ Lipnica—Otorowo,

o godz. 3-ciej po południu na drodze Wartosław—Wronki:

szosa Wronki—Wartosław.

We wtorek, dnia 16. 6. 1931 r., o godz. 9-tej przed poł. w Pniewach w lokalu p. Kuleszy:

szosa Trakt Poznański,

„ Kościan—Pniewy,

„ Pniewy—Zamorze,

o godz. 12-tej w południe w Dusznikach w lokalu p. Siudy:

szosa Stęszew—Buk—Wilczyna,

o godz. 3-ciej po południu w Bytniu przed oberżą:

szosa Trakt Poznański.

Należytość za dzierżawę należy zapłacić przy podpisaniu warunków do rąk prowadzącego licytację.

Warunki dzierżawy podane będą do wiadomości interesowanych przed rozpoczęciem licytacji. Wszelkich informacji udziela Powiatowy Zarząd Drogowy i odnośni drogomistrz.

Szamotuły, dnia 29 maja 1931 r.

**Przewodniczący Wydz. Powiat.**

L. dz. 3046/31—W. P.

Karpiński, Starosta Powiatowy.

## Sprzedaż trawy z łąk nadnoteckich

W dniu 5 czerwca r. b. w folw. Wiktorowo P. B. R. będą sprzedawane z licytacji w drobnych działkach (2 do 5 morgowych) trawy siane z łąk nadnoteckich (3 kłm. od stacji kolejowej Strzelce Wlkp. linii Gołańcz—Chodzież). Przedsiębiorcom i formacjom wojskowym trawy mogą być sprzedane w większych obszarach. W tym celu reflektanci winni obejrzeć pożądaną obiekt i wpłacić 25% a. cto. umówionej należności przed terminem 5 czerwca r. b. Bliższych informacji udziela Państwowy Bank Rolny Oddział w Poznaniu, ul. Ratajczaka 14, i zarząd majątku Konstantynowo Mirowo, pow. Chodzież, poczta i stacja kolejowa Zacharzyn. dw 3709

Zarząd majątku P. B. R. Konstantynowo Mirowo.

### OGŁOSZENIE.

W sprawie zapobiegawczej do majątku firmy Wielkopolska Hurtownia Siodlarska W. Stefański w Poznaniu, wyznacza się za zezwoleniem Sądu po myśli art. 43, 44 i 45 rozporządzenia o zapobieganiu upadłości, dodatkowy termin do ustalenia listy wierzycieli na dzień 6 czerwca 1931 godz. 11 przed poł. w lokalu tejże firmy w Poznaniu, St. Rynek 53.

Wzywa się posiadaczy weksli wystawionych, akceptowanych, indosowanych lub poręczonych przez powyższą firmę, by najdalej do dnia powyższego terminu zgłosili swoje pretensje u podpisanego nadzorca.

Uzupełniona lista wierzycieli wyłożona będzie ponownie w Sądzie Grodzkim w Poznaniu, pokój 25, od dnia 8 czerwca 1931 r.

Od daty wyłożenia tej listy mogą wierzyciele nowo wciągnięci zaskarżyć w terminie siedmiodniowym postanowienia nadzorca sądowego co do wciągnięcia wierzycieli na listę d. owymienionego Sądu, który spór ostatecznie rozstrzyga.

Poznań, dnia 29 maja 1931 r.

**Czesław Lausch, nadzorca sądowy.**

Pw 11 438-21,107

Poznań, ul. Pocztowa 22.

**PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomości położone w Charbinie pow. Gniezno i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Charbin Folwark tom I karta 1 na imię kapitana rezerwy Witolda Wichrowskiego z Charbina, zostanie w drodze egzekucji dnia 25 lipca 1931 r. o godz. 10 przed poł. wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 7. Nieruchomość Charbin Folwark składa się z zabudowanego podwórza wraz z domami dla deputantów, roli, łąk, pastwisk, ogrodu i wody obszaru łącznego 183,89,38 ha. Czysty dochód gruntowy wynosi 380,10 tal., a wartość użytkowa budynków 1098 mk. Nieruchomość wyżej wymienione jest zapisana pod nr. 1 matrykuły i nr. 1 ks. podatku budynkowego. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 28 maja 1931 r. Witkowo, dnia 28 maja 1931 r. Sąd Grodzki. nw 11231**

**PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomości położone w Ługach i Powidzu i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisane w księdze gruntowej Ługi tom I, karta 6 i Powidz tom VIII karta 230 na imię Michała i Marjanny małżonków Werdenów z Wiekowa, zostaną w drodze egzekucji dnia 13 sierpnia 1931 r. o godz. 10 przed poł. wystawione na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 7. Nieruchomość Ługi karta 6 składa się z zabudowanego podwórza, roli, pastwiska, łąki i lasu obszaru 10,39,88 ha., zaś nieruchomość Powidz karta 230 z roli obszaru 8,86,22 ha. Nieruchomość Ługi karta 6 zapisana jest pod nr. 8 i 76 matrykuły oraz pod nr. 78 ks. podatku budynkowego, a nieruchomość Powidz karta 230 pod nr. 256 matrykuły. Czysty dochód gruntowy wynosi dla nieruchomości Ługi karta 6 11,40 tal., wartość użytkowa budynków 60 mk. rocznie, czysty dochód gruntowy z nieruchomości Powidz wynosi 10,41 tal. Wyciągi z matrykuły, podatku gruntowego oraz treść kart gruntowych mogą być w tut. sekretariacie prze rżane. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej 5 grudnia 1930 roku. Witkowo, 15 maja 1931 r. Sąd Grodzki. nw 11232**



# JEDWABIE

pozostałe z licytacji wyprzedaje się w dalszym ciągu na Giełdzie Handlowej, ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej  
Crepe de chine od zł 6.50, Crepe Meteor od 10.— zł,  
Crepe Satin od 15.— zł, Tafta od 8 zł, Japon od 4 zł,  
satyny i resztki za becen. Pw 11 451-55,112

Władysław Wojciechowski

uprawniony licytator i taksator, ul. Stawna 13. Tel. 28-08.

## PRZETARG PRZYMUSOWY

W poniedziałek, dnia 1 czerwca 1931 r., o godz. 9.30, przy pl. Świętokrzyskim 4, sprzedam publicznie największą dającą za gotówkę:

kompletne urządzenie składu cukierków, większą ilość czekolady, pierników, cukierków, herbaty, oliwy, pomidorów, keksów, konfektów, wagę stołową i kasę registryjną. nw 11291

J. Bartkowiak

kom. sądowy, Poznań, ul. Poznańska 58-a. Telefon 75-24.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.  
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

## Wyprzedaje się

na Giełdzie Handlowej, ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej z wolnej ręki codziennie od godz. 9-tej rano do 6-tej wieczorem, pozostałości z licytacji, jak:  
zegarki damskie i męskie złote, srebrne i double, obrączki, pierścionki i sygnety, pierścionek brylant, pierścionek srebrny, gramofon walizkowy z płytami, skrzypce, lutnia, lornetki, aparaty fotograficzne, maszyny do perforowania czełków, pudełko cyrki, teka skórzana, pendzle malarskie, aparat radiowy czterolampowy z głośnikiem i adaptorem do gramofonu nadający się dla letnisk, 2 sztućce, 1 futera, koła na biegunkach, futra męskie i damskie, ubrania męskie, ubrania smokingowe, płaszcze męskie letnie i zimowe, 2 płaszcze damskie wiosenne, 2 kurtki skórzane, 1 p. lakierów męskich, 2 maszyny do pisania, 1 maszyna drukarska, 1 wentylator, 3 akumulatory 12 woltowe nowe, 3 rowery męskie, samochód Fiat 501 sportowy, na nowych gumach za 1500 zł, 1 samochód „Mathis”, 1 jadalnia jasna, 1 gabinet męski, 2 kluby w gabelinie, stoły z krzesłami, fotele do biurowi, 1 biurko, 1 szafa do męskiego pokoju i wiele innych przedmiotów. Pw 11 452-55,111  
Giełda Handlowa Lombard, ul. Stawna 13, telefon 28-08.

## PRZETARG PUBLICZNY

Magistrat miasta Mosiny wydzierżawi w biurze Magistratu w piątek, 5 czerwca 1931 r., o godz. 10 przed poł.

**czereśnie na alejach mosińskich.**

Warunki dzierżawy zostaną ogłoszone na miejscu. Mosina, dnia 29. 5. 1931. nw 11165

MAGISTRAT.

## LICYTACJA ZASTAWU

We wtorek, 2 czerwca, od godziny 11-tej, sprzedawac będą w firmie Edmund Jankowski, Zwierzyniecka 29, na odpowiedzialność interesantów najwięcej dającemu za gotówkę:

kanapy, fotele, łóżka żelazne, szafy, stoly, 3 łazanki, biurka, umywalki, piec i wannę do łazienki, partię kafli i cegieł szamotowych, pozatem garderobę damską oraz partię pończoch i skarpet. Pw 11 458-21,125

Obejrzeć można na pół godziny przed licytacją.

Brunon Trzeczak

zaprzyjęzony i ustanowiony aukcjonator na Województwo Poznańskie. Poznań, ul. Wroniecka 4. Tel. 21-26 i 31-75.

## LICYTACJA ZASTAWU

W poniedziałek, 1 czerwca, o godz. 10 przed poł., przy Starym Rynku 56, sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę: większą ilość eleganckiego obuwia damskiego oraz kompletne urządzenie składu obuwia. nw 11292

Nowość dla składów cukrów i kawiarni: większą ilość rozmaitych atrap, bombonier, oraz stoły marmurowe, krzesła wiedeńskie, stoły i krzesła ogrodowe.

Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.

Dawid, kom. sąd. wjm. Śniadeckich 26.

# OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:  
1-lamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811  
i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

## 1 SPRZEDAŻE

### Parcele

budowlane Puszczykowsko blisko dworca na sprzedaż, Ratajczaka 38, 1. piętro mieszkanie 2. zdw 91 567

### Skład

stroju, towarów krótkich, mieszkaniem, mieście powiatowym — sprzedam zaraz, najlepsze położenie, pewna egzystencja. Oferty Kurjer zdw 94 501

### Młyn motorowy

10 tonnowy, nowe maszyny, przemyśle duży dom mieszkalny i 5 hektarów roli, korzystnie na sprzedaż lub wydzierżawienie. — Oferty Kurjer zdw 94 776

### Fotograficzny

zakład z mieszkaniem Poznań. Oferty Kurjer zdw 94 866

### 500 000

cegiły tonówki korzystnie na sprzedaż, loco Kcynia, powiat Szubiński, A. Danilewicz, Poznań, ul. Spokojna 12, zdw 95 023

### Skład

przy przynajmniej ulicy nadający się na wszystkie branże — na sprzedaż, Wskaże Kurjer zdw 95 119

### 3,90 Bemburga

pończochy oryginalne mocne, Bemburg prima złotym stemplem 4.90, Fildeccose prima 2.90, Bemburg czeskie 2.25, Torebki damskie skórkowe od 4.50, biustonosze 95 gr, koszula nocna 3.85, pantalon jedwabny 2.75, kombinacje jedwabne 4.75, bluzki jedwabne od 9.50, bezrękawniki od 4.50, Warszawski Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zdw 95 415

### Gdynia

na przedmieściu dom o 10 ubikacjach z placem 600 m² sprzedam za 800 zł, „Informator”, Gdynia, nw 11 143

### Meble

używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 10832-165

### Parcele

budowlane najlepsza lokata kapitału od 60 groszy kw. Kosiński, Czartoria 1, telefon 30-49. Pw 10 821-17,63



## Wyprzedajemy

zapas płaszczy letnich, płaszcze sportowe gąsienicowe od 30—55 złotych, Modele za becen, tylko w firmie P. Szczawińska i S-ka, Poznań, ulica Wodna Nr. 1. Pw 10 942-18,24

### Plac

w Puszczykowsku sprzedam. Dogodne warunki. Wiadomość telefon 33-52. zdw 94 846

### Parcele

budowlane za Jezycami przy szosie w każdej wielkości od 50 gr metr. kw. sprzedam. Dogodne warunki, spłata ratami. Zofia Hulanicka, Dąbrowskiego 1, skład papieru. Pw 10 969-20,47

### Powózek

piaskowicę po gruntownej renowacji tania sprzedam. Adamski, Piaskowa 6. zdw 95 300

### Sprzedaje się

urządzenie sklepowe po zlikwidowanym Skarbowym Zakładzie Sprzedaży Wyrobów Tytoniowych. Urządzenie składa się z regałów, lad z krzyżtalowymi szklanami, kasy i t. p. Obejrzeć można w godzinach 8—3 Matejki 9. — Państwowy Magazyn Wyrobów Tytoniowych. zdw 94 833

### Dom

piętrowy w rynku z parcelą, składem, trzaskiem, prowadzi się kolonialną, żelazo, artykuły budowlane lat 30, korzystnie sprzedam. Agenci wykluczeni. Fr. Ludwik Miłowski, powiat Września. zdw 93 583

## Zakład fryzjerski

dobrze prosperujący, damsko-męski, w powiatowym mieście na tymczasem na sprzedaż, cena 4000. Oferty Kurjer zdw 94 363

## Dla Ogrodów

Restauracji - Towarzystwa rzeczywiście najkorzystniejsze i najtańsze źródło zakupu jest i będzie Hurtownia Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. Zupelnienie tanio premie — fanty — kufle, miseczki do mleka, słoje do lodów, szklanki, cała paczka 15 sztuk 1.50 zdw 95 590

## Kostjumy kąpielowe

Bemburga pończochy, wielki wybór po cenie hurtownej. Trykoty własnego wyrobu poleca Dom Trykotowy, Masztalarska 6, naprzeciw Salezjanów. Pw 11 432-55,98

## Kupno

sprzedaż, zamiana. Najkorzystniejsze źródło, Antykwarium Antoniego Pióro, Marcinkowskiego 28. Pw 10 972-20,101

## Pianina

tanio, jedno 800, drugie 1500. Dąbrowskiego 29, m. 7. zdw 95 118

## Torebki

od zł 1.25. W. Czysz, Szkolna 11, Plac Wolności 5. Pw 10 968-19,56

## Ford

rocznik 27, dobrym stanie, tania sprzedam. Oferty Kurjer zdw 94 426

## Nowy dom

Poznań-Górczyn, 1. piętrowy, ogród 750 m. kw., sprzedam 25000, wpłaty 20 000 zł. Oferty Kurjer zdw 94 881

## Sprzedaj

Mały domek, pokój kuchnia, pokój kuchnia, 2 pokoje niewykończony, 6 tysięcy złotych, Mosina, Dobrowolski. zdw 94 892

## Sprzedaj

Parcela 6 morg., 10 zł kw. metr, wpłaty 50 gr. reszta dogodne warunki, Mosina, Dobrowolski. zdw 94 893

## Skład kolonialny

z przyległym mieszkaniem, 2 pokoje kuchnia we Wrośni zaraz sprzedam, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 95 053

## Łódź motorowa

jak nowa, 5½ mtr. długa, na ca. 3 osób, kadłub dębowy, wyłożony wewnątrz drzewem mahoniowym, gotowa do ruchu, sprzedam korzystnie. S. Basinski, Gniezno, ul. Trzemeszeńska 6, telefon 233. Obejrzeć można na Warcie w Poznaniu za poprzednim zgłoszeniem się u p. Gawareckiego w Klubie Wioślarskim „Tryton”. np 11 156

## 2 nowe

ubrania, płaszczy, ubranie z pampami, średnia figura, Górczyn, Dąbrowskiego 24. zdw 95 223

## Do sprzedania

dom mieszkalny-willa, w najwyższym punkcie Solacza, dwa 4 pokojowe mieszkania z przynależnościami, ogród, garaż z pokojem. Informacje poważnym rezydentem ul. Mickiewicza 3, parter, lewo, od godziny 4—5. zdw 95 221

## Bernardyn

czysty 5 miesięczny tania na sprzedaż, Dębica, Południowa 4. zdw 95 216

## Sprzedam

według ugody skład kolonialny, 7 pokoi, 6 morg. ogrodu, kościół, szkoła, mleczarnia, stacja kolejowa w miejscu. Kowalew-Pleszew, Wojciech Urbaniak. zdw 95 215

## Jadalnia

dębowa, wykładana orzechem, rzeźbiona, bardzo tania. Stolarnia, Bukowska 9. zdw 95 153

## Fortepian

zagraniczny, koncertowy, meble starożytne do salonu, sprzedam okazjnie. Zgłoszenia do Kurjera. zdw 95 337

## Wózek

sportowy sprzedam. Kolejowa 17, 11. lewo, wchód 2. zdw 95 352

## Motocykl

sprzedaż, Sw. Marcin 40, w podwórzu od 6 wieczór względnie Ratajczaka 11a, mieszkanie 79. zdw 95 353

## Sprzedam

heblarki do metalu męblowa, tokarki i szeping na 300 skok. — Oferty Kurjer zdw 94 463

## Izolacja

przeciw gorączce Budujacy letnie mieszkania, altany, poddasza, ule itd. używajcie płyty Celotex od 1.30 zł za mkw. z rozbiórki. Gmurowski, Matejki 60. zdw 95 147

## Rower

męski, mało używany okazjnie sprzedam Zabłocka, Aleje Marcinkowskiego 1. zdw 95 338

## Fryzjerski

pawilon w Puszczykowie sprzedam korzystnie z powodu wyjazdu, J. Witkowski. zdw 95 191

## Skład

sprzetów kuchennych — dobry punkt Poznań — z towarami około 15 000. Kurjer zdw 95 189

## Rower

piękny, mocny sprzedam. Ulica Rzepeckiego 25, mieszkanie 14, wejście IX. zdw 95 187

## Konserwator

łódzkę sprzedam. Telefon 71-55 zdw 95 185

## Willę

ośmiopokojowa w mieście powiatowym, naprzeciw dworca, 47 minut koleją do Poznania, elektryczność, kanalizacja, gimnazjum, zaraz sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera zdw 95 225

## Skład

spożywczy przy bardzo ruchliwej ulicy Poznań sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 95 303

## 4,50 zł

pończochy złoty Bemburg oryginalne ze złotym stemplem, biustonosze 80 gr, kalesony macco 2.30, płóciennę 2.80, krawaty 45 gr, skarpetki niciane 50 groszy, deseniowe 80 gr, jedwabne 1.15. Wielkie Garbary 10, właściciel Kazimierz Jamont. — Uczennice przyjmie. zdw 95 281

## Parcele

½ morgi Łazarzu, ulica Łukaszewicza 36, sprzedam. Oferty Kurjer zdw 95 272

## Pianino

i jazztrabe korzystnie. Fabryczna 34 m. 48, od 4. zdw 95 261

## Dom

w powiatowym mieście, z dwoma składami, wojsko, wyższe szkoły tania na sprzedaż przy wpłacie 20 000. Wierzbice 29, Zielinski. zdw 95 251

## Parcele

budowlane sprzedam korzystnie Ciechanowski, Junikowo, Poznań 3. zdw 95 252

Zapewniona egzystencja Sprzedam zaraz na korzystnych warunkach świetnie zaprowadzony od 20 lat, skład bławatów, stroju, towarów krótkich i t. p. w mieście o 12 tys. mieszkańców przy rynku, gdzie jest gimnazjum i wyższa szkoła dziewcząt. Oferty do Kurjera pod zdw 95 329

## Gramofon

półszafkowy 20 płytami, wózek dziecięcy, pierzyny, kwapowa sprzedam korzystnie. Półwiejska 31, I. prawo. zdw 95 294

## Aparat fotograficzny

18x24, kasety 4, na sprzedaż. — Zgłoszenia: Stanisław Aust, Zydowska 31, II. zdw 95 290

## 490 m²

pod budowę maszyną w Dębca, 10 min. od tramwaju, sprzedam. Ul. Świerczewska 21. zdw 95 291

## Resztówka

gospodarcza. Dom mieszkalny maszynowy o 3 pokojach, chlewem i 3 morgowym ogrodem przy Poznaniu korzystnie do nabycia. — Kazimierz Żurek, Janikowo, 6. Poznań Wschodni. zdw 95 260

## Grunt budowlany

ca. 2 000 m² na Dębca oraz skład kolonialny z mieszkaniem na Łazarzu sprzedam. Spokojna 16, skład. zdw 95 176

## Rower

damski sprzedam tania. Dębicka 2, skład. zdw 95 249

## Okna

wystawowe lub szyby kupię okazjnie. Oferty Kurjer r 14 322

## Zakład fryzjerski

śródmieście, 5 obsług sprzedam. Oferty Kurjer zdw 95 428

## Parcele

1000 mtr. Dębca bardzo tania sprzedam „Biuro Techniczno-Agrarne”. Plac Wolności 9. zdw 95 432

## Radjoaparar

na najwyższe wymagania. Strusia 8 m. 11. zdw 95 430

## Drukarnia

z maszyną pospieszną centrum Poznania za 10 000. Kurjer zdw 95 416

## Bemburga

pończochy po cenie fabrycznej za 4.50 oddamy detaliznie „Atlantic” firma chrześcijańska, Wrocław 15, I. piętro. zdw 95 558

## Samochód „Fiat”

typ 503, bardzo mało używany, na korzystnych warunkach na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 95 433

## Willę

dwupiętrowa komfortowa do 11 500 niedaleko Teatru okazjnie, wpłaty 65 000, hipoteka amortyzacyjna, wolna podatku. Kurjer zdw 95 434

## Sztangę

ekscytryczną sprzedam. Zgłoszenia Romana Szymańskiego 10, III. prawo. zdw 95 502

## 35 drzwi

i meble kuchenne nowoczesne. — Stolarnia Żurkiewicz, Wielkie Garbary 11. zdw 95 503

## „Renault”

szóstka obecny stan gotówka 950 zł. Tel. 3441, Oferty Kurjer zdw 95 389

## Sprzedam

łódź sportowa, Kantaka 5, Gloger. zdw 95 397

## Kinoaparat

zamienie na samochód. Władomść Modliński, Kolejowa 45, II. zdw 95 458

## Żwirownicy

900 m sprzedam tania. Adres wskaże Kurjer zdw 95 465

## Samochód

Fiat 501 na balonach, w bardzo dobrym stanie sprzedam tania. — Adres wskaże Kurjer zdw 95 466

## Parcele

na Wildzie w każdej ilości sprzedam lub wydzierżawie. Adres wskaże Kurjer zdw 95 467

## Kantówkę, szalówkę

okna, drzwi, blache cynkowa, rynnę, płótno, schody gotowe, laty z rozbiórki tania. Gmurowski, Matejki 60. zdw 95 748-9

## Rower

nowy tania



**Parcele**

pod wille 1500 mtr. idealnie położona, 10 minut pieszo od placu Wolności sprzedam korzystnie. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 95 658

**3 walcówkę**

mnieszka, granitowa na zapad reżany lub elektryczny bardzo dobrze utrzymana, korzystnie sprzedam. L. Siedziński, Poznań, Wroniecka 16, tel. 12-42. zdw 95 703

**Skład**

papierni, zabawek przedwojennych, dobrze prosperujący z trzypokojowym mieszkaniem, wypadkowo sprzedam. Gotówka 10-20 000. — Brdgoszcz, Śniadeckich 21. Pw 11 445-63.206

**Beczki (dęb.)**

600 i 900 litr., w dobrym stanie, większa ilość i 3 kadzie czworokątne korzystnie sprzedam. L. Siedziński, Poznań, Wroniecka 16, tel. 12-42. zdw 95 700

**Sprzedam**

wózek dziecięcy, niklowy Brennabor. Wieczorek, Kilińskiego zdw 95 697

**Mebie**

specjalnie pokoje męskie po znacznie niższych cenach poleca Fabryka Mebli A. Szczaniecki. Tama Garbarska 3. zdw 95 685

**5 KUPNA**

**Kupię** inwentarz gosp., żywy i martwy, zaraz lub później. Oferty Leon Grajewski, Wołstyna, Łakowa 1 zdw 95 009

**Kupuję**

złoto, srebro, brylanty i place najwyższe ceny. F. Tarkowska, Plac Wolności 11 (pod filarami). Pw 10 982-20.143

**Gabinety**

meskie, jadalnie, sypialnie, bi-blojety, garnitury klubowe w skórę i gobelinie, biurka, szafy, stoły rozkładane i zwykłe, krzesła, łóżka żelazne, dywany i lustra kupuję i płaci najwyższe ceny Poznański Dom Komisowy, Domonikowska 3, telefon 2442. Pw 11 428-21.85

**Kupię**

korzystnie gotówką do 45 000 ceł na Pałaczu. Oferty Kurjer Poznański zdw 94 996

**Poszukuję**

składu kolonialnego z towarami lub bez w dużej wsi kościelnej. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 95 052

**Szukam**

dzierżawy warsztatu mechanicznego. Kurjer zdw 95 211

**Kupię**

lub wydzierżawę gospodarstwo 140 morgów, lub większe dobrej jakości, nieprzejęta hipoteką, dobra komunikacja, nierentowe, wplata zaraz 25 000, po objęciu za trzy miesiące 40 000, tymczasem dam gwarancję hipoteczną. Szybka decyzja, szczegółowe oferty do Kurjera zdw 95 306

**Kupuję**

każdą ilość jaj, masła. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 95 335

**Torfiarke**

reżną kupię zaraz. Oferty pro-szkierować: Polajewo, Przyborski. zdw 95 248

**Wille**

Puszczykowie, Swarzędzu przy stacji, ogrodem kupię. Oferty właścicieli, cena do Kurjera zdw 95 447

**Parcele**

przy Poznaniu, na miesięczną platę kupię. Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer zdw 95 486

**Kuźnię**

polowa kupię. Zgłoszenia telefon 6019. zdw 95 463

**Kupię**

w Poznaniu wzdłuż okolicy dom z rzecznictwem wzdłuż rzecznictwa same. Sikora, Jarocin, ul. Poznańska 11. dw 3719-20

**Pianino**

dobrym stanie kupię. Oferty, cena do Kurjera zdw 95 584

**Kupię**

zakład fryzjerski dobrze zaprowadzony z mieszkaniem lub wydzierżawie skład nadający się na takowy. Oferty Kurjer zdw 95 543

**Sztance**

ekscenryczna (Ekkscenryczna) mniejsza kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 95 650

**Kasę „National”**

przechodzącą, tasowa kupię. Oferty zdw 95 630

**Dom**

z piekarnią kupię. Oferty Kurjer Poznański nw 11 183

**Kupię**

dom przy wplacie 25-30 000 w Poznaniu. Agenci wykluczeni. — Oferty Kurjer srw 187

**Dom**

lub wille kupię przy wplacie do 25 tysięcy złotych. Oferty do Kurjera Poznańskiego, Jeżyce, jw 6 147

**Cerafe**

kolonowa w rolkach, nowa kupię. Oferty, cena Kurjer jw 6 149

**Gospodarstwo**

w pobliżu Poznania kupię, zapła- 18 000, agenci wykluczeni. Opis kierować do Kurjera pod zdw 95 566

**Tekturę**

w arkuszach 2 m/m nowa kupię. Oferty cena Kurjer jw 6 150

**Kupię**

rower damski. — Oferty z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 95 759

**Konia**

wóz ogrodniczy kupię. — Telefon 78-76. zdw 95 760

**Przyczepkę**

do motocyklu kupię za gotówkę. Oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 21.116. Pw 11 448-21.116

**Restauracyjne**

kanapki, stoły, krzesła, wieszaki, łóżka żelazne kupię. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 95 707

**3 walcówkę**

stalowa do czekolady kupię. L. Siedziński, Poznań, Wroniecka 16, telefon 12-42. zdw 95 704

**6 KAMIENICE****Kamienica**

blisko Marcina, dochód 15 200 zł, sprzedam za 130 000, wplata ciska 80 000. Oferty Kurjer zdw 93 930

**Kupię**

kamienice, wplacie 40 000-50 000 złotych. Oferty Kurjer zdw 95 186

**Kamienica**

dochód 23 900, cena 200 000, wplata 70 000. Osadopol, Rzeszyce, spoliciej 9. zdw 95 307

**Wille**

6 pokojowa, ogrodem przy tramwaju, wolna od stempli podatku, okazynie za 35 000, wplata 25 000 sprzedam. Oferty Kurjer zdw 95 479

**Porady**

i wszelkie informacje dotyczące nieruchomości udzielamy członkom bezpłatnie, nieczłonkom za minimalną opłatą. Bank Właścicieli Nieruchomości. Poznań, Piekary 1. Pw 10 954-5-18.192/4

**Kamienice**

dziesięcpokojowa sprzedam w Puszczykowie, cena 25 000, wplata 15 000. „Krakus”, Poznań, Pocztowa 30, telefon 53 66. zdw 95 587

**Dom**

na prowincji, dochód roczny 5 000 zł za 50 000 zł sprzedam, gotówka 35 000. Oferty Kurjer zdw 95 676

**Dom**

Swarzędzu ze składem, dochód 4 800, cena 40 000, wplata 20 000. Oferty Kurjer zdw 95 757

**7 PIENIĄDZ****Sprzedam korzystnie**

około sto akcji stuzłot. Sp. Akc. Tow. Ubezpieczeń „Piast”. Warszawa, dwadzieścia akcji Sp. Akc. Hermann Loehner, Fabryka Maszyn w Bydgoszczy, udział w Kapiłskich Młynach Parowych w Kapiłkach nominalnej wartości 10 000. Zgłoszenia pisemne do ekspedycji pod zdw 94823

**150 zł**

pożyczki na 3 miesiące szuka szuka urzędniczą. Wysoki procent. Oferty Kurjer zdw 94 935

**Zł 100 000**

lub więcej dam na hipotekę kamienicy 15%. Warunek 1-2 pokoje, centrum Poznania. Kupię także listy hipoteczne nieruchomości miejskiej. Kurjer Poznański zdw 86 028

**Mieszkanie**

pokój, kuchnia, weranda, oddam zaraz za wypożyczenie 3 000 zł, pewna gwarancja. Mosina, Poznańska 15, gospodarza. zdw 95 203

**2-3 000**

zł dla powiększenia ogrodu na 2 lata poszukuję. Oferty Kurjer zdw 95 182

**Wspólnika**

z kapitałem najmniej 10 000 zł do bardzo dobrego interesu z gwarantowanym pewnym zyskiem, poszukuję. Zgłoszenia do Kurjera zdw 95 319

**Pożyczki**

9-12 000 poszukuję na 1. hipotekę Poznań, 15% rok zgóry. Oferty Kurjer zdw 95 297

**Poszukuję**

pożyczki 10-11 000 zł na hipotekę za wysokim procentem na 400 morgów gospodarstwo wartości 150 000. Zgłoszenia Kurjer zdw 95 232

**Poszukuję**

pożyczki 5 000 na 2-3 lata za dobrą gwarancją. Oferty Kurjer zdw 95 273

**200 zł**

poszukuję na 1 miesiąc. Zwrot 250. Zgłoszenia Kurjer zdw 95 323

**Kierowniczkę**

składu kolonialnego poszukuję. Wspólnictwo przyjęte. Oferty Kurjer zdw 95 373

**Pożyczki**

udzieli pod zastaw. Zgłoszenia Kurjer zdw 95 511

**Pożyczki**

hipoteczne, wekslowe udziela Bank Właścicieli Nieruchomości. Poznań, Piekary 1. Pw 10 950-1-18.100/1

**50 000 zł**

pożyczki na 1. hipotekę majątku 400 morg z zabudowaniem, pod Poznaniem poszukuję na 2 lata. Wiadomość Poznańska Fabryka Kolder, Piekary 1. zdw 93 670

**Kapitalistom**

lokujemy kapitały po najwyższej stopie procentowej bez jakichkolwiek kosztów poczynszu od 3 000 zł. na zupełnie pewne hipoteki. Bank Właścicieli Nieruchomości. Poznań, Piekary 1. Pw 0 952/3-18.188/9

**Pożyczki**

4 000 na dom poszukuję, dam 15% i. hipotekę. Oferty Kurjer zdw 95 698

**3 DO WYNAJĘCIA****Mieszkanie**

pokój kuchnia (centrum), dwa i czteropokojowe, kuchnia, łazienka, łazienka za czynszem na rok wynajmie „Pawilon”, Marszałka Focha 15 zdw 94 606

**Komfortowe**

czteropokojowe mieszkanie, Osieński, Pocztowa 31a. rw 14 316

**Mieszkanie**

pokój z kuchnią (i przegródka), ładne, słoneczne, z meblami nowymi, eleganckimi, z powodu wyjazdu natychmiast korzystnie do oddania. Długa 12, front, II, prawo. zdw 95 104

**Dom**

nowy, Łazarz, 3 mieszkania kilkupokojowe, wygodny, plac, sprzedam, gotówka. Oferty Kurjer zdw 94 763

**Mieszkanie**

słoneczne, 4 pokoje, kuchnia, łazienka, pokój, balkon, hall, światło elektryczne, centralne ogrzewanie, nowa willa obok dworca w Lubiniu, z Poznania 8 minut jazdy, kolejka zaraz lub 1 lipca do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 94 905

**5 pokojowe**

komfortowe mieszkanie od lipca wynajmie. Czynsz 275 miesięcznie, rok zgóry. Oferty Kurjer zdw 94 982

**Mieszkanie**

4, 3, 2 pokojowe w wili za roczną dzierżawę natychmiast do wynajęcia. Zgłoszenia telefoniczne 67-05, pisemne Kurjer Poznański zdw 95 157

**Mieszkanie**

3 pokoje i kuchnia w Swarzędzu, wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia. — A. Mikołajewski, Swarzędz, Poznańska 6. zdw 95 210

**Mieszkanie**

dwupokojowe w Górczynie do wynajęcia. Informacje Dziennik, Wierzbice 3. zdw 95 156

**Nowe**

mieszkanie, 3 pokoje, kuchnia, elektryczność, czynsz miesięcznie 65 zł. Zabikowo, ul. Poniatowskiego 10. zdw 95 171

**Mieszkanie**

2 pokojowe, kuchnia na parterze, godzina od Bydgoszczy zaraz do wynajęcia ewentualnie na letnisko. Oferty Kurjer zdw 95 247

**Sypialnia**

i mieszkalny, dobrze umeblowane, odnowione, z elektrycznością, używalnością kuchni i łazienka, wolne od 15 czerwca. Szkolna 9, mieszkanie 9. zdw 95 237

**Mieszkanie**

pieciopokojowe, komfortowe, ogrodem, Dębca tania odda. Biuro Techniczno-Agrarne, Plac Wolności 9. zdw 95 431

**Mieszkanie**

czterypokojowe, kuchnia, Aleje Marcinkowskiego. Zgoda gospodarza odda, obiekt 8 800 w tem rok dzierżawy. Oferty Kurjer zdw 95 400

**Mieszkanie**

2 pokoje i kuchnia, słoneczne I. piętro, 800 zł w tem dzierżawa 7 miesięcy. Dębica, Swierczewska 22. zdw 95 453

**Ładny**

pokój i kuchnia w wili w Solaczu wprost od gospodarza dzierżawa 2 lata zgóry. Zgłoszenia Cukiernia, Małopolska 8. zdw 95 384

**Odstąpię zaraz**

3 pokojowe mieszkanie z przynależnościami. Wiadomość Zupańskiego 7, m. 6, godz. 10-14. zdw 95 405

**Gospodarz**

wynajmie śliczne 2 pokojowe mieszkanie z wygodami nowe przy Rynku Wildeckim, miesięcznie 80 zł. Dzierżawa za 2½ lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 95 456

**Pokój**

kuchnia, III piętro, front, ładne. Objęcie 700 zł. Cyranik, Skarbowa 4. zdw 95 460

**6 pokoi**

komfort zaraz 300 zł wydzierżawie. Skierczyński, telefon 6613 zdw 95 463

**Pokój**

kuchnie odstąpię za zgodą gospodarza, Gen. Umińskiego 12b, mieszkanie 11. zdw 95 360/1

**Cztery**

pokoje w wili komfortowej przy Grunwaldzkiej wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 95 583

**Pokój**

kuchnia zaraz wolne, 700. Cyranik, Zupańskiego 20, II. piętro. zdw 95 592

**Mieszkanie**

2 pokoje, kuchnia, za zgodą gospodarza odstąpię, Wilda, Adres Kurjer zdw 95 603

**Mieszkanie**

śliczne w wili 3 pokoje z kuchnią pokój służący. Marsz. Focha 187, Krukowski. zdw 95 731

**Dwa**

pokoje, kuchnia, korytarz, czynsz 35 złotych, objęcie mebli 1 600 złotych, centrum, wynajmie „Pawilon”, Marszałka Focha 15. zdw 95 596

**Mieszkanie**

4 pokojowe ładne na Łazarzu odstąpię z meblami. Oferty Kurjer zdw 95 624

**Dwa**

umeblowane, kuchnia, łazienka, balkonem do pałdziernika, Focha 82, mieszkanie 8. zdw 95 604

**Pokój**

z kuchnią do wynajęcia za zgodą gospodarza. Jeżycka 39, Polowczyk, II. piętro. zdw 95 691

**„Informator”****poleca, poszukuje****mieszkania**

biura, ubikacje. Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 95 637

**Odstąpię**

2 pokoje kuchnie. Oferty Kurjer zdw 95 520

**Pięciopokojowe**

komfort, piętro, odrestaurowane, 18 miesięczna dzierżawa 3 600, centrum, telefon 41-83. zdw 95 559

**Mieszkanie**

6 pokojowe, nowoczesne, przy Marszałka Focha, I. piętro, za 300 zł miesięcznie zaraz do wynajęcia. Skwierczyński, Niegolewskich 10, III. piętro. zdw 95 600

**9 SZUKA MIESZK.****1-2**

pokoje z kuchnią, czynsz zgóry za rok. Oferty Kurjer zdw 95 133

**Mieszkania**

2-3 pokojowe z przynależnościami wprost od gospodarza, dzierżawa rok zgóry, okolica Jeżyce lub Łazarz poszukuję. Oferty zdw 94 794

**Rok**

zgóry za mieszkanie 4 pokojowe nie daleko centrum od gospodarza. Oferty pod zdw 94 835

**Mieszkania**

2 pokojowe poszukuję, plac dzierżawy zgóry. Oferty Kurjer zdw 95 214

**Pokoju**

kuchnia szukam. Dokładne warunki do Kurjera zdw 95 153

**Mieszkania**

10-cio pokojowe z dodatkowymi ubikacjami na Internet dla uczennic poszukuje się od dnia 1 września od właścicieli domu. Oferty z podaniem ceny do O. kregowego Związku Kas Chorych w Poznaniu. Patr. Jackowskiego 32. dw 8725

**Młode**

małżeństwo poszukuje pokoju i kuchni lub pokoju wprost od gospodarza. 500 zł zgóry. Oferty Kurjer zdw 95 379

**3**

lub 4 pokojowe mieszkania poszukuję wprost od gospodarza. — Oferty Kurjer zdw 95 336

**Mieszkania**

w śródmieściu, 2 pokojowe, poszukuję. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 95 403

**4-6**

pokojowe mieszkania poszukuję zaraz lub później: dzierżawa place zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 95 407



**Pokój**  
umeblowany, frontowy, osobne wejście, panu wynajmie. Wroniecka 16, II., lewo. zdw 95 439

**Niekrepujący**  
elektryczność, Górna Wilda 15 Dybalska. zdw 95 440

**Wynajem**  
pokój dwóm panom przy ul. M. Focha. Adres Kurjer zdw 95 441

**Śródmieście**  
pokój wynajmie od 1. 6. solidnemu panu. Nowa 1, III., lewo. zdw 95 442

**Pokój**  
wejście z klatki schodowej, wynajmie. Maćkowiak, Wodna 22, III. zdw 95 444

**Pokój**  
elektryczność Słowackiego 29 — wejście z Asnyka II piętro. zdw 95 445

**Pokój**  
frontowy dwóm panom. Dan-kowska, Piekary 22. zdw 95 446

**Pokój**  
spokojny, duży, elektryczność panom, panom ul. Wielka, wchód W. Garbary 34. Undrich. zdw 95 448

**Śródmieście**  
pokój osobne wejście wynajmie Wesołowska, 27 Grudnia 16, IV., lewo. zdw 95 450

**Pokój**  
1-2 osoby. M. Focha 35, m. 12. zdw 95 449

**Pokój**  
do wynajęcia. Św. Józefa 9a, m. 8. zdw 95 452

**Pokój**  
panu. Zamkowa 5, III. Jaworska. zdw 95 410

**Pokój**  
1-2 osób. Matejki 58, mieszk. 7. zdw 95 414

**Pokój**  
niekrepujący, czysty. Stroma 26, mieszk. 13. zdw 95 417

**Panienki**  
na pokój frontowy. Półwiejska 13, II. prawo. zdw 95 420

**Dobry**  
pokój wynajmie. Strzelecka 26, III lewo. zdw 95 423

**Pokój**  
umeblowany. Piekary 5, mieszk. 6. zdw 95 425

**Pokój**  
balkonowy inteligentnemu panu lub 2 wynajmie. Św. Marcin 14 III lewo. zdw 95 426

**Pokój**  
na 2 osoby. Fredry 4, III. zdw 95 431

**Pokój**  
z urządzeniem kuchni. Gdzie wskaze Kurjer zdw 95 432

**Małżeństwu**  
pokój wynajmie. Wroniecka 18, III., lewo. zdw 95 487

**Pokój**  
Łazarz, parter. Adres Kurjer zdw 95 438

**Pokój**  
umeblowany, wejście z klatki schodowej oddam. Romana Szymańskiego 10, III., prawo. zdw 95 501

**Jasna 12**  
I., lewo zaraz panu. zdw 95 506

**Pokój**  
do wynajęcia. Św. Marcin 54, mieszk. 7. zdw 95 508

**Wspólny**  
panu. Rybaki 7, II., prawo. zdw 95 510

**Pokoje**  
na 2 osoby lub małżeństwo. Wybieralski, Niegolewskich 2. zdw 95 512

**Pokój**  
Półwiejska 5, I., lewo. zdw 95 514

**Pokój**  
umeblowany, całe utrzymanie (Matejki - Niegolewskich) dwóm uczniom lub uczniom u samotnej pani. Oferty Kurjer zdw 95 515

**Małżeństwu**  
pokój Stroma 23, front, I., prawo zdw 95 518

**Pokój**  
Thiessowa, Rybaki 16, I. zdw 95 383

**Pocztowa**  
14, m. 2, pokój wolny. zdw 95 382

**Pokój**  
Półwiejska 40, III. prawo. zdw 95 331

**Słoneczny**  
frontowy panu (Łazienka, elektr.) przy kościele Łazarskim. Ośmiałowska, Rzepeckiego 27, wejście z pasażu. zdw 95 380

**Balkonowy**  
jedno lub dwuosobowy ewtl. telefon Wielkie Garbary 5, mieszk. 8. zdw 95 378

**Pokój**  
słoneczny wynajmie. Św. Marcin 66, m. 17. dom ogrodowy. zdw 95 391

**Pokój**  
dla 2 panów lub małżeństwa zaraz Górna Wilda 80, III, m. 7. zdw 95 375

**Jednej**  
lub dwóm osobom. Podgórna 13, m. 9. zdw 95 377

**Pokój**  
wynajmie. Jasna 1, II lewo. zdw 95 385

**Niekrepujący**  
panom wynajmie. Rybaki 20a, mieszk. 8. zdw 95 337

**Dwom**  
panienkom wspólny. Św. Wojciech 24, IV. prawo. zdw 95 338

**Pokój**  
dobrze umeblowany wynajmie Siemiradzkiego 2, m. 7. zdw 95 390

**Pokój**  
do wynajęcia. Wierzbicice 18, parter lewo. front. zdw 95 398

**Elegancko**  
umeblowany pokój dla lepszego pana. światło elektryczne. Fredry 4, II. zdw 95 406

**Pokój**  
wspólny panu. Dąbrowskiego 43, IV. zdw 95 409

**Willa**  
pokój balkonowy, jedno lub dwuosobowy. Szymańska, Topolowa 6, koniec Ratajczaka zdw 95 461

**Panienkę**  
na wspólny pokój przyjmie Podorecka, św. Marcin 41. zdw 95 464

**Centrum**  
duży, lepszemu panu, niekrepujący. Szkolna 13, wysoki parter. lewo. zdw 95 470

**Pokój**  
wynajmie lepszemu panu lub pani Niegolewskich 16, mieszk. 7. zdw 95 473

**Pokój**  
czysty do wynajęcia. Stroma 6, mieszk. 9. zdw 95 476

**Pokój**  
inteligentowi. Wielkie Garbary 18, wyjście Wozna III., prawo zdw 95 490

**Pokój**  
utrzymanie, telefon, Ratajczaka 29, III., prawo. zdw 95 493

**Wspólny**  
panience. Plac Bernardyński 4, w podwórzu, mieszk. 21. zdw 95 495

**Pokój**  
frontowy, wynajmie. Kanałowa 5, parter, lewo. zdw 95 480

**Strzelecka**  
2, mieszk. 11, wspólny panience. zdw 95 533

**Frontowy**  
dobrze umeblowany pokój. Wały Królowej Jadwigi 1, II., lewo zdw 95 581

**Pokój**  
wolny. Składowa 12, mieszk. 7. zdw 95 598

**Pokój**  
Górna Wilda 42, III., lewo. zdw 95 601

**Marcina**  
13, mieszk. 22. zdw 95 602

**Pokój**  
umeblowany, słoneczny wynajmie Nowak, Śniadeckich 6, mieszk. 10. zdw 95 597

**Centrum**  
pokój słoneczny, balkonowy z wygodami zaraz. — Ratajczaka 11 a, 5. wejście, I. piętro. zdw 95 607

**Centrum**  
z wygodami korzystnie. Składowa 1, II. wejście, mieszk. 13. zdw 95 610

**Pokój**  
frontowy panom do wynajęcia. Długa 4, parter, lewo. zdw 95 611

**Pokoje**  
umeblowane. Matejki 5, mieszk. 7. zdw 95 552

**Pokój**  
ładnie umeblowany inteligentnemu panu tani wynajmie. Górna Wilda 44, III., prosto. zdw 95 551

**Elegancki**  
biurkiem, elektrycznością, centrum. Adres Kurjer zdw 95 547

**Pokój**  
1. 6. Św. Wojciech 14-15, wysoki parter, lewo. cena 50 zł. zdw 95 539

**Pocztowa**  
16, m. 11, dobrze umebl. pokój zaraz do wynajęcia, elektryka, telefon. zdw 95 538

**Pokój**  
balkonowy. Grobla 19, m. 12. zdw 95 536

**Elegancki**  
pokój słoneczny, balk. wynajmie centr. ogrzew. Poznańska 58a, II. lewo narożnik Mickiewicza. zdw 95 534

**Półwiejska**  
13, mieszk. 7, wolny pokój dla panów. zdw 95 532

**Umeblowany**  
pokój do wynajęcia w niemieckim domu. Ul. Św. Józefa 2, m. 1. zdw 95 531

**Pokój**  
umeblowany dla małżeństwa lub 2 panów zaraz. Ul. Kanałowa 5-6, I., prawo. zdw 95 412

**Pokój**  
Strusia nr. 7, 2. zdw 95 636

**Pokój**  
ładny, czysty od zaraz. Górna Wilda 41, Lückehalter. zdw 95 645

**Pokój**  
Ogrodowa 15, IV. piętro, lewo. zdw 95 654

**Pokój**  
elegancki, Cieszkowskiego 8, m. 9. zdw 95 655

**Pokój**  
Romana Szymańskiego 9, m. 9. zdw 95 659

**Pokój**  
ładny, duży, frontowy, balkonowy dla 2 panów lub par do wynajęcia. Niegolewskich 10, I., lewo. zdw 95 666

**Dwuosobowy**  
umeblowany, niekrepujący. Rynek Łazarski 10 a, mieszk. 1. zdw 95 663

**Pokój**  
dla panów dla wynajęcia. Nowy Rynek 4, m. 4. zdw 95 658

**Pokoik**  
niekrepujący. Grobla 6, Janowska. zdw 95 659

**Centrum**  
dwuosobowy. Cieszkowskiego 7, mieszk. 12. zdw 95 639

**Słoneczny**  
ewentualnie bezdzietnemu małżeństwu. Marsz. Focha 72, IV. pr. zdw 95 616

**Skromny**  
pokój dla 2 panów lub bezdzietnego małżeństwa bez kuchni. — Strumykowa 3, front, mieszk. 6. zdw 95 517

**Dwuosobowy**  
wolny, elektryczność. Marsz. Focha 27, m. 9. zdw 95 629

**Pokój**  
wynajmie Słowackiego 29, II., prawo zdw 95 679

**2 pokoje**  
gabinet sypialny, balkon wynajmie. Słowackiego 25, mieszk. 11. zdw 95 672

**Dwuosobowy**  
zaraz. — Wrocławka 33/34, III., Małecka. zdw 95 673

**Pokój**  
wynajmie Patrona Jackowskiego 29, m. 7. zdw 95 675

**Frontowy**  
dwuosobowy. Łąkowa 13, m. 3. zdw 95 68

**Pokój**  
czysty wynajmie panu tani. Ziegenhagen, Wojciech 21. zdw 95 689

**Pokój**  
z klatki schodowej. Grobla 17, m. 16. zdw 95 742

**Pokój**  
skromny. Wielkie Garbary 36, tylny dom, parter, prawo. zdw 95 737

**Pokój**  
z utrzymaniem wolny. Dąbrowskiego 18, I., lewo. zdw 95 736

**Pokój**  
dwóm panom. Ogrodowa 2, II., prawo. zdw 95 626

**Pokój**  
umeblowany wynajmie Strzelecka-kowa, Miłyńska 2, mieszk. 6. zdw 95 621

**Pokój**  
dla panów. Różana 6, m. 9. zdw 95 633

**Na**  
dwie osoby z osobnym wejściem, gazem i wodą zaraz do objęcia. Błeska, Górna Wilda 32. zdw 95 635

**Klatki**  
schodowej pokój komfortowy. — Masztalarska 7 a, I. zdw 95 612

**W Sołacz**  
1-2 pokoje z telefonem, umeblowane, tylko panom do wynajęcia. Mazowiecka 53. zdw 95 613

**Wały Wazów**  
w pobliżu Teatru, dobrze umeblowany pokój frontowy 15 czerwca solidnemu lokatorowi wynajmie. Oferty zdw 95 617

**Pokój**  
dobrze umeblowany, elektryczność, telefon, 2 panom (paniom) 15. wynajmie. Knataka 7, II., mieszk. 7. zdw 95 678

**Pokój**  
przechodni — ewentualnie dla dwóch do wynajęcia. Różowa, Zamkowa 4, wejście z Pocztowej zdw 95 682

**Pokoik**  
z utrzymaniem lub bez. Mickiewicza 1, mieszk. 4. zdw 95 728

**Wały Król. Jadwigi 3**  
mieszk. 3, wynajmie panom pracującym. zdw 95 727

**Mielżyńskiego**  
25 a, II., prawo, pokój duży bez pościeli. zdw 95 726

**Pokój**  
Półwiejska 31, mieszk. 7. zdw 95 725

**Słoneczny**  
niekrepujący, kuchnia, łazienka, 1-2 osobom, małżeństwu, Wierzbicice 11, II., wprost, dom ogrodowy. zdw 95 722

**Panu**  
wspólny, bez pościeli 25 zł. Zielona 3, m. 5. zdw 95 519

**Pokój**  
wynajmie. Krasieńskiego 13, parter, lewo, przy Jasnej. zdw 95 524

**Pokój**  
do wynajęcia. Chwaliszewo 6, Chmielowska. zdw 95 746

**4 ubikacje**  
parterowe, frontowe, przy Starym Ryнку na biura lub cele handlowe do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 95 560

**Suterena**  
do wynajęcia. Chwaliszewo 6, Chmielowska. zdw 95 746

**Pokój**  
umeblowany dla dwóch panów. Szkolna 6, I. zdw 95 524

**Słoneczny**  
pokój. Działyskich 2, mieszk. 7. zdw 95 527

**1 lub 2**  
eleganckie słoneczne pokoje, osobne wejście. Bukowska 9, parter. zdw 95 529

**Pokój**  
niekrepujący do wynajęcia. Matejki 6, dom ogrodowy, mieszk. 14. zdw 95 527

**Słoneczny**  
frontowy, parterowy. — Grunwaldzka 5. zdw 95 527

**Pokój**  
frontowy panom ewentl. utrzymaniem. Gasiorowskich 11, mieszk. 10. zdw 95 568

**Niekrepujący**  
mały lub duży dwóm panom tani. Wielkie Garbary 13, II., prawo. zdw 95 565

**Pokój**  
dla pana, panów lub małżeństwa zaraz do wynajęcia. Wielka 17, m. 10. zdw 95 562

**Pokój**  
Półwiejska 38a, m. 17. zdw 95 557

**Pokój**  
frontowy, słoneczny, elektryczność wynajmie 1-2 osobom. Żydowska 27, I. piętro, prawo. zdw 95 572

**Wały Król. Jadwigi 2**  
pokoik, m. 3. zdw 95 580

**Pokój**  
od 1. 6. Wały Królowej Jadwigi 7a, parter, lewo. zdw 95 579

**Dwulóżkowy**  
panom 18 zł. Szamarzewskiego 34, Augustyniakowa. zdw 95 573

**Dwuosobowy**  
Stary Rynek 43, II., Pawlicka, dom tylny. zdw 95 573

**Pokoje**  
Gwarna 8, III., prawo. zdw 95 720

**Pokój**  
wspólny panu. Szewska 3, I. zdw 95 355

**Małżeństwu**  
pokój wynajmie. Łąkowa 17, podwórze, m. 34. zdw 95 699

**Dwuosobowy**  
tanio. Łąkowa 13 mieszk. 5. zdw 95 735

**Pokoje**  
do wynajęcia panom. Czesława 15, II., prawo. zdw 95 734

**Panienki**  
tanio przyjmie. — Wolnica 45, I., lewo. zdw 95 733

**Wspólny**  
pokój 2 panom, elektryczność, St. Rynek 53/54, m. 14. zdw 95 743

**Pokój**  
ładny, czysty z urządzeniem telefonu łazienki. Matejki 60, m. 1. zdw 95 750

**12 SZUKA POKOJU**

**Prasowaczkę**  
wzajemian pranie, prasowanie. — Kurjer zdw 95 217

**Solidny**  
poszukuje pokoju. Oferty Kurjer zdw 95 331

**Małżeństwo**  
bezdzietne, poszukuje próżnego pokoju od 1. 6. Oferty Kurjer zdw 95 286

**Pokoiku**  
2 braci poszukuje do 40 zł. Oferty Kurjer zdw 95 392

**13 LOKALE**

**Lokal**  
na warsztat 25 m<sup>2</sup> śródmieście wydzierżawi gospodarz. Zgłoszenia zdw 94 537

**Lokal**  
parter i piętro, 14 okien w podwórzu, Wielka, nadający się na magazyn biura, interesy handlowe, samodzielnej firmie wynajmie zaraz administrator. Bukowska 43, mieszk. 5. zdw 94 781

**Lokal**  
przy ruchliwej ulicy, w którym mieści się dobrze prosperujący skład towarów krótkich, połączony z pracownią bielizny jest ewentualnie z mieszkaniem od 1 lipca do wynajęcia. Zgłoszenia St. Wojciech, Krotoszy. zdw 95 204

**Ubikacja sklepowa**  
w centrum miasta, nadająca się na przemysł lub rzemiosło, zaraz do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 95 199

**Skład**  
na placu Wolności, najlepsze położenie, 2 piękne wystawy, 7x20 metr. dobre ubikacje, urządzenie lub bez odstepu. — Oferty Kurjer zdw 95 296

**Miejsce na kiosk**  
przy rynku Wildeckim oddam zaraz nabywcę za gotówkę. Baum, Górna Wilda 60. zdw 95 553

**4 ubikacje**  
parterowe, frontowe, przy Starym Ryнку na biura lub cele handlowe do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 95 560

**Suterena**  
do wynajęcia. Chwaliszewo 6, Chmielowska. zdw 95 746

**Biuro**  
telefonem ewentl. przyległym, elegancko umeblowanym wynajmie. Kramarska 27, I., front, narożnik Wielkiej. zdw 95 356

**Pokój**  
próżny wraz garażem, nadającym się na cichy warsztat w śródmieściu do wynajęcia zaraz. Oferty Kurjer zdw 95 706

**14 DZIERŻAWY**

**Ubikacje**  
fabryczne wydzierżawie. Gospodarz, Dąbrowskiego 88. zdw 94 170

**Hotel**  
w rynku, z koncesją, jedyny polski w mieście, gdzie wyższe szkoły, zakłady i fabryki zaraz do wydzierżawienia. Interes bezkonkurencyjny składa się z dwóch restauracji, sześciu pokoi gościnnych, sali ze sceną, obszernego mieszkania prywatnego (dzierżawa tania). Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 94 667

**Biuro**  
telefonem ewentl. przyległym, elegancko umeblowanym wynajmie. Kramarska 27, I., front, narożnik Wielkiej. zdw 95 356

**Pokój**  
próżny wraz garażem, nadającym się na cichy warsztat w śródmieściu do wynajęcia zaraz. Oferty Kurjer zdw 95 706

**14 DZIERŻAWY**

**Ubikacje**  
fabryczne wydzierżawie. Gospod



**Panie**

nie wyrzucić jedwabnych pończoch. Naprawdę i nadrobienie szyci. A buda jak nowe. Zamieszajcie w nadszycie w kopercie i oprawie 25 groszami jako próbę. „Zofia”, pracownia pończosznicza, Poznań, Śniadeckich 3. Zdz 95 227

**Inteligentna**

młoda, przystojna paniąka poszukuje posady jako lektorka, lub panna do towarzyszenia na wyjazd dla starszej pani lub pana. Zgłoszenia do Kurjera pod zdz 95 235

**Ostrzeżenia!**

Dnia 28 maja skradziono: czarny, granatowy płaszcz, granatowy sukien, czarna spódnicę, czarna bluzkę, niebieskim obszyciem, bluzkę beżową jedwabną, popieliną, wierzchnią sportową koszulę męską. Ostrzegam przed kupnem. Walska, Skarbowa 23. Zdz 95 239

**Salon Mód**

pracownia sukien spacerowych, wizytowych, kompletów, dzian angielski, płaszczy, kostiumów-smoking, praca II pierwszorzędna, najnowszymi modelami, żalobne zamówienia wykonuje w 24 godzinach. Firma Jankowskich, Kreta 23. Zdz 95 354

**Obrazów**

Pałata, Malczewskiego, Wywiórskiego, innych wyprzedaż. Trzeci Maj 3, podwórko. Zdz 95 195

**Krawcowa**

wykonuje suknie od 8 zł. Nowakowa, Składowa 12. Zdz 95 106

**Dziecko**

przyjme na wychowanie. Adres Kurjer zdz 95 224

**Żaluzje**

naprawiam. Kantaka 5, Głogor. Zdz 95 306

**Krawcowa-warszawianka**

pierwszorzędna, szyje suknie, komplety. Św. Wojciech 30, II lewo. Zdz 95 376

**Stary**

olów stale potrzebny. Zgłoszenia do Kurjera zdz 95 023

**Porady**

wszelkie związane z nieruchomościami za minimalną opłatą. Wywolywanie, regulowanie hipotek, ugody waloryzacyjne, kupno, sprzedaż listów hipotecyjnych. Posrednictwo w kupnie, sprzedaży nieruchomości. Parcelacja, administracja, udzielanie pożyczek na dogodnych warunkach. Lokujemy kapitały na hipotekach. Płacimy najwyższe procenty od wkładów oszczędnościowych dając gwarancję 20 mil. Bank Właścicieli Nieruchomości. Poznań, Piekary 1, założony w 1923. Pw 10 863/4-16 183/4

**Akuszka**

Krajewska Poznań-Wilda. Wybickiego 15, przyjmuję panie, udziela porady i pomocy położniczej. Zdz 95 555-6

**Wózki**

dziecięce i budki pociąga cerata, naprawia, maluje. Kółka gumowe na składzie. Razer, Szewska 11. Zdz 95 393-4

**Dzwon 61-91**

Posłańcy, Przecznicza 1a, czynne dzień i noc. Zdz 95 618

**Salon Mód „Henriette”**

poleca W. Paniom swą pracownię wykwintnych sukien, płaszczy i kostiumów. Wykonanie pierwszorzędne. Ceny niskie. Poznań, Ratajczaka 15 (Pasaż). Zdz 95 688

**Szyje**

sukienki, bieliznę, ubranka tanio. Murza 3, m. 20. Zdz 95 561

**Były urzędnik**

kolejowy poszukuje zastępstwa na wyroby weterynaryjne, różne oleje i smary. Referencje dobre. Oferty Kurjer zdz 95 717

**Żaluzje**

nowe, okucia, naprawy wykonuje Kazimierz Liebig. Chwaliszewo 39. Zdz 95 352

**Oddam**

8-miesięczną dziewczynkę na własne bez wynagrodzenia. J. Nowak, Sielska 12, Poznań-Górny. Zdz 95 715

**Bańki**

suche i ciete wielką pomoc i ulgę noszące w cierpieniach przystawiam. Niegoleskich 10, I, lewo. Zdz 93 687

**Fotografie**

I. komunij św. ceny niższe. Zakład Fotograficzny, Zofia Szymkowiakowa, Aleje Marcinkowskiego 25. Zdz 95 671

**Bieliznę**

pięknie wykonana również męskie, okrytki. Pracownia Wielkie Garbary 18, wejście Wozna, II, prawo. Zdz 95 761

**Obiady**

trzeszce, obfite, złoty. Babińskiego 7, parter (Aleje Marcinkowskiego). Zdz 95 332

**23 OZENKI****Pani**

przystojna, lat 48, posiadająca nieruchomości, poszukuje znajomości pana od lat 50, inteligentnego, bezdzietnego i dobrze sytuowanego, w celu matrymonialnym. Łaskawe zgłoszenia z fotografią do Kurjera Poznańskiego pod zdz 95 712

**Spróbuj a będziesz miała szczęście**

i osiągniesz wielki los II Młody kupiec, lat 35, na stanowisku, średniego wzrostu, bardzo wesołego uosobienia, z małą własną oszczędnością, szuka na tej drodze prawdziwego słoneczka życia. Panie miłe, sympatyczne i gospodarnie, którym zależy na własnym i cichym ognisku domowym, posiadające własny skład zamówienia i zdolność do kupiectwa, racza się zgłosić możliwie z fotografią, która się zwraca do Kurjera Poznańskiego pod zdz 91 177. Rzecz traktuje serio. Za ścisłą dyskrecję ręczę. Zgłoszenia tylko poważne.

**Kupiec**

lat 43, rzymsko-katolik, kawaler, posiadacz listu na Poznań, posiadacz listu na Poznań, wartość około 100 000 zł, poszukuje młodej, zdrowej żony. Panie z gotówką około 20 000 na spłatę hipotek. Upraszam o oferty, ale tylko poważne. Anonimy bez odpowiedzi, tak samo agenci. Oferty Kurjer zdz 94 818

**Kawaler**

kupiec lat 40, posiadający własny interes zbrojowy poszukuje znajomości inteligentnej pań z posagiem do lat 32. Cel matrymonialny. Zgłoszenia z fotografią do Kurjera zdz 94 476

**Siostry**

inteligentne, młode, niebiedne, zbudzone wiosna, ofiarują swe serduszka szlachetnym, dobrze uosobionym panom. Jedną kocha wieś, drugą miasto. Cel matrymonialny. Kurjer zdz 93 784

**Kupiec**

oficer rezerwy, lat 35, wdowiec z dwojgiem dzieci, posiadający skład kolonialny i delikatesów w większym mieście powiatowym na prowincji, gdzie garnizon i wyższe uczelnie na miejscu, szuka z powodu braku znajomości na tej drodze żony do lat 35. Majątek nie konieczny, lecz dla obopólnego dobra pożądanym. Zgłoszenia Kurjer zdz 95 100

**Panienkę**

uczciwa, skromna, najchętniej sierotę zapozna kawaler, lat 36, własnym mieszkaniem. Cel matrymonialny. Kurjer zdz 95 343

**Urzędnik**

lat 32, poszukuje blondynki do lat 25, chociaż biednej, ale gospodarniej i zgrabnej, celem rychłego ożenku. Oferty Kurjer zdz 95 342

**Panna**

blondynka, lat 21, inteligentna, posiadająca majątek 15 000 zł, zawsze znajomość z panem, do brym przemysłowcem lub wyższym urzędnikiem. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer zdz 95 194

**Panna**

brunetka, lat 20, posiadająca własne mieszkanie 4 pokojowe, wyprawę, poszukuje męża na stanowisku. Oferty Kurjer zdz 95 200

**Dla**

przystojnej sieroty z własnym mieszkaniem poszukuje towarzysza życia. Cel matrymonialny. Łaskawe oferty Kurjer zdz 95 314

**Panna**

inteligentna, wesoła, z własnym 3 pokojowym mieszkaniem szuka męża. Panowie do lat 55 z gotówką 10-15 tysięcy racza oferty złożyć do Kurjera Poznańskiego zdz 95 308

**Ogrodnik**

kawaler, lat 26, na państwowej posadzie poszukuje żony do lat 23 z majątkiem. Oferty wraz z fotografią, która zwraca Kurjer Poznański pod zdz 95 276

**Panna**

w średnim wieku, przystojna, niedziśniejzych zasad, niezależna, posiadająca ładne, umebowane mieszkanie w Poznaniu, pozna kulturalnego inteligenta najchętniej ze sfery urzędniczej. Panowie, również wdowcy z dzieckiem, od lat 43-53, na poważniejszym stanowisku, bez nałogów, którym zależy na szlachetnej, rozumnej i gospodarniej żonie, racza z zaufaniem przesłać nieszanowne zgłoszenia Kurjer zdz 95 271

**Kawaler**

lat 34, spędzający wakacje nad morzem, lipiec 15-30, szuka dla towarzysystwa inteligentnej pani celem wspólnych wycieczek. Koszta osobno. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurjer zdz 95 262

**Blondynka**

młoda ładna z ziemianiskiej rodziny z posagiem pozna pana z wyższym wykształceniem. Cel matrymonialny. Oferty do Kurjera zdz 95 250

**Kawaler**

lat 32, na stanowisku, poszukuje panny celem ożenku, posiadającej co najmniej majątku. Poważne oferty Kurjer zdz 95 228

**Sędzia**

prosze adres fotografie. Oferty Kurjer zdz 95 504

**Bankowiec**

na stanowisku, pozna inteligentną muzykalną pannę, większego gospodarstwa posiadającą wyprawę posag. Oferty Kurjer zdz 95 513

**„Rekord”**

biuro matrymonialne doprowadza do skutku małżeństwa wszystkich sfer. Skarbowa 15, tel. 40-18. Zdz 95 404

**Panna**

z gospodarstwa, młoda, zapozna pana z zdrowych myśli celem ożenku, może być ziemianin, kolejarz. Oferty z możliwością z fotografią do Kurjera zdz 95 599

**Kawaler**

mający 35 000 gotówki wloknie, gdzie ożenek możliwy. Oferty bezanonimowe Kurjer zdz 95 549

**Bosman**

marynarki handlowej, kawaler, na stanowisku (pensja 350 00) szuka żony. Oferty (fotografie) przyjmuję Kurjer zdz 95 540

**Znajomości**

matrymonialne ułatwia dyskretnie biuro „Wanda”. Fabryczna 35a, m. 20. Zdz 95 647

**Inteligentna**

kulturalnego, dobrze sytuowanego szuka młoda, wykształcona, ładna blondynka, niezależna. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurjer zdz 95 745

**Panna**

inteligentna, przystojna, mająca 35 tysięcy gotówki i wyprawę, pozna pana od lat 30. Wdowcy nie wykluczeni. Cel matrymonialny. Oferty składać do Kurjera pod zdz 95 718

**Kawaler**

kierownik firmy ogrodniczo-handlowej, z dochodem 400 zł miesięcznie, pozna w celu matrymonialnym pannę do lat 23, zgrabną, inteligentną, z prawdziwym zamiłowaniem do ogrodnictwa. Posag dla wspólnego dobra pożądanym. Zgłoszenia z możliwością z fotografią, która się zwraca — kierować do Kurjera zdz 95 716

**Szatynka**

lat 21, wesoła, miłego uosobienia, gospodarna, z braku znajomości szuka pana o dobrym charakterze w celu matrymonialnym. Łaskawe zgłoszenia proszę skierować do Kurjera pod zdz 94 091

**Kulturalnych**

panów posłubia trzy panienki mające posagu po 100 000. Oferty Kurjer zdz 95 525

**24 NAUKA****Doktorat**

i całkowite studia akademickie we wszystkich dziedzinach wiedzy. Po ukończeniu studiów dyplom uniwersytecki — International Academic Office, Boite postale Nr. 524, Bruxelles (Centre) Belgia. Zdz 95 783

**Nauczycielka****wychowawczy**

z dobrą muzyką, francuskim, szuka posady, chętnie wieś. Oferty pod „Wesola”, „Par”, Bydgoszcz. Pw 11 423-63 259

**Pensjonat**

imienia Felicjan Szczerbińskiej przyjmujące kształcącej się panienki od 1 czerwca, Skarbowa 9. Zdz 95 366

**Kto**

zbiere mi podpis z prawa za wynagrodzeniem? Kurjer zdz 95 173

**Francuska**

konwersacja, lekcje tanio. Ogrodowa 10, wysoki parter, lewo. Zdz 95 255

**Student**

IV roku chemii przyjmie lekcje w Poznaniu lub kondycje wakacyjne na wsi z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, najchętniej wyższych klas gimn. Oferty Kurjer zdz 95 270

**Barzo**

tanio: łacina greka, polskie. Student. Kurjer zdz 95 207

**Kursy stenografii,****książkowości,****pisaną maszyną**

rozpocznij 3 czerwca. Kromczyńska, Ogrodowa 16, II. Zdz 95 516

**Kursy**

stenografii, pisanie na maszynie, księgowości Tyran-Zaworskiej, Strzelecka 33. Zdz 94 035/6

**Korepetytor**

najchętniej Jana Kantego potrzebny. Grunwaldzka 13/6. Zdz 95 651

**English lessons****Leçons de français**

M. Dolgow, Kreta 24, II, piętrowo. Zgłoszenia od 6-9 wieczorem. Zdz 95 739

**25 MUZYKA****Poznańska**

szkoła gry fortepianowej przyjmująca wpisy przy Wodnej 8, II. Egzaminu wstępne 20-25 czerwca. Zdz 95 367

**Nuty**

przepisuje (spec. fortepian). Jakubowski, Wilda, Strumykowa 7, III. Zdz 95 177

**Lekcyj**

gry skrzypcowej udziela dyplomowana nauczycielka muzyki. Kaulfussówna, Wilda, Strumykowa 7, III. Zdz 95 174/5

**Udziałem**

lekcyj gry na skrzypcach, mandolinie, Wybickiego 2, (Wilda). Zdz 95 401-2

**Szkoła**

Muzyczna im. Chopina przyjmująca wpisy uczniów początkujących zaawansowanych do wszystkich klas instrumentalnych oraz śpiewu solowego. Informacji udziela kancelaria. 27 Grudnia 19. Zdz 95 523

**Lekcyj**

fortepianu udzielam tanio. Ratajczaka 10, I. Zdz 95 567

**26 ROZRYWKA**

Największa — najtańsza wypożyczalnia książek 1/4 zł. miesięcznie. Wszystkie nowości. Wielki wybór. Katalog bezpłatnie. „Książka Antykwariat”, Wozna 12. Zdz 94 176

**Podręczniki**

kupuje płaci najkorzystniej — „Książka - Antykwariat”, Wozna 12. Zdz 94 384

**Kino Wilsona, Łazarz**

1000 pięknych nożek Wiednia. Subtelna gra. Najnowsze stroje. Zdz 95 190

**27 SZUKA PRACY**

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Karmelkarz cukiernik z długoletnią samodzielną praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdz 94 423

**Panna**

sumienna, czysta, oszczędna, znająca gospodarstwo, praszanie sztywnej bielizny poszukuje posady 15 czerwca w religijnym domu u samotnej osoby albo małej rodziny. Łaskawe zgłoszenia z warunkami Joanna Dobroniecka, Krynia, Rynek 5. Zdz 94 350

**Buchalter**

bilansista, długoletnia doświadczona siła, przyjmie posadę. Zgłoszenia Kurjer zdz 94 184

**Uczennica**

z ukończoną szkołą handlową szuka posady do biura lub sklepu. Łaskawe oferty Kurjer zdz 95 121

**Młynarz**

szofer poszukuje posady mała kaucja. Zgłoszenia Kurjer zdz 94 828

**Dziewczyna**

gotowaniem do wszystkich prac z dobrą opinia poszukuje posady. Oferty Kurjer zdz 94 912

**Posługaczka**

szuka całodziennych posług. Oferty Kurjer zdz 94 925

**Książkowa**

bilansistka, kasjerka z kaucją poszukuje posady. Oferty Kurjer zdz 94 934

**Starsza**

osoba (sierota) poszukuje posady zaraz u samotnej, starszej osoby. Zgłoszenia Kurjer Jężyce jw 6129

**Służąca**

poszukuje posady do wszystkich go bez prania. Oferty Kurjer zdz 95 245

**Gospodyni**

samodzielną szuka posady do jednej osoby. Oferty Kurjer zdz 95 236

**Starsza osoba**

samotna, skromna, znająca się na gospodarstwie domowym praniu przyjmie posadę jako posługę albo służącą. Oferty Kurjer zdz 95 454

**Dziewczyna**

z dobrem gotowaniem poszukuje posady 1. 6. Oferty Kurjer zdz 95 422

**Dziewczyna**

czysta, uczciwa szuka posługi. Oferty Kurjer zdz 95 498

**Dziewczyna**

poszukuje posługi na przedpołudnie. Oferty Kurjer zdz 95 500

**Krawcowa**

kilka lat praktyki na garderobe damską, dziecięcą, przyjmie posadę poza dom, na wyjazd, lub dzienną. Oferty Kurjer zdz 95 399

**Uczciwy**

trzeźwy, inteligentny dobrze polecony, w średnim wieku mężczyzna poszukuje posady, język polski i niemiecki. Zgłoszenia Kurjer zdz 94 453

**Panienka**

znająca ekspedycję w składzie tytoniowym — cukierków, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdz 94 531

**Magister**

farmacji z 7 mies. praktyką władający językiem niemieckim poszukuje od 1. 6. lub później stałej posady. Oferty Kurjer zdz 94 725

**Wychowawczyni**

nauczycielka z pozwoleniem rządowym poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdz 95 125

**Samodzielny**

uczciwy czeladnik piekarski szuka posady. Teodor Nowak, Kępno, Staszka 2. Zdz 95 129

**Książkowy**

bilansista lat 33, z dobrą referencją, 16-letnią praktyką, obznajomiony w księgowości handlowej, rolniczej, w sprawach wekslowych, podatkowych, poszukuje posady w handlu względnie na majątku ewentualnie godzinowej. Oferty Kurjer zdz 94 813

**Bona**

inteligentna mogąca udzielić początki języka niemieckiego, znająca robotki i szycie poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdz 95 269

**M**



Najlepsze i najtańsze

## mydła krajowe marki „FIBER“

wyrabiane według najnowszej metody z naj-  
przedniejszych i najczystszych surowców

od stu lat znanych i do nabycia wszędzie

Rok założenia 1842

Najwydajniejsze mydła:

„Fibera“ z Pawłem  
 „Fibera“ „Primissima“ i „Kostka“  
 „Fibera“ „Lavonit“ i „Marta“  
 „Fibera“ Specjalne Białe  
 oraz idealny samopiorący proszek mydlany „LAVONIT“  
 zw 29531

**Piekarz**  
 (piekarnik), w starszym wieku,  
 szuka posady okolicą obojetną.  
 Br. Andrzejewski, Ohlappowskiego  
 30. zdw 95 575

**Młodzieniec**  
 przystojny, inteligentny, lat 20,  
 średnim wykształceniem, chciał-  
 by bardzo chętnie pracować do  
 pomocy biurowej lub do innej ja-  
 kiej pracy najchętniej w majat-  
 ku. Oferty proszę do Kurjera  
 zdw 95 572

**Posługaczka**  
 poszukuje posługi. Oferty Kurjer  
 zdw 95 580

**Młodsza**  
 biuralistka poszukuje posady za  
 małym wynagrodzeniem. Kurjer  
 zdw 95 638

**Gospodyni - kucharka**  
 poszukuje posady od 1. 6. Oferty  
 Kurjer zdw 95 646

**Książkowa**  
 pisząca biegle na maszynie, zna-  
 jąca wszelkie prace biurowe po-  
 szukuje posady. Okolicą obojetną.  
 Oferty Kurjer zdw 95 586

**Pokojuowa**  
 poszukuje odpowiedniej posady.  
 zna szycie i obsługę. Oferty Kur-  
 jer zdw 95 585

**Panienska**  
 poszukuje posady do dzieci i prac  
 domowych. Oferty Kurjer  
 zdw 95 615

**Bufetowa**  
 poszukuje posady zaraz, miejscow-  
 ść obojetną. Oferty Kurjer  
 zdw 95 614

**Robotnica**  
 uczciwa szuka jakiegokolwiekbaż  
 pracy. Oferty Kurjer zdw 95 548

**Posady**  
 poszukuje uczciwa, pracowita  
 dziewczyna do prac domowych.  
 Oferty Kurjer zdw 95 535

**Francuska**  
 rodowita, niemłoda, muzykalna,  
 poszukuje posady do dzieci na la-  
 to lub stałej; referencje. Mada-  
 me Blois, ul. Marszałka Focha 21  
 telefon 63-12. zdw 93 267

**Kosze wiórowe  
i do jagód**  
 o pojemności 1-8 funt., po ce-  
 nie 15-35 groszy poleca  
**fabryka koszy KARL PERSEN,**  
**BYDGOSZCZ, Saperów 15.**  
 Pw 11 449-68, 212

**Służąca**  
 poszukuje posady zaraz. Oferty  
 Kurjer zdw 95 455

**Ekspedjentka**  
 z kilkoletnią praktyką poszukuje  
 posady zaraz. Łaskawe oferty  
 do Kurjera Poznańskiego  
 zdw 95 475

**Stolarz**  
 szuka pracy, reparuje, polezuje  
 meble, antyki. Pawłowski, Da-  
 browskiego 27. zdw 6 158

**Początkująca**  
 maszynistka poszukuje posady.  
 Oferty Kurjer zdw 95 608

**Bufetowa**  
 poszukuje posady zaraz, miejscow-  
 ść obojetną. Oferty Kurjer  
 zdw 95 609

**Małopolanka**  
 czysta pracownica poszukuje po-  
 sady z gotowaniem zaraz. Oferty  
 Kurjer zdw 95 507

**Panna**  
 poszukuje posady ekspedjentki,  
 najchętniej w składzie kolonial-  
 nym. Oferty Kurjer zdw 95 509

## DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Za Oceanem”.  
 Aurora: „Władca skalnej oko-  
 licy”.  
 Colosseum: „Zemsta Duana”.  
 Corso: „Najnowsze dzieje Ta-  
 rzana”.  
 Edison: „Pan Wachmistrz na  
 urlopie” i „Zbrodnia w noc  
 Sylwestrową”.  
 Zaria: „Bez ślubu”.  
 Metropolis: „Tragedia Księ-  
 niczki Nadelko” i rewja pt.  
 Do widzenia! Niech żyje  
 Publiczność!  
 Odeon: „Niewolnica Demona”  
 (Upiorne oczy).  
 Renaissance: „Niebezpieczna  
 dziewczyna” i „Djabełska  
 przeleć”.  
 Słońce: „Droga do Raju”.  
 Tęcza: „Boska Kobieta”.  
 Wilsona: 1.000 pięknych no-  
 żek Wiednia.

**Inteligentna**  
 panienska szuka lepszej pracy za  
 posadkę. Zgłoszenia Kurjer  
 zdw 95 620

**Szyje**  
 suknie ładnie, przedko i tania.  
 Półwiejska 36, III., prawo, w po-  
 dwórz. zdw 95 619

**Gospodyni**  
 szuka posady od 1 z gotowaniem  
 do 2 osób. Zgłoszenia Kurjer  
 zdw 95 753

**Biuralistka**  
 obeznana z wszelkimi pracami  
 biurowymi, biegła w rachunkach,  
 pisownie polskimi niemieckimi,  
 poszukuje posady. Oferty Kurjer  
 zdw 95 677

**Agentki**  
 i agenci wszystkich branż, eme-  
 ryści urzędniczy i nauczyciele mo-  
 gą uzyskać znaczny dochód prze-  
 jawszy zastępstwo w pierwszej  
 i jedynie chrześcijańskiej i pol-  
 skiej instytucji bankowej do zbier-  
 nia zamówień na obligacje pań-  
 stwowe. Zgłoszenia Wyszyński  
 Poznań Strzelecka 23.  
 zdw 89 236

**Dentysty (kl)**  
 z uprawnieniem poszukuje do  
 prowadzenia zakładu na prowincji  
 Oferty Kurjer zdw 95 209

**Krawcowa**  
 dzielna w dom może się zgłosić.  
 Radziejewski, Łukaszewicza 26.  
 zdw 95 212

**Dziewczę**  
 do posyłek potrzebne zaraz. Adw.  
 Janiak i Wierusz, Aleje Marcin-  
 kowskiego 16. zdw 95 268

**Dziewczyny**  
 do dzieci zaraz poszukuje. Górna  
 Wilda 42, mieszkanie 7.  
 zdw 95 253

**Panie, panowie**  
 tylko 300 złotych kosztuje teraz  
 u mnie maszyna do wyrobu pończoch,  
 skarpet, swetrów, a za-  
 cęcie 400 miesięcznie. „Zofia”  
 Poznań, Śniadeckich 3 zdw 95 226

**Biuralistka**  
 z praktyką, maszyną, stenogra-  
 fją, księgowości, potrzebna. Oferty  
 zdw 95 238

**Gospoia**  
 samodzielna do gospodarstwa do-  
 mowego od 1. 6. gdzie troje dzie-  
 ci lat 6-9 tylko zaufana, uczci-  
 wa, starsza skromnych wymagań;  
 podać wiek referencje pisemnie.  
 Kurjer zdw 95 411

**Stebnerka**  
 lub stebner cholewarski zaraz  
 potrzebni; tylko dobre sily.  
 W. Goderski, skład skór, Poznań,  
 ul. Woźna 5. zdw 95 496

**Krawcy**  
 na prace wojskowe, tylko pierw-  
 szorzędne sily potrzebni zaraz.  
 Jan Musiał i S-ka, 27 Grudnia 3,  
 telefon 1357. zdw 94 683-4

**Uczennice**  
 przyjmie Salon mód Jankowski,  
 Kreta 23. zdw 90 855/6

**Dziewczyna**  
 nawłóczarka szycotek może się  
 zgłosić zaraz. Piekary 13b.  
 zdw 95 545-6

**Maszyny**  
 do pisania do ćwiczeń i odpisów  
 wolne. Kursy stenografii, pisania  
 na maszynach, księgowości, mie-  
 sieczne, kwartalne i półroczne.  
 Strzelecka 33, narożnik Pl. Święto-  
 krzyskiego. zdw 95 648-9

**Pokojuowa**  
 hotelowa lub z pensjonatu z do-  
 bromi poleceniami potrzebna za-  
 raz. Hotel Hüttnera, Środa.  
 Pw 11 434-21, 102

**Poważne  
przedsiębiorstwo**  
 poszukuje kierownika biura, 2  
 kasjerki, woźnego, sily dobrze  
 polecane z kaucją. Oferty do Ku-  
 rjera zdw 95 594

**Konduktor**  
 na autobus z dobrą referen-  
 cją i kaucją potrzebny zaraz.  
 Adres Kurjer zdw 95 591

**Prasowaczka**  
 do prowadzenia samodzielnie  
 prasowni potrzebna. Pralnia,  
 Piekary 3. zdw 95 604

**Elewka**  
 do kuchni potrzebna bezpłatnie.  
 Zgłoszenia Konopnickiej 8.  
 zdw 95 605

**Maszynistkę**  
 biegłą, młodszą, chętną, mającą  
 maszynę, przyjmie natychmiast.  
 Oferty Kurjer zdw 95 541

**Wprawne**  
 szwaczki na bieliznę męską wiers-  
 chnia mogą się zaraz zgłosić.  
 Wytwórnia bielizny, ul. Wielka  
 27-29, III. ptr. zdw 95 554

**Bona**  
 młoda, zdrowa, z dobrą swia-  
 dectwami do małego dziecka może  
 się zgłosić natychmiast. Ul. Prze-  
 mysłowa 26 parter, od godz. 6.  
 zdw 95 639

**Dziewczyna**  
 potrzebna. Wielkie Garbary 23.  
 Nowicki zdw 95 657

**Młodsza**  
 dziewczyna, najchętniej wiejska,  
 potrzebna. Liedke, Półwiejska 7.  
 zdw 95 661

**Elewka**  
 potrzebna do kuchni pensjonatu  
 nad morzem. Andrychowska, Fo-  
 cha 32. zdw 95 665

**Poszukuje**  
 chłopca do posyłek od 1 czerwca.  
 Reiser, Woźna 10. zdw 14 300

**Posługaczka**  
 na po południa. Zupańskiego 1.  
 m. 6. zdw 95 623

**Dziewczę**  
 do prac domowych przyjmie i wy-  
 ucze szycia. Adres Kurjer  
 zdw 95 689

**Służąca**  
 potrzebna zaraz. Poznań, św.  
 Czesława 1, skład kolonialny.  
 zdw 95 755

**WITOLD LEWORSKI**  
**WROCŁAWSKA 36**  
**OBRAZY I OPRAWA**  
 Pw 10 945-18, 114

**Humor zagraniczny**

**Roztargniony malarz-portrecista**  
 („Judge“).

**Przedpłata**  
 na czerwiec 1931, za oba wydania razem  
 datku ilustr. „Jutrzenka Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po-  
 znaniu w eksped. z 4,00, w agencjach w mieście z 4,50, z odnośnieniem  
 do domu w Poznaniu z 4,70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie z 5,01  
 kwartalnie z 15,03, pod opaską miesięcznie w Polsce z 9,00, w innych krajach z 11,00.  
 W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przesyłek z 11,00.  
 W wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci  
 się niedostarczonych numerów lub odeszkodowania.

W wydaniach wielokopiowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

**Ogłoszenia**  
 na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu  
 redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej  
 150 gr. przed wiadomościami potocznymi 240 gr. od 1-lamowego milim.  
 Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wyda-  
 nia porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do  
 wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt, do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłosze-  
 nia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem  
 a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

**POZYCZKI**  
 długoterminowe na dogodnych warunkach  
 od 100 000 wzwyż  
 udzielamy na majątki ziemskie, przemysł oraz na  
 budowę domów mieszkalnych, i tylko w większym  
 stylu na 1. hipotekę. Na odpowiedź załączamy zna-  
 czek pocztowy. Zgłoszenie Kurjer Poznański Po-  
 znań, św. Marcin 10, pod zw 29 534

**Wielkopolskie Gimnazjum Dra Czajkowskiego**  
 (z prawami szkół państwowych)  
 przyjmuje wpisy nowych uczniów do klas  
 gimnazjalnych i przygotowawczych  
 Gimnazjum męskie 8-mioklasowe;  
 gimnazjum żeńskie rozwojowe: klasy I i II  
 codziennie od 11 — 1 w kancelarii szkoły  
 ul. Mylna 5 (Jeżyce) i Podgórna 2b. Telefon 60-34.

**Nauczycielka**  
 wychowawczyni z pozwoleniem  
 rządowym, świetnymi referencja-  
 mi, szuka posady zaraz lub póź-  
 niej na dzieci, 6-10 lat, ewentual-  
 nie na czas wakacji na wy-  
 jazd. Oferty Kurjer dw 3 730

**Inteligentny**  
 młodzieniec, lat 20, 4. kl. szkoły  
 wydziałowej, chciałby chętnie  
 pracować do pomocy biurowej  
 lub do jakiej innej pracy naj-  
 chętniej na wyjazd. Łaskawe ofe-  
 rty proszę do Kurjera Pozn.  
 zdw 95 576

**Samodzielna**  
 kucharka, z dobrą swiadectwa-  
 mi, uczciwa, sumienna, znająca  
 się dobrze na gospodarstwie do-  
 mowym, szuka posady od 1. 6. do  
 samotnej osoby. Oferty F. Czuba-  
 la, Zwola, poczta Zaniemyśl.  
 zdw 95 709

**Ogrodnik**  
 kawaler, lat 26, z 10-letnią prak-  
 tyką, z dobrą swiadectwami z  
 poleceniem dobrego fachowca, uc-  
 ciwy, bardzo pracowity, poszu-  
 kuje posady od 1 lipca lub póź-  
 niej. Łaskawe oferty do Kurje-  
 ra zdw 95 708

**Dziewczyna**  
 dobra, religijna, poszukuje posady  
 do skromnego domu od 1 lipca  
 15. Oferty Kurjer zdw 95 696

**Gospodyni**  
 samodzielna, znająca dobra kuch-  
 nię, zaprawa konserw, prasowa-  
 nie, chów drobiu, poszukuje posady  
 na majątek lub probostwo.  
 Zgłoszenia Kurjer Pozn.  
 zdw 95 732

**Gospodyni**  
 szuka posady do samotnej osoby  
 od 1. 6. Zgłoszenia Kurjer  
 zdw 95 756

**Szukam**  
 stałej pracy za maszynistkę lub  
 innej w Poznaniu, mogę stawić  
 kaucję. Warunki do Kurjera  
 zdw 95 711

**28 WOLNE MIEJSCA**

**Pomocnik**  
 fryzjerski, z czteroletnią praktyką,  
 dzielny w swym zawodzie po-  
 trzebny zaraz St. Wojciechowski,  
 Gostyni, Kolejowa 30. nw 11 050

**Do**  
 mniejszej apteki na Pomorzu po-  
 trzebna rutynowana męska lub  
 żeńska siła techniczna, obeznana  
 z wszelkimi pracami aptecznymi,  
 zwłaszcza z taksowaniem recept.  
 Zgłoszenia z podaniem referen-  
 cyj i warunków, przy wolnym  
 mieszkaniu i utrzymaniu do eksp.  
 Kurjera Poznańskiego dw 3704

**Posada**  
 dobrze płatna przy wkładzie 6-8  
 tys. pewne zabezpieczenie. Oferty  
 Kurjer zdw 94 737

**Krawcowa**  
 z długoletnią praktyką potrzebna  
 od zaraz. Ślusarska 2, m. 8.  
 Pw 11 430-55 97

**Dzielna**  
 krawcowa potrzebna natychmiast  
 Jabłońska, Focha 27. zdw 95 359

**Uczennica**  
 starsza uczciwa inteligentna po-  
 trzebna. Skład Kawy, Żydowska  
 31. zdw 95 218

**Ucznia (ce)**  
 przyjmie w naukę techniki denty-  
 stycznej za odpowiednim wynag-  
 rodzeniem. Zgłoszenia Kurjer  
 zdw 95 207

**Apteka**  
 poszukuje elewa lub elewki z  
 praktyką kilkomiesięczną od 1 lip-  
 ca na stałą posadę. Oferty Kur-  
 jer Poznański dw 3 721

**Posługaczka**  
 potrzebna. Śniadeckich 28, m. 2.  
 zdw 95 336

**Służąca**  
 do wszystkiego od pierwszego.  
 Zielińska, Wały Jana III, 11, I.  
 zdw 95 349

**Dziewczę**  
 przychodnie cały dzień, lat 15, do  
 dzieci zaraz. Thokarski, Matejki  
 4, m. 4. zdw 95 346

**Służąca**  
 bezwzględnie uczciwa z gotowa-  
 niem do wszelkich prac domo-  
 wych poszukiwana od zaraz.  
 Pniewska, ulica Ratajczka 11a,  
 3 wchód, III. piętro.  
 zdw 95 344

**Uczennica**  
 może się zgłosić, bezpłatnie. św.  
 Józefa 5, prasownia.  
 zdw 95 197

**Uczennica**  
 do rzeźnictwa (prowincja). Ka-  
 nałowa 15. zdw 95 196

**Krawcowa**  
 potrzebna zaraz. Aleje Marcin-  
 kowskiego 28, Kułpińska.  
 zdw 95 178

**Uczennica**  
 do krawieczyny może się zgło-  
 sić zaraz. Ulica Szamarzewskie-  
 go 30, mieszkanie 8. zdw 95 172

**Potrzebny**  
 chłopak do posyłek. Piekarski,  
 Pocztowa 11. zdw 95 155

**Dziewczę**  
 od lat 14, lub starsza kobieta  
 przychodnia do dzieci może się  
 zgłosić. Strumykowa 36, Rusiec-  
 ka. zdw 95 517

**Chłopak**  
 inteligentny, sumienny, pracow-  
 ity potrzebny. Adres wskaże Ku-  
 rjer zdw 95 315

**Dziewczyna**  
 do wszystkiego od 1. 6. potrzeb-  
 na. Marszałka Focha 36, skład  
 spożywczy. zdw 95 312

**Dziewczyna**  
 do wszelkich prac domowych,  
 możliwie z szyciem zaraz. Skryta  
 14, parter, m. 3. zdw 95 280

**Dziewczyna**  
 z Wilki potrzebna do dzieci.  
 Głowacki, Poplińskich 7.  
 zdw 95 275

**Starysz**  
 pomocnik fryzjerski. Wjazdowa  
 8. zdw 95 499

**Kelnera**  
 z gwarancją gotówkowa ewtl.  
 bufet na rachunek przyjmie.  
 Oferty Kurjer zdw 95 462

**Robotnik**  
 potrzebny na stałą posadę. Po-  
 życza 600-1000 zł. pończ. —  
 Oferty Kurjer zdw 95 471

**Stróż**  
 na kilka godzin dziennie, który  
 długi czas stróżował potrzebny  
 Chwilkowski, św. Marcin 40.  
 zdw 95 472

**Dziewczyna**  
 młodsza potrzebna. Poplińskich  
 10, mieszkanie 4. zdw 95 477

**Uczennice**  
 do szycia, haftu, potrzebne. Sew.  
 Mielżyńskiego 22, u Oporowskiej.  
 zdw 95 478